

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

Diplomová práce

Volba alternativní školy z pohledu rodičů v Českých Budějovicích

Vypracovala: Bc. Markéta Vopelková
Vedoucí práce: Garabiková Pártlová Margareta, Mgr. Ph.D.

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Podpis studenta:

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Mgr. Margaretě Garabikové Pártlové, Ph.D., za vedení mé diplomové práce, za rady a pomoc při její realizaci. Dále poděkování patří respondentům, kteří byli ochotni účastnit se výzkumu pro tuto práci.

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na vybrané alternativní školy v Českých Budějovicích a zkoumá především pohledy rodičů, jejichž děti docházejí, nebo docházely na jednu z těchto škol. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části je pozornost věnována nejdříve pojmu alternativa a alternativní školství. Následně se práce zaměřuje na historii alternativního školství, zejména na školské reformy. Dále jsou představeny vybrané alternativní školy společně s jejich programy a myšlenkami. Práce se zabývá těmi školami, které se nachází na českobudějovicku.

Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum, přičemž pro jeho uskutečnění byla zvolena forma rozhovoru. Pro výzkum byly podány dvě výzkumné otázky. Rozhovory probíhaly s rodiči, které mají své dítě na jedné z vybraných alternativních škol v Českých Budějovicích. V této části jsou rozhovory s rodiči analyzovány s cílem prozkoumat jejich důvody o umístění dítěte na alternativní školu.

Klíčová slova:

alternativa, alternativní škola, waldorfská pedagogika, montessori pedagogika, antroposofie, státní škola, lesní škola

Abstract

The diploma thesis is focused on the chosen alternative school in České Budějovice. It primarily examines the views of the parents whose children attend, or attended, one of those schools. The thesis is divided into theoretical and practical part.

In the theoretical part, the attention is paid to the term alternative and alternative education. Subsequently, the thesis is focused on the history of alternative education, especially on school reforms. After that, the chosen alternative schools are introduced together with their programs and ideas. The thesis is dealing with schools which can be found in České Budějovice

The practical part contains the qualitative research. The form of an interview was chosen for its realization. Two research questions were asked. The interviews took place with the parents who have their children in one of the alternative schools in České Budějovice. In this part, the interviews with the parents are analysed with the aim of exploring their purposes of attending an alternative school.

Key words:

alternative, alternative school, Waldorf pedagogy, Montessori pedagogy, anthroposophy, state school, forest school

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Pojem standardní a alternativní školství	9
2. Významní pedagogové minulosti	10
3. Československé reformy školství ve 20. století	10
4. Alternativní školství.....	12
4.1. Důvody vzniku alternativních škol.....	12
4.2. Vlastnosti alternativních škol	13
4.3. Alternativní školství v současnosti	14
4.4. Typy alternativních škol.....	14
4.5. Waldorfská pedagogika	14
4.5.1. Poslání waldorfských škol.....	14
4.5.2. Počátky a rozvoj waldorfské pedagogiky.....	15
4.5.3. Waldorfská pedagogika na českém území	16
4.5.4. Waldorfská pedagogika na Českobudějovicku	17
4.6. Montessori pedagogika.....	18
4.6.1. Maria Montessori.....	19
4.6.2. Poslání Montessori pedagogiky	19
4.6.3. Montessori pedagogika na českém území	20
4.6.4. Montessori pedagogika v Českých Budějovicích.....	20
4.7. Scioškoly.....	20
4.7.1. Principy pedagogiky ve Scioškolách	21
4.7.2. Scioškola v Českých Budějovicích.....	21
4.8. Lesní školy	21
4.8.1. Lesní školy v České republice	22
4.8.2. Lesní školy na českobudějovicku	22
PRAKTICKÁ ČÁST	24
5.1. Metodologie výzkumu.....	24
5.2. Metoda sběru dat	24
5.2.1. Výzkumné otázky	25
5.3. Metoda analýzy dat.....	26
5.4. Výzkumný vzorek.....	26
5.5. Údaje o respondentech- Scioškola.....	27
5.6. Údaje o respondentech- Montessori školy	29

5.7.	Údaje o respondentech – Waldorfské škola.....	31
5.8.	Údaje o respondentech- lesní škola	34
5.9.	Výsledky výzkumného šetření.....	35
5.9.1.	Analýza rozhovorů- Scioškola.....	36
5.9.2.	Analýza rozhovorů- Montessori školy	40
5.9.3.	Analýza rozhovorů- Waldorfské školy	46
5.9.4.	Analýza rozhovorů – Lesní škola.....	50
6.	Diskuse	55
7.	Závěr.....	59
	Seznam použitých zdrojů	61
	Přílohy	64

Úvod

Pohled na školství se v naší společnosti neustále mění. Od dob, kdy vzdělání nebylo ani zdaleka přístupné všem, jsme se ocitli v době, kdy se valná většina nepotýká s problémem nedostupnosti vzdělání. Tento progres s sebou přináší nové možnosti a inovace ve školství. Klasický školský systém se však potýká s řadou nedostatků, kterých si jsou mnozí vědomí již po století. Výsledek této skutečnosti je spojen s reformami školského systému, které nejsou pouze záležitostí tohoto století. Jako reakce na hledání nových cest k uskutečnění výuky, vznikají tzv. alternativní směry, které nabízejí odlišný přístup. Tato skutečnost otevírá nové možnosti k výběru alternativního školského systému.

Tato práce se zabývá alternativním školstvím s cílem získat odpovědi na výzkumné otázky, spojené s důvodem výběru konkrétního alternativního směru. Praktická část diplomové práce se věnuje analýze rozhovorů s rodiči, kteří se rozhodli své dítě umístit na jednu z alternativních škol. Práce se zabývá takovými školami, které se nachází v Českých Budějovicích. Jedná se o základní školy. Konkrétní alternativní směry, kterým se práce věnuje, jsou následující: Montessori základní školy, Waldorfské základní školy, lesní základní školy a Scio základní školy.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Pojem standardní a alternativní školství

Průcha (1996) uvádí, že standardní školy reprezentují určitou normu, standard, nebo předepsanou úroveň. V České republice je za standardní školu vnímána například státní základní škola.

Pojem alternativa, jako takový, má svůj původ v latině, a lze si pod ním představit volbu mezi dvěma, ale i více možnostmi (Průcha 1996). V dnešní době se s tímto pojmem lidé setkávají velmi často, a to v různých odvětvích. Nadměrné množství informací, které lidé získávají z okolních zdrojů, nabízí přemíru možností a východisek. Alternativa je tedy každodenní součástí, aniž by si to lidé uvědomovali.

Právě s pedagogikou se tento pojem úzce pojí. Nejde však pouze o posledních několik let. Snaha o docílení alternativních postupů ve výuce má své místo již v minulosti.

Anglicko-český pedagogický slovník sumarizuje alternativní školu jako školu, jejíž cíle, obsah nebo metody vyučování se liší od standardních (Mareš, Gavora 1999).

Jan Průcha (1996) se k pojmu „alternativní škola“ vyjádřil následovně: *„V této době vládne – nejen v češtině, ale i v ostatních jazycích – terminologický chaos komplikovaný odlišným chápáním pojmu alternativní škola v jednotlivých zemích, v různých pedagogických teoriích aj.“* Dále uvádí, že je důležité také hledisko, pod kterým je tento pojem využíván. Může být tedy vysvětlován odlišně například z hlediska pedagogického a z hlediska ekonomického. Z pedagogického úhlu pohledu mohou být alternativní školy chápány jako školy uplatňující nové, nestandardní či experimentální formy, odlišné metody, a jiné didaktické přístupy. V rámci ekonomiky se na alternativní školy nahlíží jako na soukromá střediska, která nejsou financována ze státních zdrojů, jako je tomu u státních škol (Průcha 1996).

Hrdličková (1994), také charakterizuje alternativní školu. *„Alternativní škola – je školou, která mění tradiční paradigma výchovy, a to zejména svým pohledem na dítě, přičemž její působení je většinou i součástí širších společenských změn, z nichž vychází, k nimž ale i často svým pojetím dává impuls. Je alternativou, jinou možností, vedle oficiální masové školy, z jejíž kritiky většinou vychází.“*

Za shrnutí bych zde považovala fakt, že fungování alternativní školy se odlišuje od standardní v několika ohledech, jako je například organizace výuky, život dětí a učitelů ve škole, či hodnocení

výkonu studentů. Dle Průchy (1996) není na místě ztotožňovat alternativní školy pouze se soukromými školami, ale je třeba toto téma uchopit více ze široka.

2. Významní pedagogové minulosti

Významné přínosy pro pedagogiku, inspirace pro mnohé reformátory školství, a pro vznik alternativních školských systémů, jsou připisovány několika pedagogům a filozofům. Jedním z nich je Jan Amos Komenský, který žil v letech 1592 až 1670. Je považován za zakladatele moderní pedagogiky a hlavního českého představitele 17. století. V jeho pedagogickém systému jsou východiskem poznání lidské smysly, které mají prioritní úlohu (Podlahová 2001). Komenský viděl svět jako školu života a život jako ustavičný proces. Za základ školního vyučování považoval stejné šance pro všechny, a jeho heslo "škola hrou" nese dodnes velký význam v některých alternativních školských systémech (Mihola 2014). Jeho hlubší pedagogické myšlenky začaly být oceňované až počátkem tohoto století a dodnes je z nich čerpáno (Podlahová 2001).

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) byl další důležitou osobností, která svými názory a myšlenkami inspiruje dodnes nejen v pedagogickém odvětví. Podíváme-li se na některá jeho sdělení, je možné najít rovnou několik poznatků, které zůstaly aktuálními. Jednou z výchozích myšlenek pro nastávající reformní pedagogiku byla, že život a učení jsou jen dvě stránky téhož procesu, které se od sebe nedají oddělovat (Hrdličková 1994). Civilizace byla dle Rousseaua vymělkovaná a ničila přirozenost člověka. Usiloval o svobodnou a přirozenou výchovu a zastával praktikování tzv. negativní výchovy, kdy je nejlepší výchovou výchova žádná (Hrdličková 1994).

Za pokračovatele Jean- Jacques Rousseaua je považován švýcarský humanistický pedagog Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827). V pedagogice analyzoval jednotlivé prvky vzdělání, což lze nazvat jako elementární vyučování. Kladl důraz na formální vzdělání, kdy cílem výuky nejsou osvojené poznatky, ale rozvoj schopností a myšlení každého žáka. Své vyučování prokládal názorností, s čímž se ztotožňoval s Komenským. Nepostradatelná složka vyučování je dle Pestalozziho složka výchovná. Sledoval jak cíle naukové, tak především mravní, kterým kladl velkou hodnotu (Jůva 2007).

3. Československé reformy školství ve 20. století

Na počátku 20. století, po první světové válce, se objevují snahy o změnu a rozvoj školského systému. Dlouhodobé nepokoje, spojené s pohledem na osobnost učitele, ale také s realizací výuky, vedly ke vzniku několika experimentálních školských zařízení (Váňová 1995). Podpory při realizaci těchto kroků se dostalo ze strany prezidenta T. G. Masaryka (Cach 2002). Konání

pedagogů dalo za vznik například pokusným školám, které se vyznačovaly výraznými změnami oproti klasickým školám. Mezi tyto zařízení patřila Pokusná pracovní škola v Holešovicích, jejíž zakladateli byli Jaroslav Sedlák a Karel Žitný. Dalším pokusem byla Dětská farma Eduarda Štorcha nebo Dům dětství v Horním Krnsku. Tyto reformní snahy se však setkaly pouze s mizivou podporou ministerstva. Ani společnost v mnoha případech nenahlížela na pokusné školy nikterak pozitivně, a tak žádný z pokusů neměl dlouhého trvání (Spalová, 1960).

Významný pedagog, který prosazoval nutnost reformy školského systému ještě před první světovou válkou, byl Josef Úlehla. Svým sebevzděláním a organizační činností se vypracoval na pozici významného pedagoga, který se zapsal do vědomí českých učitelů. Roku 1918 byl vypracován návrh na novou strukturu obecného a středního školství. Úlehla v něm usiloval především o výuku bez pevně daných osnov a učebnic. Kládl důraz na podporu přirozeného rozvoje osobnosti dítěte, kdy učitel je pro dítě inspirací a společníkem na jeho cestě za poznáním. Viděl důležitost v přírodovědeckém poznání, zkušenostech a činnostech. Větší svoboda žáků a učitelů byla také hlavním bodem jeho návrhů, které prosazoval i po válce (Podlahová 2001).

Váňová (1995) uvádí, že reformní dění ve 30 letech je pozoruhodným jevem ve vývoji našeho školství i v dějinách českého učitelstva. Reforma byla řízena Reformní komisí při Škole vysokých studií pedagogických, v čele s Josefem Příhodou. Byla navrhována jednotná škola vnitřně diferencovaná jako budoucí podoba školského systému (Váňová, 1995). Myšlenka o jednotné škole již v minulosti existovala, avšak nebyla do této doby nikdy rozpracována. Zástupci Reformní komise byli názoru, že takováto škola poskytne všem dětem stejnou příležitost vzdělávat se dle svých schopností.

Snahy o reformu byly utlumeny s příchodem druhé světové války a v poválečném období. Prezident Edvard Beneš se v roce 1947 vyjádřil k reformám, zejména středního školství, ve svých projevech ke čtyřem skupinám návštěvníků ze školských řad. V rozhovorech lze identifikovat prezidentův kladný, ale opatrný přístup k reformám školství, a touhu konat. V jednom z rozhovorů uvedl: „*Nejsem proti reformám, naopak. Jsem však po to, aby organicky vyplynuly z nejlepších tradic našeho školství, aby přinesly skutečné zdokonalení a respektovaly a rozvíjely žákovy vlohy*“ (Beneš 1947).

Mezitím, co první polovina 20. století prosazovala změny vnitřního života školy, týkající se organizace vyučování, vyučovacích metod, obsahu vzdělávání, nebo vztahu učitele a žáka, období po druhé světové válce se zaměřovalo na vnější strukturu školského systému a celkový obsah vzdělávání (Rýdl, 1994).

Myšlenky o reformě školství se však rozplynuly s nástupem komunismu roku 1948, kdy byly veškeré návrhy potlačeny (Jůva, Svobodová 1995). V 60 a 70 letech se aktivity chopili i lidé, co se ve školství běžně nepohybovali. Šlo například o rodiče a různé aktivisty. Otevírají se diskuse s mnoha otázkami ohledně výchovy (Maňák, 1997). Teorie reformní pedagogiky však stále čelily oficiálnímu odmítání až do roku 1989, kdy po dlouhé době nastal opět prostor pro otevření tohoto tématu (Průcha 2001). Hrdličková (1994), charakterizuje stav pedagogiky na konci 20. století následovně: *„Jedním z nejcharakterističtějších rysů dnešní doby, tj. konce 20. století, je v oblasti výchovy další a intenzivní hledání nových horizontů, sil, koncepcí, konkrétních cest a opatření, jež by řešily situaci dnešního člověka a společnosti v této oblasti.“*

4. Alternativní školství

4.1. Důvody vzniku alternativních škol

Nejen Česká, ale i zahraniční pedagogika se potýkala s dlouhodobou krizí. Výsledkem byla nízká efektivnost zprostředkovaného vzdělávání, což souviselo s faktem, že škola se odklonila od poskytování takového vzdělání, které je pro život skutečně využitelné. Problém se týkal programů škol, které byly často přetíženy učivem, jednostrannými názory a fakty, a v neposlední řadě důrazem na pamětní osvojování. Nebyl zde prostor pro rozvoj individuálních schopností a talentů, pro emocionální rozvoj, ani pro rozvoj mezilidských vztahů (Hrdličková 1994). V reakci na takový stav školství se ve společnosti rozmohlo hledání nových cest a prostředků, které by vedly ke změnám tradičních pedagogických směrů. Pedagogika této doby byla tedy spjata s mnoha nově vznikajícími teoriemi, a s rozvíjejícími se snahami, za účelem humanizace vzdělání a výchovy. Mnoho rodičů si pro své potomky přálo školství na zcela jiné úrovni, než jim bylo poskytováno. Kroky, které usilovaly o změnu, se velmi často inspirovaly vzniklými pedagogickými koncepcemi v průběhu 20. století či reformní pedagogikou na počátku 20. století (Hrdličková 1994).

Z uvedených informací je zřejmé, že existovala široká škála hledisek, které vedly ke vzniku alternativních škol. Za jedno z nejobecnějších lze považovat stálé zdokonalování a posouvání lidské civilizace. V pedagogice je tento jev spojen s touhou měnit ustálený školský systém, což dějiny školství mohou jen potvrdit (Průcha 2001).

O něco zajímavější se pro nás však stávají konkrétní hlediska. Jak již bylo zmíněno výše, tradiční školský systém se obecně charakterizoval přemírou učiva a důrazem na pamětní učení. Učivu často chybělo vzájemné propojení a izolované poznatky byly pro žáky spíše kontraproduktivní. Způsoby, jakými se s dětmi pracovalo, nepodporovaly jejich individuální rozvoj, a na skutečný

život je téměř nepřipravovaly. Rodiče dětí si tuto situaci uvědomovali, a ve společnosti stoupal zájem právě o školy alternativní, které nabízely nové možnosti, a dalo by se říci, že přinášely naději (Průcha 2001).

4.2. Vlastnosti alternativních škol

Alternativní školy nelze charakterizovat jako celek, jelikož jednotlivé směry mají svou specifickou myšlenku a od toho odvozené fungování v praxi. Existují však základní rysy, které povětšinou alternativní školy vzájemně sdílí.

Prvním z těchto rysů se týká přístupu k dítěti, kdy je ke každému jedinci přistupováno dle jeho individuálních potřeb. Podpora a pochopení každého dává prostor k rozvoji osobnosti a využití potenciálu. Je kladen důraz na pochvaly. Žáci mají díky pozitivnímu nastavení možnost vybudovat si zdravý vztah k vrstevníkům, pedagogům, ale také k práci a učení. (Maňák 1997). S tímto úzce souvisí způsob, jakým jsou nastaveny vztahy a vzájemná komunikace. V tomto ohledu se jedná jak o vztahy v rámci školy, tedy například mezi žáky a pedagogy, tak o vztahy mezi školou a rodiči dětí. Učitel má ve škole prostor realizovat svobodnější pedagogickou tvorbu. Pro alternativní školy je spolupráce s rodiči velmi zásadním kritériem (Průcha 2001).

Alternativní školy se starají o stránku sociální a emocionální. Jelikož stojí v popředí lidské hodnoty, jako je empatie, odpovědnost, pokora, nebo tolerance, je zde prostor k sebeuvědomování a poznání svých možností a hranic (Hrdličková, 1994). Ani péče o tělesný rozvoj nezůstává bez povšimnutí a program těchto škol je nastaven, aby nedošlo k zanedbávání (Svobodová, Jůva 1995).

V neposlední řadě sdílí alternativní školy snahu o propojení školního prostředí s venkovním světem (Svobodová, Jůva 1995). V alternativních školách se více zdůrazňují aspekty přípravy pro život než aspekty vzdělávací. Prostřednictvím nastaveným učebních programů mají žáci často šanci propojit si učivo s realitou (Hrdličková, 1994). Typické jsou například projektové dny, nebo exkurze a častější tematické vycházky (Průcha 2001). Co se organizace výuky týče, na alternativních školách najdeme pevně stanovený rozvrh hodin jen zřídka.

Podle Průchy (2001), je zapotřebí si uvědomit, že není pravdou, že by standardní školy neusilovaly o komplexní rozvoj osobnosti žáků nebo o výchovu pro život. Některé prvky a metody, které jsou využívány alternativním školstvím, mohou být také běžnou součástí tradičního školství.

4.3. Alternativní školství v současnosti

Dle Rýdla (1994), dokazují alternativní instituce životnost reformě pedagogických koncepcí, které jsou schopné adaptovat se. Představují originální pedagogické idey a funkčnost uplatnění.

4.4. Typy alternativních škol

Ve světě vzniklo mnoho typů alternativních škol, proto se může představa lidí o těchto zařízení výrazně lišit, nebo se dokonce toto téma stává matoucím. Průcha (2001), zobrazuje typologii alternativních škol, která napomáhá lepší orientaci. Alternativní školy rozdělil do tří hlavních skupin, kterými jsou:

1. Klasické reformní školy
2. Církevní školy
3. Moderní alternativní školy

Mezi klasické reformní školy spadá Montessori, Waldorfská, Jenská a Daltonská škola. Společným znakem těchto škol je doba jejich vzniku, tedy počátek 20. století pod vlivem reformní pedagogiky (Maňák, 1997).

Církevní školy jsou nestátní instituce, které se liší svým vývojem a významem v různých zemích. V České republice měly tyto školy prostor k rozvoji po roce 1989 (Maňák, 1997).

Moderní alternativní školy představují velkou skupinu, které obsahují velké množství různých vzdělávacích systémů a způsobů organizace výuky (Maňák, 1997).

4.5. Waldorfská pedagogika

Waldorfská škola je jedním ze základních stavebních kamenů této práce, proto bude v následujících řádcích detailněji představena.

4.5.1. Poslání waldorfských škol

Pedagogika Rudolfa Steinera je založena na širším pohledu na člověka. Nezahrnuje pouze malování, recitování, či hudební a další umělecké činnosti, jak se mnozí lidé mohou domnívat (Keller 2018). Jedním s klíčových charakteristik Waldorfské pedagogiky je její zásah daleko za budovu školy, kdy otevřeně pracuje s mnoha životními otázkami. Téměř každému člověku, ať dítěti, adolescentovi, nebo dospělému, přistály otázky jako: Odkud přicházím, čím jsem tady na Zemi a jaký je smysl toho všeho? V reakci na toto bere Waldorfská škola v potaz nejen slova a činnosti, ale také pocity a myšlenky (Keller 2018).

Slovo „duchovní“ či „duch“ je výraz úzce spojený s Waldorfskou pedagogikou. Víra definující Waldorfskou pedagogiku věří v existenci kromě života fyzického také v život vnitřní, který je nazýván duší. Je spojen s emocionálním vnímáním. Filozofie Rudolfa Steinera vycházela z anthroposofie, která z pozorování světa a člověka postupuje k základům lidské existence a uvědomování si pravé podstaty života. Steiner rozlišoval v životě člověka tři složky, přičemž vycházel z názorů, které zastávaly existenci vyšších sil, působící na člověka od jeho narození: *„Člověk je občanem tří světů. Tělem náleží světu, který též svým tělem vnímá. Duší si buduje svůj vlastní svět. Duchem se mu zjevuje svět povznesený nad oba ostatní.“* Ačkoliv anthroposofie tvoří základ waldorfské pedagogiky, není obsažena ve výuce v rámci témat, ale projevuje se zde z hlediska využívaných metod a způsobů vyučování a výchovy (Grecmanová, Urbanovská 1996).

Waldorfská pedagogika bere za poslání vychovávat mladé lidi pro budoucnost, přičemž je připravuje na společensky aktivní život. Harmonicky rozvíjí dětské myšlení, sociální citění a vůli k práci. Děti jsou vedeny k tvořivosti a jsou motivovány k celoživotnímu vzdělávání. Hodnocení probíhá slovně, což podporuje individuální nadání a specifické potřeby jednotlivců. Při výchově hraje klíčovou roli svoboda, jelikož právě ke svobodě jsou waldorfskou školou děti vychovávány (Grecmanová, Urbanovská 1996).

Významný rozdíl oproti klasické škole spočívá ve vztahu mezi učitelem a žákem, a úzká spolupráce s rodiči, kteří iniciují samotné založení waldorfské školy a aktivně se podílejí na chodu a rozvoji školy. Učitelé, žáci a rodiče zde tvoří školní společenství a zavazují se ke společnému utváření školního prostředí. V rámci waldorfských škol se tvoří rodičovská rada, která spolupracuje s pedagogy a podílí se společně na realizaci různých pedagogických aktivit. Zástupci učitelů a rodičů se setkávají v tzv. Kruhu, kde se zabývají otázkami spojenými s waldorfskou školou a projednávají se pedagogické metody a cíle. Běžnou součástí jsou také návštěvy rodičů ve školách. Rodiny, které se rozhodnou zvolit waldorfskou školu jako vzdělávací instituci, by měly tento krok aplikovat pro všechny své děti (Grecmanová, Urbanovská 1996).

4.5.2. Počátky a rozvoj waldorfské pedagogiky

Zakladatelem waldorfské pedagogiky je rakouský filosof, umělec a pedagog Rudolf Steiner. Počátek vůbec první waldorfské školy je datován na září roku 1919 ve Stuttgartu. Emil Molt, ředitel společnosti Waldorf-Astoria, požádal rakouského filozofa Rudolfa Steinera, aby navrhl koncepci školy pro děti jeho zaměstnanců v továrně na tabákové výrobky. První waldorfská škola byla všeobecnou vzdělávací institucí, která neselektovala žáky na základě sociální příslušnosti, pohlaví, či náboženského vyznání (Českobudějovický deník, 2011).

Od roku 1922 se Waldorf začal rozšiřovat za hranice. Postupem času docházelo k zakládání nových škol v několika dalších zemích, jako například v Maďarsku, Anglii, Švýcarsku, Portugalsku, Norsku, a první instituce se roku 1928 objevily také v Americe. Rozkvět waldorfských škol byl však přerušen s nástupem nacismu. Toto období vedlo až k jejich zákazu na všech území, která byla za 2. světové války ovládána Němci. Po válce rozvoj waldorfských škol v několika zemích pokračoval, a roku 1990 se ve světě vyskytovalo 469 těchto institucí (Pol, 1995).

Rozmach waldorfské pedagogiky byl spojen především se zájmem rodičů, přiklánějícím se k duchovním hodnotám, které jsou zde uplatňovány. Významným se také stal fakt, že děti, které vystudovaly waldorfskou školu, přihlašovali posléze i své děti.

4.5.3. Waldorfská pedagogika na českém území

V Československu se i přes rychlý nárůst počtu waldorfských škol ve světě vyskytovala pouze jediná mateřská škola waldorfského typu, a to v Bratislavě. Mnoho zkušených antroposofů a pedagogů se zasloužilo o založení těchto škol na území, kde ještě nebyly v té době známé. Toto byl do jisté míry i případ českého území. První školské iniciativy tohoto zaměření se v Čechách a na Moravě začaly zakládat až po roce 1989 (Pol, 1995).

Nejstarší waldorfskou školou v republice je písecká ZŠ Svobodná, založena roku 1990. Základní škola se zde postupem času ujala natolik, že se rodiče dětí roku 2003 zasloužili svými podpisy o otevření třetího stupně. Roku 2002 zapsala ředitelka školy o 20 dětí více, než dovozovala kapacita zařízení. Rodiče dětí přišli s nápadem, že se na stavebních úpravách budou podílet finančně a přiloží ruku k dílu (Českobudějovický deník, 2000).

Vzdělávací program waldorfských škol v Čechách splňuje vzdělávací standardy vydané Ministerstvem školství. Waldorfské školy mají v porovnání s tradičními českými školami vyšší nároky na rodiče žáků. Od rodičů se očekává aktivní pomoc při různých školních akcích a především při rodičovských schůzkách, které jsou na waldorfských školách častější. Pro Waldorfské školy je typické pořádání akcí, kde se společně sejdou zastánci waldorfské pedagogiky, čestní hosté a rodiče dětí. Rodiče angažující se aktivně v životě školy takové akce často organizují a připravují sami. Významnou tradicí je například adventní jarmark, který funguje mimo jiné jako příležitost pro veřejnost, která má možnost nahlédnout do prostředí školy a setkat se s vyučujícími a s rodiči (Českobudějovický deník, 2009).

Waldorfské školství má v České republice své příznivce, ale i kritiky, kteří mu vyčítají uzavřenost, spiritualitu, zanedbávání teorie na úkor praxe, výchovu k neprůbojnosti s tím spojené obtíže při přechodu do tradiční základní resp. střední školy. Členka sdružení Emila Pospíšila k tomuto

tématu podotkla: „Násilnému přechodu z waldorfské školy do klasické bychom se mohli vyhnout návazností vzdělávacího systému.“ (Českobudějovický deník, 2009)

4.5.4. Waldorfská pedagogika na Českobudějovicku

O první waldorfskou školu v Českých Budějovicích se zavázala nezisková organizace s názvem W collegium. Tato organizace sdružuje zájemce o waldorfskou pedagogiku z řad rodičů, pedagogů z Českých Budějovic a okolí. Počátky působení této organizace jsou datovány na rok 2001. Jejím cílem je prosazení waldorfské pedagogiky v Českých Budějovicích, a šířit povědomí o tomto konceptu. Roku 2004 byly díky W collegium otevřeny dvě třídy mateřské školy, jako součást MŠ Nerudova.

Základy první waldorfské školy v Českých Budějovicích spočívaly ve dvou waldorfsky zaměřených třídách při Základní škole v Hluboké nad Vltavou, které fungovaly od roku 2005. Před zápisem do první třídy se konala informativní schůzka pro rodiče, kde byl zájem miziví, jelikož se zúčastnilo pouze sedm rodičů. K zápisu se však poté dostavilo celkem 21 žáků (Českobudějovický deník, 2006, ročník 15, číslo 18). „Waldorfská škola v Českých Budějovicích zakotvila mezi ostatními školami v krajském městě, čemuž nasvědčuje větší povědomí a stoupající zájem o tuto alternativní školu. Ze zápisů vyplývá, že jsme pro rodiče, kteří se zajímají o jiné než klasické vzdělávání, jedinou alternativou v krajském městě a jeho okolí.“ (Českobudějovický deník, 2009)

Před založením waldorfských tříd při ZŠ Hluboká nad Vltavou, byla u některých kulturně a duchovně založených rodičů znát potřeba založení právě waldorfské školy. Pro tuto situaci se stal významným párem Jan a Ivana Bambasovi, s uměleckým zaměřením v keramice. Pár představoval významnou pomoc při budování prvních waldorfských tříd. V jejich dílně se výrazně projevovaly prvky waldorfu- umění, přírodní materiály, knihy a duchovní atmosféra. Manželé vyzdvihovali, jak je smutné pohlížet na děti, které se v klasické škole mohou cítit neoslovené (Českobudějovický deník, 2009).

První základní škola s waldorfskou pedagogikou vznikla roku 2008. „Po několikaletém úsilí příznivců alternativní waldorfské pedagogiky vznikne škola s tímto vzdělávacím programem i v Českých Budějovicích.“ Vážný zájem o její založení je již od roku 2001 rodiče společně s pedagogy. Společně podnikli několik akcí v duchu alternativního školství. Důležitým počinem bylo právě založení občanského sdružení W collegium, jehož hlavním cílem bylo založení waldorfské školy (Českobudějovický deník, 2008).

Za otevřením základní školy stojí především rodiče, mající zájem o alternativní cestu. „Velké úsilí, jak psychické, tak i při fyzické, při samotném budování školy, to stálo rodiče.“ Uvedla ředitelka

školy. V rozhovoru pro Českobudějovický deník uvedl jeden z rodičů: „Waldorfskou školu jsme si vybrali, protože nejsme spokojeni s klasickým školstvím. Už jsme se po tom pídili dlouhou dobu, ale bohužel jsme museli pět let chodit do běžné školy, tak jsme rádi, že nám teď vyšel alespoň druhý stupeň.“ Jiný rodič dodal: „Tato škola je jiná skoro ve všem, než ta normální. Například výuka je volnější, a to se nám líbí.“ Další názor uvedl: „Věnuje se zde větší pozornost svázání člověka s přírodou. Je zde individuálnější přístup daný nižším počtem na třídu.“ Názor členky sdružení W cellegium, a zároveň maminky budoucího žáka, bylo následující: „Jsme moc rádi, že se nám podařilo mnohaleté úsilí dotáhnout až do této podoby.“ Tehdejší ředitelka waldorfské školy, Milena Vlčková, podotkla, že je mezi rodiči velký zájem o studium na této škole. „Už dlouho jsme chtěli vyslyšet hlasy rodičů, kteří po škole tohoto typu volají.“ (Českobudějovický deník, 2008)

V Českých Budějovicích se v současné době nachází také jedno Waldorfské lyceum. Jeho otevření nebylo však snadné. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) zamítlo žádost třikrát, přičemž úsilí o otevření trvalo od roku 2014. Při třetí žádosti se vedení základní waldorfské školy v Českých Budějovicích setkalo s úspěchem u kraje, u ministerstva nikoliv. Velkou podporou byli i rodiče, kteří napsali desítky dopisů přímo ministryni Valachové, a žádali ji, aby se k situaci vyjádřila. V roce 2018, po podání čtvrté žádosti, se nakonec dočkala podpory ze strany ministerstva. Došlo tedy následně k otevření studijního oboru Kombinovaného lycea, které vzniklo jako 8 v republice. Zástupkyně ředitelky Základní waldorfské školy v Českých Budějovicích, Kateřina Kozlová, zmínila: „Jsem velmi ráda, že naši žáci i rodiče konečně mohou slyšet, že se podařilo školu založit.“ Tento obor nabízí jak všeobecné znalosti, tak i praktické zkušenosti z různých oblastí, jako je přírodovědná, umělecká, nebo jazyková. Obor je zakončen maturitní zkouškou (Českobudějovický deník, 2018).

4.6. Montessori pedagogika

Pedagogika Marie Montessori se řadí mezi reformní pedagogické koncepce. Dosáhla nevídaného světového rozšíření a zařízení sledující tuto pedagogickou myšlenku se vyskytují v mnoha zemích po celém světě. Vzdělávací prvky uplatňované v Montessori pedagogice pronikly i za území školských zařízení, a jsou dnes již běžně uplatňovány v rodinách při výchově. Metody jsou nastaveny tak, že prokazatelně fungují u dětí různých sociálních vrstev a kultur. Lze je uplatňovat jak u dětí nadaných, tak i u jedinců se specifickými poruchami učení či u postižených dětí (Ludwig, 2000).

4.6.1. Maria Montessori

Maria Montessori byla Italská lékařka, a zároveň první žena- lékařka v Itálii vůbec. Dostalo se jí pozornosti v nejrůznějších částech světa a svými projevy mnohé inspirovala. K pedagogice se dostala přes postižené děti, se kterými pracovala na psychiatrické univerzitní klinice. Studium mnoha materiálů a svými vlastními zkušenostmi se utvrdila v důležitosti rozvoje duševního potenciálu. Využívané praktiky se setkaly s úspěchem, přičemž Montessori dále prohlubovala své znalosti a vystupovala na veřejnosti. Absolvovala studium antropologie, přičemž prováděla pedagogické výzkumy. Roku 1907 byl v Římě otevřen první Dům dětí, uplatňující Montessori pedagogické prvky. V roce 1929 založila mezinárodní asociaci Montessori, která tento koncept podporovala a šířila dál (Ludwig, 1997).

4.6.2. Poslání Montessori pedagogiky

Montessori vzdělávání dává důraz na jedinečnost dítěte a jeho přirozenou touhu po poznání, což ho staví do role tvůrce svého vlastního osudu. Manipulace s materiály je klíčem k pochopení světa kolem sebe. V Montessori školách se klade důraz na svobodu a zodpovědnost dítěte, které si samo volí činnosti, které následně musí být dokončeny. Senzomotorická výchova je klíčovým prvkem Montessori metody, která se opírá o speciální didaktické materiály a prostředí připravené k učení. Děti jsou zapojovány do různých praktických činností, což jim pomáhá rozvíjet sebeobsluhu a pracovní dovednosti. Pedagogové jsou dítěti k dispozici k poskytnutí adekvátní podpory. Pomáhají rozvíjet samostatnost a směřovat děti k dosažení cílů. Jednou z hlavních myšlenek Montessori vzdělávání je vytvořit silné osobnosti, které jsou aktivní, samostatné, a přesto schopné spolupráce. Výuka není věkově rozdělena, ale probíhá v heterogenních třídách, kde se žáci různého věku učí společně. Důležitým aspektem je práce v prostředí, které podporuje individuální tempo a výběr činností dítětem. Tímto způsobem se podporuje postupné porozumění od konkrétního k abstraktnímu a individuální rozvoj každého dítěte (Montessori,1946).

O pedagogiku Marie Montessori jeví zájem vysoký počet pedagogických, i nepedagogických pracovníků. U rodičů lze zaznamenat stále vzrůstající zájem o získání přehledu a prohloubení znalostí týkající se této pedagogické koncepce. Díky vysokému zájmu mají Montessori zařízení šanci se rozšiřovat a stávat se běžnějšími. Pro mnoho rodičů jsou v dnešní době již dostupnější. *„Velmi často se rodiče sami sdružují a v rámci vlastních možností budují montessoriovská zařízení“* (Ludwig, 1997).

4.6.3. Montessori pedagogika na českém území

Montessori školy nabyly oblíbenosti po celém světě a jsou rozšířené v mnoha zemích. Největší zastoupení mají v Itálii, Německu, Holandsku, Rusku a Číně (Ludwig, 1997).

V České republice se Montessori koncept uplatňuje zejména v předškolním vzdělávání a prvním stupni základních škol, ale najdeme ho i na druhém stupni. Asociace Montessori ČR, založena roku 1998, podporuje školy, které používají Montessori metodu a také poskytuje vzdělávací kurzy pro učitele, kteří chtějí pracovat v těchto školách. Kurzy, poskytující informace o Montessori principech se pořádají také pro rodiče, kteří o ně jeví velký zájem (montessoricr.cz).

Po roce 1989 se v naší zemi začala alternativním školám věnovat větší pozornost, a tak postupně přišla možnost pracovat podle Montessori pedagogického systému. Začaly se formovat první Montessori skupiny pro děti ve věku 0-3 let. Také vznikly mateřské školy pro děti ve věku 3-6 let, kterých je v současné době 120. Byl vypracován návrh vzdělávacího programu pro Mateřskou a Základní školu Montessori, a stejně tak i pro Základní školu Montessori na 2. stupni. V současnosti máme 67 Základních škol pro děti ve věku od 6 do 12 let a dalších 14 škol, které zahrnují druhý stupeň se střední školou pro věkovou skupinu od 12 do 18 let (montessoricr.cz).

4.6.4. Montessori pedagogika v Českých Budějovicích

Roku 2009 bylo v Českých Budějovicích otevřeno první volnočasové centrum inspirované Montessori pedagogikou. Docházelo do něj najednou vždy maximálně pět dětí, aby byla všem věnována dostatečná pozornost, jak uvedla ředitelka Kristýna Beránková pro Českobudějovický deník. V centru se nacházely specificky zaměřené koutky, a to smyslový, jazykový, matematický, nebo také praktický, kde se děti měly možnost učit zajímavou formou každodenní aktivity, užitečné pro běžný život. (Českobudějovický deník, 2009). Několik rodičů, kteří v této metodě našli zalíbení, absolvovali vzdělávací semináře přímo v Českých Budějovicích.

Vzhledem k úspěchu se postupně centrum rozrůstalo a v roce 2016 se podařilo otevřít oficiálně první Montessori školu v Českých Budějovicích (montessorikampus.cz). V současné době se v Českých Budějovicích nachází dvě základní školy, inspirované Montessori pedagogikou

4.7. ScioŠkoly

Za existenci ScioŠkol se zavázal Ondřej Šteffl. V roce 1995 představil koncept standardizovaných zkoušek k přijímacímu řízení, které se již osvědčily ve Spojených státech. Národní srovnávací zkoušky skládá každoročně okolo 25 tisíc studentů, kteří se ucházejí o místo na vysoké škole.

Postupem času se k přijímacím zkouškám přidaly ověřovací testy, dotazníková šetření a příprava na přijímací zkoušky. V současné době se pozornost věnuje technologické inovaci využívající umělou inteligenci (scio.cz).

Síť ScioŠkol zahrnuje 16 základních, 3 střední a 2 tzv. expediční školy.

4.7.1. Principy pedagogiky ve ScioŠkolách

Mezi zásadní principy uplatňované na ScioŠkolách lze zařadit širokou škálu postojů a myšlenek, které se v mnoha případech shodují s jinými alternativními koncepcemi. ScioŠkoly usilují o vypěstování kladného vztahu dětí k učení, a podporují přirozenou zvědavost a touhu objevovat a učit se novým věcem. Ve ScioŠkolách se děti učí převzít zodpovědnost za svá rozhodnutí, a budují se z nich sebevědomé, odolné a zodpovědné bytosti. Důležitou roli zde představuje práce s chybou, a podporován je názor, že z chyb je možno se poučit. Důraz je kladen na názor jednotlivce, s tím, že každý má právo na svůj vlastní názor, který by neměl být souzen. Otevřená komunikace je zde klíčem k efektivnímu a respektujícímu jednání. Tento postoj má za cíl vybudování důvěry, která vede ke spolupráci a upřímnému sdílení informací v kolektivu (scio.cz).

Tyto principy jsou uplatňovány určitými metodami, které ScioŠkoly využívají. Role pedagoga zde spadá do role tzv. průvodce, který má k dětem osobnější vztah a respektuje individualitu každého jednotlivce. Děti se učí v menších skupinách, a na hodinách jsou většinou přítomni dva průvodci současně. Třídy jsou víceročnickové, což napomáhá ke kooperaci starších a mladších žáků. Nezbytnou částí programu ScioŠkol jsou výlety, exkurze a projektové vyučování. Hodnocení žáků probíhá slovně a známky nejsou využívány. Předměty jsou zde vyučovány v blocích, a pevně daný rozvrh hodin zde nemá důležitou roli.

4.7.2. Scioškola v Českých Budějovicích

V současné době se v Českých Budějovicích nachází jedna základní Scioškola, která zahájila svou činnost 1. září 2020. Navazuje ve své práci na již existující ScioŠkoly v České republice (budejovice.scioskola.cz).

4.8. Lesní školy

Lesní školy představují další alternativu k tradičnímu vzdělávání. Zavazují se o vzdělávání prostřednictvím každodenního kontaktu s přírodou. Stejný důraz je kladen na vzdělávání i na přírodu. Důraz je kladen na pobyt dětí v přírodě a vzdělávání mimo tradiční učební prostředí, zejména v lese, což jim umožňuje prožít reálné zkušenosti. Děti mají zájem v různých typech

stavení, jako jsou jurty, chatky nebo maringotky. Pravidelnou součástí programu škol jsou mimo pobyt v lese také časté návštěvy kulturních akcí a veřejných institucí.

4.8.1. Lesní školy v České republice

První pokusy o výuku v přírodě probíhaly na začátku 20. století. V České republice provozoval Eduard Štorch od roku 1926 svou dětskou farmu, kde se děti učily praktickým činnostem pro každodenní život. Čas trávil venku, kde byla realizována veškerá výuka. Hlavní náplní Štorchova projektu byla společná práce o pozemek, který byl Dětskou farmou využíván. Štorchovo projekt neměl dlouhého trvání a Dětská farma byla nucena ukončit svou činnost roku 1930 (Kakáč, 1986).

České lesní školy čerpají inspiraci především ze Skandinávie, kde je kontakt s přírodou běžnou součástí praxe již po století. Dále z Německa, Velké Británie, USA a Izraele, kde lesní školy fungují jako velmi důležitá složka alternativního vzdělávacího systému (Lesní noviny, 2017).

V České republice se roku 2008 nejprve prosadilo otevření lesní mateřské školy. Realizace mnoha projektů s cílem založit lesní mateřskou školu se potýkala s finančními problémy, kdy nebylo možné získat dotace. Asociace lesních mateřských škol byla založena v roce 2011 s cílem prosadit lesní mateřskou školu jako plnohodnotnou formu předškolního vzdělávání. Od roku 2016 fungují lesní školky v ČR jako lesní mateřské školy nebo lesní kluby. Možnost zápisu do rejstříku vznikla v roce 2017. V roce 2023 bylo lesních mateřských škol již přes 200, většina z nich je členem asociace.

V Praze 8 funguje od roku 1993 soukromé reálné gymnázium Přírodní škola.

4.8.2. Lesní školy na českbudějovicku

Občanské sdružení "Doma v lese" vzniklo roku 2012 s touhou sblížit děti s přírodou. Ve stejném roce sdružení založilo lesní mateřskou školu. Tato škola se nachází v obci Třísov u Českých Budějovic. Jejím cílem je skloubit život ve městě s aktivním zájmem o přírodu a její ochranu, a to v souladu s dlouhodobou udržitelností (domavlese.cz)..

Díky vysokému zájmu se roku 2018 zdařilo otevření Svobodné základní školy v obci Libnič. V Lesních novinách, které sdružení pravidelně vydávalo, je vyjádřena touha rodičů poskytnout svým dětem školní docházku, která by navazovala na lesní mateřskou školu. „Byly jste to vy, rodiče žáků, kteří se nám svěřovali s tím, jak se vaše dítě během školní docházky mění. Trápila vás ta mizející jiskra v dětských očích, která se ztrácela mezi 1. a 2. třídou základní školy. Většinou to

bylo v okamžiku, kdy si dítě uvědomilo, že nemůže být v souladu se svými potřebami, musí se učit zrovna to, co je v osnovách a když je rychlé, musí zpomalit a když je pomalé, musí zrychlit. Jeho kreativita byla na obtíž, protože ji nelze dost dobře oznámkovat na škále 1 až 5 a správné řešení je také vždy jen jedno.“ (Lesní noviny, 2017)

Škola sleduje několik zásadních principů, které si od počátku stanovila. Jako v předchozích alternativách je i zde nezbytný respekt individuality jednotlivých žáků. Děti zde mají šanci plnit vzdělávací cíle nejen podle jejich tempa, ale také zájmů vycházející z vnitřní motivace. I v tomto konceptu je klíčové vytvoření bezpečného prostředí pro žáky. S chybou se zde pracuje, jako s přirozenou součástí života. V dětech se buduje přirozené pouto k přírodě, z čehož vychází potřeba její ochrany. Rodič sdílí zájem o dění ve škole, a souzní s hodnotami školy (domavlese.cz).

PRAKTICKÁ ČÁST

5.1. Metodologie výzkumu

Tato část diplomové práce se věnuje provádění kvalitativního výzkumu, který vychází z konkrétních výzkumných cílů a zpracování stanovených výzkumných otázek. Při použití vybrané metody jsou získány informace a následně jsou analyzovány výsledky výzkumného šetření.

Výběr výzkumné strategie zahrnuje dva základní, avšak zcela odlišné přístupy k uchopení zkoumané problematiky. Jedná se o výzkum kvantitativní a kvalitativní. Kvantitativní přístup je zaměřen na měřitelné a klasifikovatelné subjekty. Naopak, kvalitativní výzkum je naturalistický a nabízí různé přístupy k pochopení zkoumaného problému. Jeho cílem je porozumět jevům, které zkoumá. Tento typ výzkumu se často odehrává v prostředí, kde se zkoumané jevy skutečně vyskytují. Důvěra a otevřenost zkoumaných činitelů k výzkumníkovi pak významně ovlivňují kvalitu získaných dat (Švaříček, Šedová, 2007).

Kvalitativní výzkum představuje složitý soubor přístupů a metod, a jeho přesná definice je poměrně složitější. Jan Hendl (1999) přibližuje kvalitativní výzkum jako proces popisu a interpretace sociálních nebo individuálních lidských problémů. Tento proces čerpá z empirických dat ve formě textů, získaných prostřednictvím hlubokých rozhovorů, nestrukturovaného pozorování a studia dokumentů. Kvalitativní metody analýzy berou v úvahu formu a původ dat.

Před samotným zahájením kvalitativního výzkumu je nezbytné vytvořit plán, který se postupně vyvíjí během průběhu procesu. V tomto typu výzkumu se pracuje s rozsáhlým množstvím dat, což umožňuje hlubší proniknutí do zkoumaného problému. Realizace výzkumu zahrnuje trvalý a intenzivní kontakt se zkoumanou situací, a subjektivita hraje klíčovou roli, neboť může ovlivnit konečné výsledky šetření (Hendl, 1999).

Prvním krokem je stanovení účelu výzkumu a jasná identifikace zkoumaného problému. Účel je následně formován plánem, který pomáhá strukturovat průběh výzkumu a obsahuje stanovené cíle. Celý proces zahrnuje sběr a analýzu dat za účelem popisu a přiblížení zkoumané situace, nikoli však za účelem srovnávání nebo potvrzování jevů (Hendl, 1999).

5.2. Metoda sběru dat

Získání odpovědí na výzkumné otázky jsem zvolila metodu rozhovoru s osobami, které mají přímou zkušenost s alternativními školami v Českých Budějovicích. Jsou jimi rodiče, jejichž děti momentálně navštěvují jednu z alternativních základních škol, nebo ji v minulosti navštěvovaly.

Po provedení rozhovorů byly využity klíčové informace, vedoucí k výsledkům výzkumného šetření.

Podle Hendla (1999), je nutné se na rozhovor kvalitně připravit, a brát zřetel na více hledisek. Před začátkem je nutné provést rozhodnutí, týkající se obsahu otázek, jejich formy a pořadí. Délka rozhovoru může být stanovena v průběhu.

Pro diplomovou práci byl využit polostrukturovaný rozhovor, který je nejčastější formou rozhovoru. Schéma, které si tazatel utvoří, specifikuje oblasti otázek, které budou pokládány. Pořadí otázek je možno upravovat, a lze se ptát také na další upřesňující otázky, poskytující detaily nebo vysvětlení odpovědí pro lepší porozumění. Typy pokládaných otázek lze rozdělit do několika kategorií, odrážející samotný účel konkrétních otázek. Mezi tyto kategorie patří například otázky, které se vztahují ke zkušenostem, k názorům, pocitům, nebo ke znalostem. Otázky by měly být otevřené, neutrální a jasné, a neměly by nabádat k určité odpovědi (Hend, 2016).

Rozhovor vyžaduje dodržování určité citlivosti, dále koncentraci, disciplínu a porozumění mezilidským vztahům. Zvláštní pozornost je třeba věnovat začátku, ale také konci rozhovoru. Začátek je důležitý pro vybudování důvěry a prolomení možných bariér. Uzavření rozhovoru může přinést další důležité informace. Pro zaznamenání odpovědí se používají různé pomůcky, zvláště při dlouhých a složitých rozhovorech. Je potřeba získat od respondentů povolení k použití těchto pomůcek. Využívá se zejména diktafon (Hendl, 2016).

Pro provedení výzkumu byly stanoveny dvě výzkumné otázky. Z těchto výzkumných otázek vycházely rozhovorové otázky, zkoumající do hloubky danou problematiku. Před začátkem rozhovoru jsem se respondentů nejdříve dotazovala o osobní informace o nejvyšším dosaženém vzdělání, dále pak místa bydliště (město nebo vesnice), a zaměstnání.

5.2.1. Výzkumné otázky

1. RQ1: Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

- a) Otázka č. 1. Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?
- b) Otázka č. 3: Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy, namísto klasické státní základní školy?
- c) Otázka č. 2: Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

2. RQ2: V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

- a) Otázka č. 1: V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?
- b) Otázka č. 2: Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?
- c) Otázka č. 3: Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?
- d) Otázka č. 4: Jak pohlíží vaše okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?
- e) Otázka č. 5: Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

5.3. Metoda analýzy dat

Pro analýzu dat jsem využila metodu zakotvené teorie. Podle Miovského (2006) je zakotvená teorie založena na induktivním odvození z procesu zkoumání jevu, který reprezentuje. Tento přístup umožňuje, aby se relevantní aspekty jevu postupně vyjasnily během výzkumu, aniž bychom je předem předpokládali.

Základními jednotkami analýzy jsou koncepty, které slouží jako teoretické pojmy. Teorie se formuje na základě konceptualizace dat, nikoliv přímo z nich. Druhým důležitým prvkem jsou kategorie, které představují abstraktnější úroveň než koncepty a slouží jako stavební kameny pro vytváření teorie (Hendl, 2016).

5.4. Výzkumný vzorek

Pro vykonání výzkumu jsem oslovila několik rodičů, jejichž děti momentálně navštěvují, nebo v minulosti navštěvovaly jednu z alternativních škol na českobudějovicku, kterými se diplomová práce zabývá. Někteří zúčastnění byli z mého okolí, a nebylo tedy složité je poprosit o účast ve výzkumu.

K získání vyššího počtu respondentů jsem poté přímo oslovila vedení alternativních základních škol. S rodiči jsem si poté domluvila osobní schůzku, a formou rozhovoru získala odpovědi, které jsem poté zanalyzovala.

Výzkumné šetření se mimo jiné zabývalo nejdříve také základními údaji o účastnících rozhovoru. Šlo konkrétně o dotazy ohledně bydliště, nejvyššího dosaženého vzdělání, a zaměstnání.

5.5. Údaje o respondentech- ScioŠkola

Účastníků rozhovoru o ScioŠkole bylo celkem deset. Výzkumu se zúčastnili tři respondenti, které jsem na základě známosti sama oslovila. Vyššího počtu účastníků bylo dosaženo spoluprací se ScioŠkolou, která následně oslovila rodiče s prosbou o pomoc s tímto výzkumem.

Jelikož je výzkum anonymního rázu, budou pro tyto účastníky využita označení SC1 až SC10 ve smyslu rodič- ScioŠkola jedna až rodič- ScioŠkola deset.

Pro lepší orientaci a přehlednost jsem základní údaje o respondentech zavedla do následující tabulky.

Tabulka č. 1. Charakteristika respondentů- ScioŠkola

Rodič	Nejvyšší dosažené vzdělání	Zaměstnání	Místo bydliště
SC1	SŠ odborná s maturitou	OSVČ administrativa	vesnice
SC2	VŠ- Bc.	OSVČ	město
SC3	SŠ s maturitou	sales representative	město
SC4	VŠ- Mgr.	OSVČ	město
SC5	VŠ- Bc.	OSVČ	město
SC6	VŠ- Bc.	OSVČ- lektorka	město
SC7	SŠ s maturitou	OSVČ- lektorka anglického jazyka	město
SC8	SŠ s maturitou	provozní	vesnice
SC9	VŠ- Mgr.	administrativní pracovník	vesnice
SC10	VŠ- Mgr.	učitelka	město

Respondentka SC1: Tato účastnice pracuje jako specialistka kvality s vystudovanou střední odbornou školou. S rodinou žije na vesnici a pracuje přes pět let jako specialistka kvality. Má jedno dítě, které navštěvuje ScioŠkolu od první třídy. Nyní je její desetiletý syn na prvním stupni. Respondentka byla o alternativním směru, konkrétně o ScioŠkole, přesvědčena už když byl její syn ve školce. Hledala zejména odlišný, více respektující přístup k dítěti.

Respondentka SC2: Druhá respondentka, která poskytla rozhovor o ScioŠkole vystudovala vysokou školu a má bakalářský titul. Nyní pracuje jako OSVČ v oboru masérka. Místem bydliště je město. Pro ScioŠkolu se rozhodla kvůli šikaně, se kterou se její syn potýkal na základní škole. Dříve se o jiné pedagogické směry hlouběji nezajímala, tato potřeba přišla současně se synovými problémy.

Respondentka SC3: V pořadí další respondentka vystudovala vysokou školu a vlastní bakalářský titul. Pracuje administrativně jako OSVČ. Žije ve městě. Z přesvědčení, že Scio myšlenka je správná, umístila na tuto školu svou dceru.

Respondentka SC4: Tato účastnice rozhovoru vystudovala vysokou školu, kde získala magisterský titul. Nyní pracuje jako OSVČ. SC4 má dceru na ScioŠkole, která přišla z páté třídy na klasické základní škole. Na ScioŠkole je nyní první školní rok. Rodiče pro ni zvolili tuto školu především kvůli tomu, že nebyli spokojeni na základní škole, kam jejich dcera chodila předtím.

Respondent SC5: Dotazovaný s označením SC5 vystudoval vysokou školu a má bakalářský titul. V současné době pracuje jako OSVČ a žije ve městě. Na ScioŠkolu dochází již druhým rokem oba jeho synové. Důvodem jejich umístění byla nespokojenost s předešlou základní školou, a po zisku informací od známých se s manželkou rozhodli pro přesun obou dětí.

Respondentka SC6: Další z respondentek, SC6, má bakalářský titul z pedagogické fakulty. Pracuje jako lektorka na OSVČ a žije ve městě. Má dvě děti, které dochází na ScioŠkolu. Respondentka se ztotožňuje s myšlenkou Scia, což časem vyústilo v přesvědčení, že klasická základní škola není pro její děti vhodná.

Respondentka SC7: Tato dotazovaná má bakalářský titul z pedagogické fakulty a pracuje na OSVČ jako lektorka anglického jazyka. Bydlí na vesnici. Její dcera navštěvuje posledním rokem ScioŠkolu, přičemž hlavním podnětem k přesunu z klasické školy byly nepříjemnosti, kterým na této škole čelila. Matka se s alternativními směry poprvé setkala až při hledání vhodné školy k přestupu pro její dceru.

Respondentka SC8: Další z respondentek je SC8, která vystudovala střední školu s maturitou a pracuje jako provozní. S manželem a čtyřmi dětmi žije ve městě, kam se přestěhovali 2 roky nazpět. Respondentka uvedla, že jí jsou alternativní směry blízké zejména kvůli jejím negativním zkušenostem, co se klasického školského systému týče. Její nejmladší syn navštěvuje ScioŠkolu od první třídy, mezitím, co ostatní děti možnost chodit do alternativní školy kvůli vzdálenosti neměly.

Respondentka SC9: Předposlední respondentka má magisterský titul z ekonomické fakulty a pracuje jako administrativní pracovnice. Místem bydliště je vesnice, kde žije s manželem a dvěma syny. ScioŠkolu zvolila pro své syny až kvůli nespokojenosti s místní základní školou, kterou původně oba navštěvovali. Ve volbě této alternativní školy hrála velkou roli dostupnost. Respondentka se také ztotožňuje se systémem ScioŠkol.

Respondentka SC10: Poslední z dotazovaných, která pro výzkum vypovídala o ScioŠkole, má vysokoškolský titul z pedagogické fakulty a pracuje jako učitelka na soukromé škole. Žije ve městě s manželem a dvěma syny. Starší syn již chodí do školy, a od první třídy navštěvuje právě ScioŠkolu. Respondentka je už dlouhou dobu nakloněná k alternativám a podnět k hledání vhodné alternativní školy pro jejího syna přišel s uvědoměním, že je syn introvert a velmi tiché povahy.

5.6. Údaje o respondentech- Montessori školy

Následující alternativní směr, kterému se práce věnuje, jsou Montessori základní školy. Respondentů, kteří byli dotazováni na tuto školu, bylo celkem devět. Na základě známosti se do výzkumu zapojili dva respondenti, které jsem osobně oslovila. Pro získání vyššího počtu účastníků pomohlo úspěšné spojení s Montessori školami v Českých Budějovicích, které byly nápomocné v oslovení dalších rodičů.

Jelikož je výzkum anonymní, tak jména dotazovaných znovu nebudou uvedena, a namísto toho budou využita označení M1 až M9, ve smyslu respondent- Montessori škola číslo jedna až respondent- Montessori škola číslo devět.

Tabulka č. 2. Charakteristika respondentů- Montessori školy

Rodič	Nejvyšší dosažené vzdělání	Zaměstnání	Místo bydliště
M1	VŠ- Mgr.	manager	město
M2	VŠ- Bc.	OSVČ	město
M3	VŠ	herečka v činohře Jihočeského divadla	město
M4	VŠ	speciální pedagog	město
M5	VŠ- Mgr.	manager sortimentu	město

M6	VŠ	asistentka pedagoga, administrativní pracovnice	město
M7	VŠ-Mgr.	průvodce na Scioškole	město
M8	středoškolské	asistent pedagoga	vesnice
M9	středoškolské	asistent prodeje	vesnice

Respondentka M1: První z dotazovaných ohledně Montessori škol má magisterský titul a pracuje v pozici manager. Její bydliště je ve městě. Dceru umístila na Montessori školu po třech letech docházky na klasickou základní školu. Důvod k přesunu plynul z nespokojenosti se systémem vzdělávání, který se jí dle výpovědí pro dceru nezamlouval.

Respondentka M2: Druhá účastnice vystudovala vysokou školu a pracuje na OSVČ. S rodinou bydlí ve městě. Má dvě děti. Zkušeností s alternativními školami má více, a její rozhodnutí plyne z jejího přesvědčení, jelikož jí alternativní přístup byl vždy bližší.

Respondentka M3: V pořadí třetí respondentka vystudovala ekonomickou fakultu a má zde titul Bc. V současné době působí jako herečka v činohře Jihočeského divadla a s rodinou žije ve městě. K alternativním směrům respondentka vzhlíží již dlouhou dobu. Syn navštěvoval lesní školku, a nyní je v první třídě na Montessori základní škole, kde se potýká s problémy, které však škola aktivně řeší, a celé situaci pomáhá.

Respondentka M4: Další z respondentek je M4, která vystudovala pedagogickou fakultu, a nyní působí jako speciální pedagog na vesnické škole. Trvalé bydliště má ve městě. K alternativním směrům vzdělávání má blízko, jelikož se jí systém státního školství nezamlouvá. Se systémem Montessori se ztotožňuje, aťak nebyl výběr školy složitý. Její dcera Montessori školu navštěvuje již třetím rokem.

Respondentka M5: Následující respondentka má magisterský titul z ekonomické fakulty a pracuje jako managerka sortimentu. Na spokojenosti své dcery si velmi zakládá, a hledala možnosti, které by pro ni byly vhodné.

Respondentka M6: Tato účastnice má magisterský titul z pedagogické fakulty a pracuje jako asistentka pedagoga na stejné Montessori škole, kterou navštěvuje třetím rokem její dcera. Na

Montessori školu dochází od první třídy. Matka zvolila tuto školu na základě totožného nastavení se systémem Montessori.

Respondentka M7: V pořadí další účastnice má také magisterský titul z pedagogické fakulty, a nyní pracuje jako průvodkyně na ScioŠkole. I přes to její syn navštěvuje Montessori základní školu. K alternativním školám se respondentka dostala spíše náhodou, kdy ona sama téměř v totožný čas začala pracovat na ScioŠkole.

Respondentka M8: Předposlední respondentkou pro Montessori školy je M8, která má středoškolské vzdělání s maturitou a nyní pracuje jako asistentka pedagoga. S rodinou žijí na vesnici. Má dvě děti, z toho starší syn již chodí do školy. Dva roky navštěvoval klasickou základní školu a poté došlo k přesunu na Montessori školu. Rozhodnutí plynulo zejména z přístupu k žákům, kdy respondentce byl bližší odlišný přístup, než je praktikován na klasických školách.

Respondent M9: Poslední z účastníků, a zároveň první muž, je respondent M9. Dosáhl středoškolského vzdělání s maturitou, a v současnosti je zaměstnaný, jako asistent prodeje. Jeho syn navštěvuje Montessori základní školu druhým rokem. Rodiče identifikovali synovo nadání, které bylo prvním impulsem pro hledání jiných možností, než je klasický školský systém. Rozhodli se pro Montessori, kde má dle respondenta jeho syn možnost rozvíjet se a objevovat.

5.7. Údaje o respondentech – Waldorfské škola

Jedním z dalších alternativních směrů, kterým se práce zabývá, je Waldorfská škola. Počet účastníků, kteří byli ochotni zapojit se do výzkumu, je celkem 11. Všichni z těchto respondentů byli sehnáni na základě výpomoci Waldorfské základní školy v Českých Budějovicích, která s mou prosbou kontaktovala rodiče dětí.

Označení respondentů bude opětovně anonymního rázu, tentokrát ve smyslu W1 až W11, což označuje respondent – Waldorfská škola 1 až respondent- Waldorfská škola 11.

Tabulka č. 3. Charakteristika respondentů- Waldorfské školy

Rodič	Nejvyšší dosažené vzdělání	Místo bydliště	Zaměstnání
W1	VŠ- Mgr.	vesnice	speciální pedagog
W2	odborná SŠ	vesnice	grafička
W3	VŠ- Mgr.	město	lektor
W4	SŠ	město	účetní

W5	VŠ- Mgr.	město	učitel
W6	VŠ- Mgr.	město	OSVČ překladatel
W7	VŠ-Ing.	město	laborant
W8	SŠ	město	sociální práce
W9	VŠ- Bc.	vesnice	porodní asistentka
W10	VŠ- Ing.	vesnice	úředník
W11	Odborná SŠ	vesnice	OSVČ- kadeřnice

Respondentka W1: První z účastnic, poskytující informace o waldorfské škole, má magisterský titul z pedagogické fakulty a nyní pracuje jako speciální pedagog. Má jednoho syna, který navštěvuje waldorfskou školu od první třídy. Tato respondentka je ztotožněna s myšlenkou waldorfské pedagogiky, což bylo dostatečně podmiňující pro zvolení této alternativní školy pro jejího syna.

Respondentka W2: Tato respondentka prozradila, že vystudovala odbornou střední školu s maturitou, a pracuje jako grafička. S rodinou bydlí na vesnici. Její dcera, která navštěvuje Waldorf již čtvrtým rokem, nemá zkušenosti s docházkou na klasické základní škole. Respondentka vložila velké úsilí do zkoumání informací o různých alternativách, jelikož s klasickým školským systémem nesouhlasí. Waldorfská pedagogika se jí nakonec zamlouvala nejvíce, a rozhodla se tam svou dceru umístit.

Respondentka W3: V pořadí další účastnice podotkla, že má vystudovanou teologickou fakultu a nyní působí jako lektorka německého jazyka. Jejím místem bydliště je vesnice. Má dvě dcery a jedna již chodí do školy, v tomto případě do waldorfské základní školy. Respondentka vyznává obdobné myšlenky, kterými se vyznačuje Waldorf, atak pro ni nebyl výběr školy velmi složitý. Respondentka dle výpovědi věnovala velké množství času k sehnání dostatečného množství informací o této alternativní škole.

Respondent W4. První muž, který poskytl rozhovor o waldorfské škole, vystudoval střední školu a nyní pracuje v pozici účetního. S rodinou žije ve městě a obě jeho děti- syn a dcera, navštěvují waldorfskou školu. Respondent je k alternativním směrům nakloněn již delší dobu a v období, kdy byl jeho starší syn ještě ve školce, hledal společně s manželkou vhodnou školu, jelikož s klasickým školským systémem se neztotožňují. Waldorf se nakonec osvědčil natolik, že ho nyní navštěvuje i respondentovo mladší dcera.

Respondentka W5: V pořadí další účastnice vystudovala vysokou školu a má magisterský titul z pedagogické fakulty. V současné době působí jako učitelka na soukromé základní škole. Její zájem o alternativy propukl, už když byla na vysoké škole, a díky znalostem ze seminářů o Waldorfské pedagogice a návštěvám těchto institucí v zahraničí věděla, že tuto školu dětem jednoho dne dopřeje. Syna má nyní třetím rokem na Waldorfské škole.

Respondentka W6: Tato respondentka má vystudovanou ekonomickou fakultu, a pracuje jako překladatelka na OSVČ. Má dvě dcery, a podnět k umístění obou na dcer na alternativní školu přišel poprvé od přátel respondentky. Na základě přesvědčení, které stálo na nesouhlasu s klasickým školským systémem, se respondentka rozhodla pro Waldorfskou školu. Obě dcery jsou na této škole, přičemž obě dvě od první třídy.

Respondent W7: Dalším mužem ve výzkumu je W7, který prozradil, že vystudoval zemědělskou fakultu a jeho zaměstnání je laborant. Má dva syny, přičemž starší syn již waldorfskou školu od prvního ročníku dostudoval. Druhý, mladší syn nastoupil na totožnou školu v září 2023. Respondent se poprvé dozvěděl o této alternativní škole od přátel. Na základ rozhovoru vyplynulo, že společně s těmito informacemi přišlo uvědomění, a utvrzení se v tom, že pro své děti jednou alternativní školu zvolí.

Respondentka W8: Účastnice s označením W8 vystudovala teologickou fakultu a nyní působí jako sociální pracovnice. Její dcera navštěvuje Waldorf již pátým rokem. Je patrné, že respondentka tíhla k alternativním směrům již od svých studií na vysoké škole, kde přišla první zmínka o těchto možnostech, které jí utkvěly v paměti, a nakonec pomohly v rozhodnutí se.

Respondentka W9: Tato dotazovaná uvedla, že vystudovala zdravotně sociální fakultu a nyní pracuje jako porodní asistentka. S rodinou žije na vesnici. Její dvě dcery navštěvovaly waldorfskou mateřskou školu, což respondentku utvrdilo v tom, že si přeje, aby její děti v tomto typu vzdělávání pokračovaly. Na základě tohoto se tedy rozhodla obě dcery přihlásit na waldorfskou základní školu.

Respondentka W10: Předposlední respondentka poskytla informaci, že ukončila vysokoškolské studium a pracuje v pozici úředníka. Její dva synové navštěvují waldorfskou školu. Z rozhovoru lze usoudit, že zájem respondentky o alternativní školy vyplývá z jejího pohledu na přístup k dětem. Pro své syny hledala školu, která by rozvíjela jejich osobnost a pomohla jim připravit se kvalitně do života. Je patrné, že si nyní svým rozhodnutím není vždy naprosto jistá.

Respondentka W11: Poslední z dotazovaných o waldorfské škole pro výzkum uvedla, že vystudovala odbornou střední školu a nyní pracuje na OSCČ jako kadeřnice. Její dvě děti zpočátku docházely na klasickou základní školu, a poté se respondentka rozhodla pro přestup. Toto rozhodnutí plynulo z dlouhodobé nespokojenosti s konkrétní základní školou, a také z nesouhlasu s klasickým školským systémem. Na základě tohoto se respondentka rozhodla obě své děti přemístit na waldorfskou základní školu. Nyní tuto školu navštěvují druhým rokem.

5.8. Údaje o respondentech- lesní škola

Poslední alternativní škola, na kterou se práce soustředí, je lesní škola. Účastníků bylo v tomto případě celkem pět. Dva účastníci rozhovoru znám osobně, a jejich pozvání do výzkumu nepředstavoval sebemenší problém. Zbýlí tři respondenty se povedlo sehnat díky pomoci zmíněných dvou respondentů, jelikož se mi nepodařila navázat užší spolupráce s lesní školou. Respondentům jsou znovu přiřazena označení, v tomto případě L1-L5, ve smyslu respondent-lesní škola jedna až respondent-lesní škola pět.

Tabulka č. 4. Charakteristika respondentů- lesní škola

Rodič	Nejvyšší dosažené vzdělání	Místo bydliště	Zaměstnání
L1	VŠ- Ing.	vesnice	architekt
L2	VŠ- Mudr.	vesnice	lékař
L3	VŠ- Bc.	město	OSVČ
L4	VŠ- Bc.	město	manager
L5	Odborná SŠ	vesnice	OSVČ

Respondentka L1: První účastnice, vypovídající o lesní škole uvedla, že vystudovala vysokou školu a vlastní titul Ing. V současné době pracuje jako architektka. Její syn navštěvoval lesní školku, což bylo podnětem k rozhodnutí respondentky o umístění syna na lesní školu. Respondentka se dle údajů ve své výpovědi ztotožňuje s programem lesní školy a její syn na ní dochází již druhým rokem.

Respondent L2: Jediným mužem, který poskytl rozhovor k lesní škole má označení L2. Uvedl, že pracuje jako lékař. Syn respondenta zprvu docházel na klasickou základní školu a po dvou letech

došlo k přesunu na lesní školu. Lze usoudit, že k tomuto došlo především na základě kladného vztahu k přírodě, který rodina respondenta vlastní.

Respondentka L3: Další z účastnic má bakalářský titul z ekonomické fakulty a nyní pracuje na OSVČ. S rodinou žije ve městě. Její dcera navštěvuje lesní školu od první třídy. Podnětem pro zvolení této školy bylo, jak z rozhovoru vyplývá, zájem respondentky najít ve školství alternativní přístup k dětem a touhu poskytnout svému dítěti více pobytu venku a rozvíjet touhu po poznání a učení se novému.

Respondentka L4: Předposlední dotazovaná uvedla, že vlastní bakalářský titul z filozofické fakulty a pracuje v pozici manager. Pro svého syna zvolila lesní školu na základě svého názoru, který nesouzní s klasickým školským systémem. Jak je z údajů patrné, program lesní školy jí byl od počátku blízký, a tak se rozhodla pro umístění syna na tuto školu. Její mladší syn navštěvuje v současné době lesní školku a plán je takový, že ho také čeká nástup na lesní základní školu.

Respondentka L5: Poslední z dotazovaných má označení L5. Tato respondentka uvedla, že vystudovala odbornou střední školu a nyní pracuje jako OSVČ v hiporehabilitačním středisku. Respondentka má dvě děti, a její vztah k přírodě ji přesvědčil přihlásit obě děti do lesní školky. Starší syn nyní dochází třetí rok na lesní školu a v plánu je na tuto školu umístit také mladší dceru. S programem lesních škol se respondentka dle výpovědi cítí být velmi spjata, a za svým rozhodnutím si stojí.

5.9. Výsledky výzkumného šetření

Provedené rozhovory přinesly mnoho názorů a pohledů na situaci. V několika případech obsahovaly jednotlivé otázky obdobné odpovědi, ve kterých lze vyzorovat shodné myšlenky. V jiných případech se naopak názory rozcházely, a odpovědi od jednotlivých respondentů byly pestré, a neobsahovaly příliš shodných myšlenek. Pro některé z rodičů nebyl problém se k otázkám obsáhle vyjádřit, zatímco někteří preferovali kratší, ale i přesto výstižné odpovědi. Po rozhovorech jsem si stanovila postup, podle kterého zde budou klíčové informace z rozhovorů prezentovány.

První výzkumná otázka se zabývá důvody rodičů, vedoucí k rozhodnutí umístit své dítě na zvolenou alternativní školu. Nyní se práce bude zabývat touto otázkou. Pozornost bude věnována jednotlivým rozhovorovým otázkám. Výpovědi jsou mimo jiné rozděleny i podle toho, jaká z alternativních škol byla rodičem zvolena.

Pro diplomovou práci se povedlo sehnat obstojný počet rodičů z každé alternativní školy. Práce se nejprve bude věnovat výpovědím od respondentů, kteří pro své dítě zvolili Scio základní školu.

5.9.1. Analýza rozhovorů- ScioŠkola

Následující kapitola se zabývá rozhovory s respondenty, jejichž děti navštěvují ScioŠkolu v Českých Budějovicích. Pro výzkum se vydařilo sehnat celkem deset respondentů, jejichž podrobnější charakteristika se nachází v předchozí kapitole.

První výzkumná otázka se zaměřuje na důvody, které nejčastěji vedou rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu. V následující části práce bude věnována pozornost odpovědím na otázky zkoumající tuto tematiku více do hloubky.

První z rozhovorových otázek se dotazuje, zda děti respondentů navštěvovaly klasickou státní školu před nástupem do alternativní školy, v tomto případě před nástupem do ScioŠkoly. Z výpovědí je patrné, že děti sedmi respondentů dříve na klasickou základní školu chodily, a v průběhu povinné školní docházky tak došlo k přestupu na ScioŠkolu.

Někteří z těchto rodičů dodali, že docházka na klasické škole trvala až do druhého stupně, a až poté přišel přestup na ScioŠkolu. SC4, která má nyní dceru na druhém stupni, dodala: *„Ano, dcera chodila na klasickou státní základku pět let, a až na druhý stupeň jsme jí přemístili na ScioŠkolu.“*

Děti třech respondentů nemají s docházkou na klasickou státní školu zkušenosti, a ScioŠkolu navštěvují od první třídy. SC3 se vyjádřila následovně: *„Přihlásili jsme dceru rovnou na ScioŠkolu. Věděli jsme, že pro ni chceme něco jiného, než státní základní školu.“*

Druhá z otázek pracuje s informací, zda byl výběr zvolené alternativní školy pro rodiče složitý, či nikoliv. Z odpovědí vyplynulo, že téměř pro všechny z dotazovaných nepředstavoval výběr alternativní školy komplikovanou situaci. Toto nám potvrzují výpovědi osmi respondentů, kteří uvedli, že zvolení ScioŠkoly pro ně neznamenal složitě rozhodnutí. SC5 k tomuto uvedl: *„Ne, ScioŠkola je jediná alternativní škola v okolí, která v daný okamžik připadala v úvahu.“*

Dva respondenti se potýkali s komplikovanější situací, zejména kvůli váhání mezi více alternativními školami. SC7 dodala následující: *„Trochu, zjišťovala jsem si styly, které by byly pro dceru vhodné“*

Následující rozhovorová otázka se zabývá faktory, které byly rozhodující pro zvolení dané alternativní školy, namísto klasické státní základní školy. Ve všech deseti odpovědích je možné vyzorovat mnoho shodných pohledů a myšlenek. Nejčastěji objevená fráze se týkala

přístupu k dětem, který několik z respondentů vnímá jako respektující a individuálně založený. Od tohoto se nadále odvíjí mnoho dalšího, co respondenti často vyzdvihovali. Oceněna byla větší svoboda a podpora vnitřní motivace. S pojmem svoboda se v rozhovorech objevilo srovnání ScioŠkoly s klasickou základní školou, kde děti výraznou část vyučování pouze sedí. SC1 se k tomuto vyjádřila následovně: *„Jsou to hlavně mé vlastní zkušenosti s povinnou školní docházkou, kdy jsme museli téměř nepřetržitě sedět v lavicích.“*

ScioŠkole respondenti připisovali také schopnost připravit děti kvalitně do života, zejména díky průvodcům, které děti mají možnost následovat, a vzhlížet k nim. SC6 o tomto tématu: *„Scioškola má potenciál připravit osobnosti dětí do života. Rozvíjí jejich hodnoty a kompetence. Vše funguje díky přijímajícímu a respektujícímu prostředí, kde jsou dospěláci jako role models - hodné následování.“*

Z několika výpovědí vyplynulo nepochopení a prostý nesouhlas s klasickým systémem vzdělávání. Respondenti se často ztotožňovali s myšlenkami alternativního směru vzdělávání. SC4 dodala k tématu následující: *„Scioškola má to, co od školy očekáváme ve svých základech, v klasické škole záleží pouze na vedení/konkrétním učiteli, a ti jsou dočasní.“*

Z rozhovorů je patrné, že převaha respondentů má negativní zkušenosti s klasickým školským systémem. Z tohoto plyne fakt, že většina respondentů se pro přestup jejich dětí na ScioŠkolu rozhodla až po docházce na klasickou základní školu. Nespokojenost se základní školou vedla poté k rozhodnutí najít pro dítě alternativu, kde bude spokojenější, nebo se mu bude dařit více. SC9 uvádí: *„Naprostá nespokojenost s přístupem a systémem vzdělávání v místní základní škole. Nebiflování se učiva, bez známek, bez stresu.“* Také SC5 se v rozhovoru vyjádřil k této problematice: *„Klasická státní škola, kterou děti dříve navštěvovaly, neplnila dlouhodobě naše očekávání ohledně způsobu výuky, komunikace, vývoje dětí, spolupráce a možnosti prosadit svoji myšlenku.“* SC8 se také dotkla tématu klasického školství, spojené s jejími zkušenostmi, které nebyly nikterak pozitivní. Dodala, že chtěla svému synovi dopřát něco jiného. *„Hlavně ten vzdělávací systém a jeho nešvary je moje téma prakticky už od mého dětství, jen jsem si to postupně popsala a přirozeně toužila toho svoje děti ušetřit.“* Nespokojenost dcery na státní základní škole řešila také SC7. *„Dcera chodila na klasickou státní školu dlouho, byla tam šest let. Pak už to ale dál nešlo, měla tam spoustu problémů jak s učiteli, tak v kolektivu.“*

Druhá výzkumná otázka se zaměřuje na to, zda splnila zvolená alternativní škola očekávání. Pro výzkum této problematiky byly znovu pokládány rozhovorové otázky, které se zabývají tímto tématem.

První z otázek se přímo táže, v jakých ohledech zvolená alternativní škola, v tomto případě Scioškola, splnila očekávání, a v jakých se naopak očekávání nenaplnila. Objevovaly se především odpovědi pozitivního rázu, kdy docházelo k vyzdvihování obdobných údajů, jako u otázky týkající se faktorů, rozhodujících o umístění dítěte na ScioŠkolu. Z toho plyne, že rodiče dětí v mnoha případech skutečně vidí uplatnění teorie v praxi, a jsou za to rádi. Jedno z opakovaných sdělení se týkalo přístupu k žákům a stylu výuky. SC5 k tomuto dodal: *„Děti se učí více spolupracovat, prezentovat svůj nápad, stát si za svým a obhájit svůj postoj. Kooperují napříč třídami, učí se formou hry, nejde tu tedy jen o biflování nazpaměť.“* SC8 zdůraznila podobné údaje a zaměřila se také na mimoškolní aktivity, které škola pořádá: *„Líbí se nám způsob výuky, neznámkování, spojené ročníky, a především také mnoho výjezdů a výletů.“*

Z teorie vychází také to, že se Scioškola zaměřuje na hlubší komunikaci s rodiči a spolupráci s rodinami. K tomuto se ve své odpovědi vyjádřila Respondentka SC1: *„Oceňuji vstřícnost k nám, rodičům, a celkovou spolupráci s rodinou.“* SC8 k tomu dodala: *„Jsme velmi nadšení především z toho, jak škola a průvodci komunikují jak se synem, tak i s námi.“*

Co se negativních stránek týče, bylo je možno identifikovat u některých z účastníků rozhovoru. Zmínky negativního rázu se objevily u pěti respondentů, a vždy až na druhém místě po pozitivním sdělení. U všech těchto respondentů si možno povšimnout, že se jedná pouze o zklamání mírné, které nemá přesahující vliv na jejich pohled na ScioŠkoly, a jejich myšlenky. Dva respondenti se ve svých odpovědích zaměřili na podobné sdělení, které je spíše negativního rázu. Oba byli nespokojeni, nebo lehce zklamáni z průvodců, kteří na ScioŠkole působí. SC4 se vyjádřila následovně: *„Vzhledem k tomu, že škola i průvodci byli pro nás do nástupu překvapení, byli jsme nemile překvapeni nekompetentností průvodce u nově vzniklé první třídy. Nyní už mají ale jiného průvodce, a vše je naštěstí už dobré.“* SC3 podotkla, že někteří z průvodců nejsou tak zkušení, a kvůli tomu má výuka sklony sklouzávat do chaosu.

Respondentka SC7 se při rozhovoru zaměřila také na hodnocení. Z teorie je známo, že ScioŠkoly nevyužívají systému známkování. *„V hodnocení studentů mi připadá škola příliš měkká. Jsou vyzdvihovány jen dobré výsledky, a na ty špatné, jako by se zapomínalo.“* S tímto sdělením může souviset také názor SC6, která podotkla následující: *„Zlomové bude u starších dětí přijetí na vysněnou SŠ. Uvidíme.“*

Další z rozhovorových otázek zkoumá zdroje, ze kterých byly rodiči čerpané informace o programu dané alternativní školy, ještě před nástupem dětí. V odpovědích na tuto otázku lze identifikovat mnoho shodných poznatků. V odpovědích pěti respondentů se objevila zmínka o internetu na prvním místě, především pak přímo webové stránky školy. Šest rodičů uvedlo,

že před zvolením ScioŠkoly využili také osobních setkání s vedením, nebo dnů otevřených dveří. SC6 uvedla: *„Vše jsme si našli osobně, a využili osobních setkání při této zakládání škole.“*

Hlavním zdrojem pro tři respondenty bylo jejich okolí. Tito účastníci měli možnost získat informace o ScioŠkole od svých známých, jejichž děti již na ni již v té době docházely.

Následující otázka zjišťuje, zda mají rodiče povoleno nahlédnout do vyučování, a zda této možnosti někdy využili. Všichni respondenti se shodli na tom, že do výuky je po domluvě s průvodci možno přijít. Dále odpovědi pěti rodičů prozrazují, že této možnosti již využili, a dokonce se někteří mohli přímo účastnit.

Ve všech případech je patrné, že se osobní setkání rodičů s výukou na ScioŠkole setkala s pozitivním ohlasem. Respondenti tak měli možnost vidět uplatnění myšlenek této školy v praxi. SC1 o zkušenosti s návštěvou výuky: *„Ano, do výuky po domluvě můžeme přijít. Možnost jsem využila a výuka probíhala nad mé očekávání!“* SC6 se vyjádřila, že možnosti přijít osobně do školy využívá pravidelně. *„Ano, této možnosti jsme využili, a to nejen jednou. Měla jsem tu dokonce možnost i sama učit.“* ScioŠkoly se vyznačují mimo jiné také častými výlety a exkurzemi. Dva dotazovaní uvedli, že se sami těchto dnů účastnili. SC10 o této zkušenosti: *„Účastnila jsem se na jedné ze středních exkurzí „středy jinak“. Rozhodla jsem se, že pojedou, až v ten den, a mohla jsem jet také, nebyl to pro školu problém.“*

Odpovědi dalších respondentů dokazují, že příležitosti přijít osobně do výuky nikdy nevyužili. Ve většině případů si lze povšimnout obdobných názorů. Respondenti, kteří možnosti návštěvy nevyužili, se shodli na tom, že zde nenachází potřebu a nutnost k tomuto činu. SC8 o tomto: *„Po tomhle jsem se nikdy vlastně moc nepídila, ale předpokládám, že by má návštěva nebyla problém.“*

Předposlední rozhovorová otázka se soustředí na pohledy okolí na skutečnost, že děti respondentů navštěvují alternativní školu. Pouze výrok jednoho z respondentů ukazuje, že se nesetkává s negativními reakcemi. Výpovědi devíti dalších rodičů uvádí, že se jak v blízkém, tak i širším okolí setkali, nebo opakovaně setkávají s nepochopením, či nerespektováním tohoto rozhodnutí. Důvody pro negativní reakce plynou zejména z nedostatečné edukace v myšlence alternativního školství jako takového. Názor SC1: *„Jde převážně o názory lidí, kteří se o vzdělávání nijak nezajímají. Berou státní školství jako jedinou tradiční možnost.“* Ve většině případů se tyto reakce objevují z prostého nezájmu o pochopení alternativních vzdělávacích směrů. SC4 se k tomuto kontroverznímu tématu vyjádřila takto: *„Většinou se*

setkávám s názory, že klasická základní škola je v pořádku a alternativní školou se cítíme být lepší.“

Negativní ohlasy zaznamenali někteří z respondentů od svého blízkého okolí. SC8 se setkala s negativním ohlasem, a to od blízkých příbuzných. *„Naše druhá babička má stále se opakující poznámky a otázky plné skepse ve smyslu, že se tam děti nic nenaučí.“* S nepochopením rodiny se setkala také respondentka SC6, která uvedla následující: *„Zpočátku hlavně blízká rodina shazovala toto rozhodnutí přesunout děti do alternativní školy. Snažili se to hlavně před nimi shazovat a podkopávat naše rozhodnutí s cílem, aby tam děti nechtěly přejít.“* SC1 měla k tomuto tématu také co dodat. *„Samozřejmě u nás v rodině dochází ke srovnávání dětí, vzdělávajících se klasicky, s tím naším. Většina našich přátel, známých i rodiny si myslí, že je naše dítě pozadu, a v budoucnu bude mít na střední škole problémy. Pro okolí je naše rozhodnutí zkrátka nepochopitelné.“*

Okolí respondentů dle některých výpovědí často odsuzuje alternativní základní školy také kvůli finanční stránce. S tímto se setkala respondentka SC3. *„Někdo se diví, že investujeme do základního vzdělání.“* SC10 čelila tomuto názoru: *„Někdo si myslí, že je to speciální škola.“*

Jediný z respondentů, který se s negativními reakcemi neseťkává, je SC5, který se vyjádřil takto: *„Rodina, i naše okolí s námi sdílí nadšení ze spokojenějších dětí.“*

Poslední z rozhovorových otázek se táže, zda rodiče hodnotí zpětně své rozhodnutí o umístění svého dítěte na alternativní školu jako správné. Zde došlo k naprosté shodě v odpovědích všech deseti respondentů, kteří se bez váhání utvrdili, že jejich rozhodnutí správné bylo, a nelitují ho. Někteří z respondentů dodali, že je důležité si stát za svým, i přes nevlídné tlaky okolí. SC1: *„Ano, ale bohužel je někdy těžké se v tom utvrdit vzhledem k názorům okolí.“*

5.9.2. Analýza rozhovorů- Montessori školy

Výzkumné šetření se nyní bude zabývat respondenty, kteří se rozhodli zvolit pro své dítě pedagogický směr inspirovaný Marií Montessori. Respondentů, kteří se zúčastnili rozhovoru, bylo devět, a jejich podrobná charakteristika je dostupná v kapitole výše, s názvem Charakteristika respondentů- Montessori školy.

První výzkumná otázka, zabývající se důvody, které nejčastěji vedou rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu, bude v následující části práce rozebrána. Odpovědi respondentů jsou znovu třízeny podle jednotlivých rozhovorových otázek.

První z rozhovorových otázek, zabývající se informací, zda děti respondentů navštěvovaly klasickou státní školu před nástupem do alternativní, přinesla rozmanité odpovědi. Tři z respondentů uvedli, že jejich děti mají zkušenosti s docházkou na klasické státní škole. Jde o respondentky M1 a M8, které na tuto otázku odpověděly, že docházka netrvala ani u jednoho z dětí déle, než tři roky. M2, která má starší děti, které již povinnou školní docházku ukončily, se o této tématice rozpovídala více v souvislostech: *„Obě dvě děti chodily do alternativních škol. Oba dva začínali v nově vznikající škole a školce. Starší dcera chodila do první třídy do waldorfské školy. Pak byla založena v našem městě Montessori škola, jejíž způsob výuky nám byl bližší, a tak přešla sem a pokračovala až do páté třídy. Druhý stupeň absolvovala v klasické základní státní škole. Mladší syn navštěvoval první třídu v Montessori škole. Tato metoda mu ale nesedla, tak pak přešel do klasické státní školy.“*

Zbýlých šest rodičů má děti v Montessori škole již od první třídy, a nemají tak zkušenosti se státní základní školou.

Druhá otázka, zaměřena na faktory, které byly rozhodující při zvolení Montessori alternativní školy, obsahuje určité shody ve výpovědích respondentů. Opakovaně se objevovala fráze, zmiňující nesouhlas s klasickým školským systémem. M8 k tomuto uvedla: *„Hlavně to byly zkušenosti a vzpomínky na prožité roky na základní škole, když jsem byla malá. Nedokázala jsem si představit, že by můj synek, který chodil do Lesní školky v Třísově, najednou seděl čtyři hodiny v lavici.“* Další z respondentek, M3, uvedla následující: *„Šlo zejména o systém, který byl pro mě mnohem logičtější než biflování v klasické škole. Proto jsem ho chtěla svým dětem dopřát“.* Ke školskému systému se konkrétněji vyjádřila dotazovaná M4, která mimo jiné dodala, co se jí v klasických základních školách nezamlouvá: *„Volili jsme pedagogiku Montessori, protože se nám líbí způsob výuky, metody výuky, pomůcky, atd. Naopak na státním školství se nám nelíbí nepružnost státního školství, velký počet dětí ve třídě, memorování a učení se bez souvislostí, známkování, a mnoho dalšího.“*

Samotná myšlenka Montessori škol, uplatňovaná v praxi, byla dalším faktorem, který stál za rozhodnutím účastníků výzkumu. Šlo zejména o přístup k dětem, který je v Montessori škole nastaven zcela odlišně, než na škole státní. Vztah mezi pedagogem a žákem, který je na Montessori školách obecně bližší, se rodičům líbí. Většina z dotazovaných dodala, že si jsou vědomi toho, že vše ve výsledku samozřejmě záleží na lidech, kteří v alternativních školách pracují. Ovšem i přes to všichni věří, že hodnoty a nastavení Montessori škol by mělo být v každé této škole zachováno a respektováno jak pedagogy, tak rodiči. O tomto více zmínila M8: *„Samozřejmě, vše je o lidech, ale myslím si, že na alternativních školách mají pedagogové lepší*

podmínky k rozvoji individualit každého dítěte. Takže mi jde hlavně o přístup k dětem“ Také M3 uvedla, že odlišný přístup k dětem byl pro ni jeden z rozhodujících faktorů. *„Líbil se mi jiný přístup k výuce a k dětem.“*

M5 bere jako hlavní faktor to, k čemu jsou děti v Montessori školách vedeny. Vyzdvihla především směřování k samostatnosti a odpovědnosti. *„Děti se zde učí v souvislostech, a hlavně mají větší zodpovědnost. Například naše dcera ví, že v písance musí být do prosince na určité stránce, a je její zodpovědnost si to pohlídat. Dále si dcera sama došla k tomu, jak si rozvrhnout jednotlivé činnosti, umí si sama věci naplánovat, a vlastně si myslí na vše.“*

Třetí z rozhovorových otázek zjišťovala, zda byl výběr dané alternativní školy pro rodiče složitý, či nikoliv. V tomto případě se většina odpovědí shodovala, jelikož šest dotazovaných z devíti odpovědělo s jistotou, že výběr složitý nebyl. M2 k této otázce dodala: *„Pro mě byla Montessori jasná volba.“*

Tři respondenti se setkali s opačnou situací, přičemž byl pro každého výběr komplikovaný z jiného důvodu. Pro M5 výběr snadný sice nebyl, ale celý proces hledání jí velmi naučil a posunul. *„Věděla jsem, že je to důležité pro budoucnost dcery. Bavilo mě to studovat, věnovala jsem tomu dost energie, a nakonec mě to posunulo taky. Proces to byl dlouhý, ale ne v negativním slova smyslu, je správné tomu věnovat čas, když je to pro budoucnost dítěte.“*

Další z respondentek, M3, se svěřila, že váhala mezi lesní školou a Montessori školou. M6 čelila při výběru školy jiné komplikované situaci. *„Ano, výběr byl složitý, protože v Montessori škole sama pracuji. Zvažovala jsem, jestli dceři bude dobře, když bude ve škole se mnou, ale moc si to přála.“*

Následující část se zabývá druhou výzkumnou otázkou, zaměřenou na to, zda splnila zvolená alternativní škola očekávání. Pro prozkoumání této problematiky byly opět pokládány doplňující otázky, věnující se tomuto tématu.

První z otázek se přímo dotazuje, v jakých ohledech zvolená alternativní škola splnila očekávání, a v jakých se naopak očekávání nenaplnila. V odpovědích všech devíti respondentů lze identifikovat myšlenky dokazující skutečnost, že se všechna, nebo velká část očekávání naplnila. V některých z výpovědí lze zpozorovat totožné údaje, jako u otázky ohledně faktorů, které rozhodly o zvolení Montessori směru. Nejčastěji objevující se vyjádření se týkala právě přístupu k dětem. M3 o přístupu: *„Prakticky ve všech ohledech jsme spokojeni. Synek je v první třídě a vůbec to pro něj není jednoduché. Škola nám ale vychází velmi vstříc, a pomáhají nám, co mohou.“* V dalších výpovědích byla vyzdvížena vstřícnost, nastavené hodnoty a vedení dětí

k samostatnosti a odpovědnosti, což školy dle dotazovaných úspěšně plní. M2 se rozovídala o její dceři po ukončení docházky v Montessori škole: *„Dcera byla od malička zvědavá, alternativní škola to v ní podpořila, naučila se zde zodpovědnosti a dokončovat věci, které potřebuje dodělat, naučila se být komunikativní a svým způsobem i sobec, že se umí postavit za sebe. Každopádně to, že neměla známky, bylo dle mého pro ni plus, protože by si díky nim na sebe nastavila větší tlak, jak být dobrá.“*

M9 neměl co více dodat, a vyjádřil se k otázce následujícím způsobem: *„Máme chytré dítě a v normální škole ho to nebavilo, tady je spokojené. Říká, že je to lepší, než v klasické škole. Myslím, že škola splnila naše očekávání.“*

Abychom nezůstali pouze u očekávání, která se naplnila, ve výpovědích se objevily také negativní stránky. Se třemi respondenty jsme se dostali k zajímavému usouzení, při kterém jsme došli k závěru, že je vše ve výsledku o lidech. Myšleny jsou jak rodiče, kteří se z různých důvodů rozhodli umístit své dítě na alternativní školu, tak pedagogové pracující v těchto zařízeních. M6 se k tomuto vyjádřila následovně: *„Občas je problém v rozdílném nastavení pedagogů, ale to je asi všude. Dále jsme se potýkali s vysokým očekáváním od jednoho učitele vůči dceři. Nezvládala to, ale nakonec se nám naštěstí vše podařilo vyřešit.“* Respondentka M5 se ve výpovědi zaměřila spíše na své zklamání kvůli rozdílným hodnotám rodičů. *„Mrzí mě, že ne všichni rodiče tam dali děti z montessori přesvědčení.“* M2 se o tomto tématu rozovídala velmi obsáhle, přičemž se zaměřila na pedagogy. *„Došla jsem k poznání, že vše je o lidech a jejich přístupu, v tomto případě zejména o učitelích. Kvalitní vzdělání a jiný přístup může mít i učitel v klasické škole, a naopak alternativní škola není zárukou kvality. Ne každému typu dítěte alternativní školství sedí.“* M1 a M7 se v tomto ohledu vyjádřili velmi obdobně. Názor M1 zní následovně: *„Někdy postrádám důslednost a důraz na vzdělání jako takové.“* M7 podotkla: *„Lehké zklamání vnímáme v nezkušenosti průvodců, a občasnému chaosu v celkovém fungování školy.“*

Následující otázka je zaměřena na zdroje, ze kterých rodiče dětí čerpali informace o programu vybrané alternativní školy. Odpovědi na toto téma byly pestré. V některých bodech se výpovědi však shodovaly. V mnoha případech respondenti vyhledávali informace z více zdrojů. Respondentky M1 a M6 měly zdroj jediný, a to jejich kamarády a známé. *„Veškeré informace jsem získala od mé kamarádky ještě před tím, než jsem v Montessori začala sama pracovat.“*

Nejčastěji opakující se údaj se týkal osobních návštěv ve škole. M4 sdělila: *„Byli jsme na dni otevřených dveří, a bylo rozhodnuto.“* Respondentka M7 podotkla, že měli osobní schůzku s vedením školy a M3 zvolenou školu navštívili rovnou několikrát.

Další, ve výpovědích častý údaj, byl spojen s hledáním informací na internetu. M7 a M3 pročítali detailně webové stránky vybrané Montessori školy. M2 a M5 vyhledávali informace mimo jiné i v knihách. *„Hodně mě to zajímalo. Teď je zdrojů už daleko více, než před 20 lety.“*

Respondentky M2 a M4 se do tématu Montessori pedagogiky ponořily více do hloubky, a rozhodli se absolvovat kurzy zaměřené na tento typ pedagogiky. M4 o těchto zkušenostech: *„Osobně jsme se aktivně účastnili školení v oblasti Montessori pedagogiky, ještě než jsme měli děti. S dětmi jsme pracovali, a systém Montessori nás nadchl - v přístupu k dětem, ve způsobu komunikace s dětmi, atd.“* M2 podotkla: *„Absolvovala jsem několik Montessori kurzů, když byly dceři 3 roky.“*

Jedna z dalších rozhovorových otázek řeší, zda mají rodiče povoleno nahlédnout do vyučování, a zda tuto šanci využili, či nikoliv. Zde jsem se od všech dotazovaných doslechla, že mají po domluvě možnost přijít se na vyučování podívat. Šest respondentů dodalo, že této šance využili, a do výuky přišli nahlédnout. M5 se k této otázce vyjádřila více dopodrobna, a vysvětlila, jak tyto návštěvy na jimi zvolené Montessori škole fungují. *„Ano, přijít se podívat můžeme, a s manželem jsme byli. Je zde možnost ve škole dokonce strávit i celý den. Než dcera nastoupila do první třídy, a byla ještě předškolák, strávila tam i ona sama jednu hodinu. Předškoláci sem totiž mohou přijít i na celý týden, a vyzkoušet si fungovat v Montessori škole. Poté následuje konzultace. Tento přístup se nám osvědčil, a mohli jsme si to takto hezky vyzkoušet. Pedagogové zde dokáží ještě před nástupem dítě vnímat a poznat, zda by byla tato výuka pro něj vhodná, nebo spíše ne.“* Respondenti M1, M4, M7 a M9 se na výuku také podívat přišli, M4 dokonce vícekrát. M2 se do výuky také podívala. Situace pro ni byla mnohem snazší, jelikož v totožné škole pracovala. *„Ano, mohla jsem být na vyučování, i jsem ve škole částečně pracovala, a pomáhala tvořit s dětmi. Vedla jsem kroužek vaření, kdy jsme jednou týdně vařily se třemi dětmi pro ostatní. Pomáhala jsem také tvořit výukové pomůcky, a to mě moc bavilo.“*

Dotazovaní M3, M6 a M8 možnosti nahlédnout do výuky nevyužili. M3 dodala: *„Ano, po dohodě se můžeme kdykoliv přijít na výuku podívat. Ale vzhledem k tomu, že kvůli synkovým problémům navštěvujeme školu celkem často, tak jsme této možnosti ještě nevyužili. Také jsem o tom mluvila se synkem, a ten si nepřál, abychom do výuky chodili.“* M6, která pracuje v totožné Montessori, kterou navštěvuje její dcera, dodala: *„Ano, možnost zde je. Osobně jsem ji u dcery v jiném trojročí, než vyučuji, nevyužila.“*

Následující otázka se zabývá reakcemi okolí na skutečnost, že děti respondentů navštěvují alternativní školu namísto klasické. Odpovědi zde byly pestré, avšak v mnoha směrech se shodují. Z několika odpovědí je patrné, že se respondenti z počátku setkávali spíše s nepochopením, ale postupem času se situace zlepšila. M2 o této problematice: „Okolí, zvláště starší generace, to nechápalo. Byl to pro ně rozmar a zbytečnost. Ale zase to bylo před 15 lety. Nyní je situace už jiná, alternativních škol je více, jsou vidět i výsledky dětí, které tím prošly.“ M1 se vyjádřila velmi stručně: „Naštěstí už to přestává být divné.“ Podobné vyjádření měl M9: „Naštěstí si už lidé zvykli.“

V dalších několika odpovědích došlo ke shodě v tom, že někteří lidé z okolí tuto skutečnost respektují, a někteří spíše ne. M8 o tomto: „Někdo tomu fandí, někdo ne.“ Odpověď M6 je obdobná: „Někdo říká, že se máme, někomu to přijde zbytečné. Ale to neřeším, je to věc každého.“ Konkrétní byla respondentka M3: „Snad kromě mé maminky, která si myslí, že za základní vzdělání je nesmysl platit, s tím nemá nikdo problém. Nebo o tom nevím“ Více se rozpovídaly respondentky M4 a M5. „Někteří jsou v obraze, a ví o čem to je, a tudíž s námi souhlasí. Někteří nahlízejí na soukromé vzdělávání obecně jako na nekvalitní. Takže reakce jsou dobré i špatné. Pokud je někdo ochoten naslouchat, a vyslechne si o čem je Montessori pedagogika, tak nám dá za pravdu, že to má smysl.“ M5 o různých názorech a pohledech okolí: „Názory lidí jsou mi už jedno. Rodina začala být přesvědčena, že je tato varianta dobrá, až díky pokrokům dcery. Někdo říká, že nás za to obdivuje, ale proč? Lidé také říkají, že by nešli do nejistoty. Z toho mi plyne, že se lidé jen bojí toho, co je jiné než standard. Dále se setkávám s argumenty, že lidé přeci všichni nějak přežili klasickou školu. Takový častý názor je také o tom, že se na alternativních školách nic nemusí dělat.“ M8 se svěřila, že je může být obtížné obhájit si svůj názor před okolím. „Složitě bylo si své rozhodnutí obhájit nebo spíše ustát před blízkou rodinou, kdy zvláště starší generace mých rodičů byla silně proti a nechápala to.“

Jediná dotazovaná, M7, odpověděla, že reakce okolí jsou od počátku naprosto bez problémů.

Poslední z otázek se dotazuje, zda berou rodiče jejich rozhodnutí o umístění dítěte na alternativní školu jako správné. Všech devět respondentů mělo totožnou odpověď, tedy že jejich rozhodnutí vnímají pozitivně. M2 se na toto téma zaměřila více do hloubky. „Ano, beru to jako výbornou a cennou zkušenost, ale i drahou. Nelituji toho, a vím, že je mi jiný způsob vzdělávání bližší. Líbí se mi i cesta, kdy se my rodiče můžeme zasadit o změnu klasických škol, než utíkat do alternativních.“ Také M6 ve své odpovědi obhájila, proč své rozhodnutí vnímá jako správné. „Určitě. Kdybych byla odvážnější, volila bych dnes svobodnou školu. Do klasické školy bych své

dítě nedala. Maximálně do alternativní malotřídky na vesnici, které ve svém okolí také znám. Hodně to ale vychází z povahy mé dcery, a nastavení, které máme.“

5.9.3. Analýza rozhovorů- Waldorfské školy

Následující část práce se věnuje respondentům, jejichž děti navštěvují Waldorfskou školu v Českých Budějovicích. Účastníků bylo v tomto případě 11, a jejich charakteristiku lze znovu najít v kapitole výše, s názvem Charakteristika respondentů- Waldorfské školy.

Tato část se nyní bude zabývat výzkumnými otázkami, tentokrát bude pozornost směřována na Waldorfské školy na českobudějovicku. První výzkumná otázka, zkoumající důvody rodičů umístit jejich dítě na alternativní školu, bude nyní prostřednictvím rozhovorových otázek rozebrána.

První z rozhovorových otázek, která se dotazuje, zda děti respondentů navštěvovaly klasickou státní školu před nástupem do alternativní, v tomto případě waldorfské, se setkala s téměř naprostou shodou ve všech výpovědích. Deset rodičů uvedlo, že jejich děti na klasickou státní školu nikdy nedocházely, a na waldorfskou základní školu tak chodí od první třídy. Jediný z respondentů, W1, uvedla, že má jeho dítě zkušenost s klasickou státní školou.

Následující otázka, zaměřující se na to, zda byl výběr školy pro rodiče složitý, se také nesečkala s pestrá škálou odpovědí. V odpovědích devíti rodičů lze rozpoznat, že pro ně výběr Waldorfu neznamenal velký problém. Jedním z důvodů, který respondenti uvedli, bylo nastavení programu škol, které souzní s nastavením a hodnotami jejich rodin. W1 se vyjádřila takto: *„Výběr složitý vůbec nebyl, od první chvíle jsme věděli, že je to pro našeho syna to pravé.“* W2 dodala obdobnou myšlenku: *„Ne, waldorfské školy se naprosto ztotožňují s naším nastavením.“*

Někteří z dotazovaných uvedli, že si nejdříve zjišťovali informace, a waldorfská škola jim byla nakonec nejbližší. W5: *„Nebyl, něco jsme si o různých alternativních školách zjistili, ale Waldorf vyhrál skoro okamžitě.“* Také W3 se setkala s podobnou situací: *„Ne, věděli jsme to, už když byla dcera ve školce, že ji nechceme umístit na klasickou státní školu. Waldorf se nám zamlouval nejvíce.“*

Odpovědi dvou respondentů odhalují skutečnost, že výběr nebyl jednoduchý. V obou případech se jednalo o nejistotu, jakou z alternativních škol pro dítě zvolit. W8. *„Ano, nebyli jsme si jisti kterou z alternativních škol zvolit, a jestli vůbec.“*

Odpovědi na otázku ohledně faktorů, které rozhodovaly při zvolení waldorfské pedagogiky, byly velmi rozmanité. V sedmi odpovědích lze zaznamenat shodné myšlenky, vztahující se k samotné filozofii waldorfských škol. Respondenti zdůrazňovali různé dojmy, vycházející z teorie. Rodičům

je sympatický bližší pohled na osobnost dítěte, které je vnímáno jak fyzicky, tak duchovně. W1 k tomuto dodala: „*Naprostou souzním s pohledem na vývoj dítěte z antroposofického hlediska.*“ W3 má obdobný názor: „*Líbí se mi uchopení dítěte jako komplexní osobnosti nejen fyzicky a intelektuálně, ale včetně jeho duševnosti a duchovnosti.*“

Nejvíce opakující se údaj, který je náplní waldorfské pedagogiky, se týkal přístupu pedagogů k dětem, který je zde nastaven jinak, než na klasické základní škole. Respondenti, zmiňující tuto informaci, se shodli na tom, že souzní s individuálnějším přístupem k dítěti, což pomáhá rozvíjet jeho potenciál a uspokojovat jeho potřeby. W11 podotkla: „*Na Waldorfu je celkově lepší, individuální a holistický přístup k dítěti. Líbí se mi nadšení učitelů vykonávat svou vlastní práci s chutí, a co nejlépe.*“ W4 se také vyjádřil k přístupu pedagogů: „*Přístup profesorů je tu skvělý, a poskytuje volné prostředí pro růst osobnosti dítěte. Pedagogové jsou vstřícní, upřímní.*“

Další rozhodující faktor, spojen s filozofií waldorfské pedagogiky, se vztahuje ke vzdělávacímu plánu těchto škol. Učivo na waldorfských školách je synchronizováno do bloků, a dbá se zde na propojenost jednotlivých předmětů, a především na přesah učiva do běžného života. W11 o výuce na waldorfských školách: „*Vlastní výuka se zaměřuje na jedno téma v průřezu předmětů. Tím je dáno, že se znalosti a dovednosti lépe uloží v paměti. Žák si díky tomuto přístupu naučí mnohem více a pamatuje mnohem déle probíraná témata. Učí se pro život, ne pouze na test.*“ Také W2 se ztotožňuje s odlišně nastavenou výukou. „*Díky více uměleckým hodinám v běžné výuce se rozvíjí talent a osobnost žáka.*“

Následující výzkumná otázka zkoumá, zda se účastníkům naplnila, nebo nenaplnila očekávání o zvolené alternativní škole. Jedna z rozhovorových otázek se přímo táže, v jakých ohledech jsou rodiče spokojeni, a v jakých došlo naopak ke zklamání. Na tuto otázku je možné identifikovat odpovědi pozitivního rázu u deseti respondentů. Výroky tří respondentů ukazují, že waldorfská škola naplnila všechna jejich očekávání, a k otázce neměli již tolik co dodat. W1: „*Naprostou ve všech ohledech škola splňuje moje očekávání.*“ Sedm rodičů byli při vyjádření více konkrétní, a vyzdvihli hlavní body, ve kterých se pro ně škola osvědčila, jako ta pravá. Šlo především o jiný přístup k hodnocení výkonů a systém vyučování, který je uspořádán do bloků a provázaný s praktickým životem. W2: „*Waldorf se obejde bez běžného známkování, a děti se učí v blocích. Hodiny jsou kreativní a průběh učení je o něco pomalejší.*“ W3 sdílí stejný názor: „*Líbí se mi, že učivo je redukováno, a v blocích. Předměty jsou vzájemně provázané.*“

Další z naplněných očekávání, které zmínili čtyři respondenti, se týká přístupu pedagogů k žákům. Tyto dotazovaní se shodli, že přístup pracovníků odpovídá myšlenkám waldorfské pedagogiky. Děti účastníků se zde tedy stýkají s individuálním přístupem, respektem, a jejich

potenciál je rozvíjen. W6 zmínila následující: „Waldorfská škola zatím naplnila všechna očekávání. Tlak na dítě je mírnější, myslím, že se tu rozvíjí jeho dovednosti, a hlavně pedagogové respektují veškeré odlišnosti.“ W7: „Myslím, že souhra učitel-žák tu funguje perfektně.“

Splněná očekávání dvou respondentů plyne především ze skutečnosti, že se jejich děti do školy těší, a jsou tam spokojené. W11: „Doufali jsme, že se dětem bude ve škole líbit. Díky vynikajícím učitelům, a jejich nadšení k práci, chodí děti do školy rády. Neustále se vrací domů plné zážitků z nových poznatků a zkušeností. Co víc si můžeme jako rodiče přát.“

Jediná účastnice, W10, se ve své odpovědi dotkla spíše negativní stránky školy. Rozpovídala se o skutečnosti, že velmi záleží na lidech, kteří na alternativních školách pracují. S obdobnou myšlenkou jsem se setkala také při rozhovoru s rodiči ohledně Scio a Montessori škol. „Stejně vždy jde hlavně o učitele – někteří jsou skvělí, a splňují zásady waldorfských škol, ale někteří moc ne. Pak je asi jedno, jestli je to Waldorf, nebo ne. Takže víceméně spokojenost v takových vlnách.“

Stejný respondent se také zmínil o dětech, které navštěvují totožnou školu, jako jeho dítě. „Zdá se mi, že je na škole umístěno celkem dost "speciálních" dětí, a pokud se dlouhodobě jejich problémy řeší, ubírá to ostatním.“

Další z rozhovorových otázek, zabývající se zdroji, které účastníci výzkumu využívali pro získání potřebných informací o vybrané alternativní škole, se setkala s rozmanitými odpověďmi. Podobně, jako u dvou předchozích alternativních škol, i zde se v odpovědích nejčastěji objevovala zmínka o internetu a webových stránkách školy. Konkrétně tuto informaci sdělilo šest respondentů z jedenácti.

Čtyři dotazovaní uvedli, že informace čerpali především od svých známých, jejichž děti na waldorfskou základní školu také dochází.

Často zmiňovaná byla také osobní návštěva školy, především při dni otevřených dveří. O návštěvě se zmínili konkrétně čtyři účastníci. W3 se přímo účastnila besedy s učitelem a W11 dodala následující: „Následně jsme navštívili školu osobně a měli možnost se zúčastnit vyučování a nasát atmosféru školy.“

Ve třech odpovědích se objevila zmínka o vlastních zkušenostech těchto rodičů s waldorfskou pedagogikou. Například W1 a W5 nabyli potřebné informace ze seminářů a studia, zaměřené na tento pedagogický směr. W1 o zkušenostech: „Nejvíce informací jsem získal během svého

studia na seminářích waldorfské pedagogiky.“ W5 má zkušenosti ze zahraničí. „Hodně mi ukázaly vlastní zkušenosti ze zahraničí.“

Jedna z rozhovorových otázek se soustředí na to, zda mají rodiče povoleno nahlédnout do vyučování a pokud ano, tak zda této možnosti využili. V tomto případě se otázka setkala s naprostou shodou v odpovědích od všech respondentů. Všech jedenáct uvedlo, že do vyučování mají po domluvě možnost přijít. Všichni se také shodli na tom, že této možnosti již využili. Konkrétně tři respondenti dodali, že se účastnili na vyučování ještě před nástupem jejich dětí na tuto školu. W9: *„Po domluvě není problém, využila jsem před nástupem svých dětí do školy.“* Ostatních osm se přišlo podívat během studia jejich dětí, W3 využila této možnosti dokonce několikrát.

Předposlední z rozhovorových otázek se zabývá tím, jak okolí nahlíží na skutečnost, že děti účastníků dochází na alternativní školu. Podobně, jako u předchozích dvou alternativních škol, i zde se respondenti setkávají spíše s neporozuměním a nerespektováním tohoto faktu. Devět z jedenácti účastníků uvedlo, že se pravidelně setkávají, nebo setkávali s negativními reakcemi jak širšího, tak bližšího okolí.

Pět dotazovaných sdílí obdobné zkušenosti, co se reakcí týče. Tito respondenti uvedli, že se setkávali s nejvíce negativními reakcemi, společně s nástupem jejich dětí na alternativní waldorfskou školu. Všichni také uvedli, že tyto ohlasy postupem času vymizely, a nyní jsou spíše pozitivního rázu. Se shodnou situací se také setkali tři respondenti, kteří mají děti na Montessori škole. W9 o reakcích svého okolí: *„Ze začátku si občas rýpli, pochybovali, posmívali se. Časem přestali.“* W11 sdílí obdobné zkušenosti: *„Než jsme děti na školu dali, bylo naše okolí spíše skeptické, a zrazovalo nás z takové volby. Dnes děti chodí již sedm měsíců na tuto školu, a i naše okolí změnu školy přijalo.“* W6 se vyjádřila následovně: *„Zpočátku byly nějaké pochybnosti, ale nyní již velmi dobře, někteří dokonce říkají, že měli také dát děti do alternativní školy.“*

Čtyři respondenti uvedli, že stále čelí nepochopení svého okolí, a negativní reakce neustaly ani po určité době, jako u předchozích pěti účastníků. W1: *„Občas nějaké komentáře slyším, ale ustojím si to, mám v tom jasno.“* Všichni tyto respondenti se také shodli, že někteří lidé s tím souhlasí, a někteří ne. Jedná se o informaci, opakující se v odpovědích respondentů i u předchozích dvou alternativních škol. Devět respondentů pro Scioškoly a pět pro Montessori školy zmínilo stejnou myšlenku. Obecně lze tento fakt posoudit, jako nejméně překvapivý, jelikož názory lidí v okolí se mohou přirozeně různit, a zmínky těchto respondentů nám to potvrzují. W3 se vyjádřila k různým pohledům okolí: *„Okolí na nás pohlíží velmi různě, někdo*

to vůbec neřeší, někdo se diví.“ Z odpovědi W4 je patrné, že nepochopení často plyne z prostého nezájmu o toto téma. „Větší část se staví k této škole negativně, už se nesnažím jim něco vysvětlovat, hodně lidí to stejně nepochopí, když tomu nejsou otevřeni.“

Podobně jako u předchozích dvou alternativních škol, i zde se nenašel vysoký počet účastníků, co se v okolí setkává především s ohlasy pozitivními. W5: *„Naše okolí tohle rozhodnutí respektuje, a někteří se dokonce i hodně zajímají.“* W8 o svých zkušenostech s reakcemi: *„Okolí to bere dobře. Jsou překvapení, že dá učit děti i jinak než na klasické škole.“*

Poslední z otázek se zaměřuje na to, zda respondenti berou zpětně své rozhodnutí o umístění dítěte na alternativní školu jako správné. Odpovědi se výrazně neliší od respondentů komentující Scio a Montessori školy. Zde uvedlo bez rozmyšlení deset účastníků, že jejich rozhodnutí hodnotí pozitivně, a svou volbu by neměnili. Odpovědi šesti respondentů ukázaly, že měli ve svém rozhodnutí jasno dlouho před tím, než jejich děti nastoupily na waldorfskou školu. W3: *„Rozhodně ano. Už když byla dcera ve škole, tak jsme hledali vhodnou alternativní školu, a myslím, že jsme uspěli.“* Stručná odpověď W7: *„Rozhodně ano, měli jsme jasno už dlouho.“*

Také účastníci, kteří z počátku spíše váhali, jsou nakonec za své rozhodnutí rádi. W2: *„Ano, bylo to velmi dobré rozhodnutí. Po hodinách studia, a hledání vhodné alternativy, jsme zvolili tuto školu, a dnes víme, že to bylo velmi správně.“* W6: *„Rozhodně ano, i přes počáteční váhání jsme nakonec udělali dobře.“*

W10 byla jedinou respondentkou, která se nad odpovědí více zamyslela, a zhodnotila více úhlů pohledu. *„Zatím těžko hodnotit. Chvillemi ano, chvílemi ne. Uvidíme spíš, až se budou chtít dostat na střední a do života. U staršího syna asi ano, u mladšího asi ne - jde taky o povahu a národu dětí, a zejména učitelů a kolektivu, co se sejde.“*

5.9.4. Analýza rozhovorů – Lesní škola

Lesní škola na českobudějovicku je poslední alternativní škola, kterou se práce zabývá. Pro výzkum se podařilo sehnat celkem pět respondentů, kteří byli ochotni zodpovědět stejné otázky, jako respondenti pro Scio, montessori a waldorfské školy. Výzkumu se zúčastnilo pět respondentů, jejichž charakteristiku lze dohledat v kapitole s názvem Charakteristika respondentů- Lesní škola.

V následující kapitole se práce zabývá odpověďmi respondentů na jednotlivé rozhovorové otázky. Postup je totožný, jako u předchozích tří alternativních škol, kdy bude věnována pozornost výrookům, a myšlenkám, které účastníci při rozhovoru sdělili.

První výzkumná otázka, zaměřující se na důvody rodičů umístit jejich dítě na alternativní školu, bude nyní podrobněji zkoumána s použitím doplňujících otázek. První z nich se táže, zda děti respondentů navštěvovaly klasickou státní základní školu před nástupem do alternativní. Z rozhovorů lze usoudit, že děti čtyř respondentů nikdy nedocházely na klasickou základní školu. Jediný účastník rozhovoru, L2 má odlišnou zkušenost, tedy že jeho dítě na státní základní školu dříve chodilo. *„Syn tam byl dva roky. Klasický systém nebyl pro něj stavěný, jsme rádi, že jsme se rozhodli potom pro přesun na lesní školu.“*

Následující z rozhovorových otázek, která se dotazuje, zda byl výběr lesní školy pro rodiče složitý, se setkala se shodnými myšlenkami ve všech odpovědích. Všichni respondenti zde uvedli, že výběr pro ně složitý nebyl. L4 o zkušenostech s výběrem lesní školy: *„Lesní školu jsme si vybrali, už když byla dcera ve školce. Měli jsme jasno poměrně rychle.“* L1 sdílela následující: *„Syn navštěvoval Lesní školku v Třísově. Byl moc spokojený, a my také. Výběr byl jasný.“*

Více rozmanité odpovědi se objevily v dalším dotazu, který se zaměřuje na rozhodující faktory pro umístění dítěte na danou alternativní školu. Obdobně, jako u předchozích třech alternativních škol, i zde byl hojně vyzdvihován přístup. Jedná se o přístup pedagoga k dítěti, který je na lesních, ale také na jiných alternativních školách nastaven odlišně, než na klasické základní škole. Jak vyplývá z teorie, alternativní směry sdílí myšlenku, kdy respektující přístup k dítěti, a jeho svobodná vůle, jsou jedním z hlavních klíčů k úspěchu. Podstata lesních škol si na této skutečnosti velmi výrazně zakládá. L1: *„Za nic na světě bych nevyměnila přístup vyučujících, který je kolikrát velmi individuální a hlavně respektující.“*

Mimo jiné jsou lesní školy známé také tím, že jejich styl výuky může dětem přispívat k podpoře a prohloubení přirozené zvědavosti, k většímu vztahu k přírodě, a všemu, co je okolo nás. Dodržování těchto zásad může mít pozitivní vliv na rozvíjení potenciálu, objevování talentů, a k podpoře vnitřní motivace. L2 k tomuto dodal: *„Která jiná škola, než tahle, by dokázala v dětech probudit zájem o přírodu. Věřím, že si tu děti skutečně mohou udělat k přírodě silné pouto.“* Také L3 se k tomuto vyjádřila: *„Opravdu jsem šťastná, že je moje dcera šťastná jen za tu možnost, že v ten den poznala něco nového. Může to být třeba i naprosto běžná věc, ale vždyť i na maličkostech záleží.“*

Organizace počtu dětí, a samotné vyučovací metody, byly také zmíněny jako rozhodující faktory. Alternativní školy si zakládají na skupinách dětí s nižším počtem. Skrze to lze snadněji dosáhnout individuálnějšího přístupu a navázání osobnějšiho vztahu s každým jednotlivcem, což je společná myšlenka všech alternativních směrů, zahrnutých v této práci. Jak vyplývá z teorie, vyučování na lesních školách neprobíhá dle běžného rozvrhu hodin v budovách škol. Vyučování je nastaveno takovým způsobem, aby dítěti neubíralo na svobodě, a pomáhalo rozvíjet jeho osobnost přirozeným způsobem. L1 o domněnkách o lesní škole: *„Líbí se mi program lesní školy. Je zde hodně projektového vyučování. Myslím, že právě to je klíč k rozvoji kreativity a celkově osobnosti dítěte. Mají větší svobodu a možnost výběru, to nese i určitou zodpovědnost.“* L2 o organizaci dětí do tříd: *„Pro mě je důležité i to, že ve skupině je menší počet dětí.“*

Ve výpovědích se často objevovala myšlenka, zmiňující svobodu, což je velmi důležitý termín spojený s lesními školami. Toto slovo zmínili konkrétně tři respondenti. L3 o svobodě dětí v lesních školách: *„Chtěla jsem našemu dítěti dopřát více svobody, což jsem věděla, že mu lesní škola umožní.“* Také pro L4 byla svoboda důležitým rozhodujícím faktorem pro zvolení lesní školy. *„Líbí se mi, že na škole, jako je tato, mají děti možnost volby a svobody.“*

Druhá výzkumná otázka řeší, zda zvolená alternativní škola splnila očekávání či nikoliv. Následující část se bude věnovat rozhovorovým otázkám, zkoumající blíže toto téma. První z rozhovorových otázek se zaměřuje na konkrétní ohledy, ve kterých škola očekávání naplnila, a ve kterých naopak k naplnění nedošlo. Při výpovědích je patrná shoda názorů všech zúčastněných, kdy převažovala pozitivní sdělení nad negativními. Čtyři respondenti uvedli, že škola splnila veškeré požadavky, které byly zároveň zahrnuty v rozhodujících faktorech pro zvolení lesní školy. L4, jejíž rozhodující faktor tkvěl především ve svobodě dětí, se vyjádřila následovně: *„Očekávání splnila v ohledu minima povinnosti pro děti, svobodného projevu a jako bonus i přátelského kolektivu.“* Také L5 vyjádřila svou spokojenost tímto výrokem: *„Chtěla jsem, aby se moje děti pohybovaly hlavně venku, což jim tahle škola umožňuje. Líbí se mi, že se v nich buduje vztah k přírodě.“* L2, který je zastáncem individuálnějšího přístupu, uvedl: *„Tím, že děti nejsou ve velkých skupinách, se jim pedagog více věnuje, a celkově k nim přistupuje více jako někdo kdo by měl být vzorem.“*

Někteří z respondentů se po vyjádření své spokojenosti podívali také na stranu druhou, a zamysleli se nad tím, v čem škola jejich očekávání spíše nenaplnila. I když se výroky navzájem lišily, lze v nich najít určité shody. Veškerá negativní sdělení, která zde zazněla, svůj původ nemají v myšlence a nastavení lesních škol, jako takových. Tato sdělení se týkala lidí, kteří zde pracují, a výrazně určují a ovlivňují chod školy. Obdobná vyjádření respondentů je možno zpozorovat i u

předchozích alternativních škol. L3 k této problematice uvedla: „*Občas se mi ale bohužel zdá, podle toho, co dcera říká, že ve škole panuje chaos. Nevím, možná je tam pár hůře zvladatelných dětí, a učitelé s nimi mají problémy. Ale to ve výsledku může být všude.*“ L5 sdílela tuto myšlenku: „*Trochu se bojím, že ne každý učitel je zde na tento způsob výuky správně nastavený.*“

Následující otázka se zabývá zdroji, ze kterých účastníci čerpali informace o programu zvolené alternativní školy. Respondenti pro lesní školu mají shodné odpovědi s rodiči z předchozích alternativních škol. Nejedná se příliš rozmanité odpovědi. Tři účastníci uvedli, že veškeré informace si dohledali na internetu, konkrétně přímo na webových stránkách školy. Pro dva účastníky byla na prvním místě osobní návštěva školy, kdy získali velké množství informací a měli možnost se na cokoliv zeptat.

Další otázka se zkoumá, zda mohou rodiče nahlédnout do vyučování, a zda této možnosti někdy využili. Odpověď na první část otázky jsou u všech účastníků totožné, tedy že ano. Možnosti navštívit výuku poté někteří z respondentů využili. Tyto účastníci se také shodli na tom, že se do výuky přišli podívat, až když jejich děti lesní školu navštěvovaly. Lze usoudit, že tři z těchto respondentů pohlíží na jejich návštěvu velmi pozitivně. L3 k její návštěvě dodala následující: „*Zajímala mě samozřejmě výuka v praxi, byla jsem zvědavá, jak to funguje, tak jsem se jednou přišla podívat. Moc jsem si to užila, byl to fajn den, a synovi takovou možnost trochu závidím.*“ Z rozhovoru je patrné, že L5 sdílí podobné zkušenosti, jako L3. „*Přišla jsem se podívat na výuku na celý den a bylo to perfektní. Byla jsem nadšená.*“

Respondent L2 ke svému vyjádření jako jediný dodal mimo chválu také to, co se mu spíše nezamlouvalo. „*Přišel jsem se podívat na dvě odpoledne. Poprvé, když syn nastoupil a potom znovu za půl roku. Akorát jsem nebyl moc nadšený z občasně nekázně žáků, kterou učitel spíše neřešil. Ale konec konců, tohle se děje i na klasické škole.*“

Předposlední z rozhovorových otázek zkoumá pohledy okolí na skutečnost, že děti dotazovaných navštěvují alternativní školu, namísto klasické státní základní školy. I přes to, že se pro lesní školu podařilo sehnat nejnížší počet respondentů, má tato otázka různé odpovědi. Údaje ve většině těchto výpovědí se podobají sdělení dotazovaných, kteří se vyjadřovali k předchozím třem alternativním školám. Z odpovědí lze vyvodit, že se tři respondenti setkali, nebo stále opakovaně setkávají spíše s negativními ohlasy. L4 a L5 sdílí obdobné zkušenosti, co se reakcí okolí týče. Obě dvě se shodly, že reakce byly zpočátku hlavně negativní, přičemž obě čelily nedůvěře okolí v alternativní směr, jako takový, nebo s nerespektováním tohoto rozhodnutí. L4 se k tomuto vyjádřila následovně: „*Na začátku tomu nikdo nevěřil, lidi často odsuzovali naše rozhodnutí.*“ L5 o její zkušenosti: „*Když jsme o tom řekli rodině, nikdo to*

nechápal, občas jsme už ani neměli chuť lidem vysvětlovat, o čem to všechno vlastně je.“ Tito dva respondenti však dále uvedli, že se reakce okolí časem uklidnily, a s nepochopením se setkávají již v menší míře. L4 uvedla: *„Po čase se ošklivé ohlasy už tolik neobjevovaly. Dnes už máme skoro klid, dcera je spokojená a plná zážitků ze školy, což si většinou lidi všimnou a nemají potřebu dále rýpat.“*

Neustupujícím negativním reakcím čelí respondent L2. *„Okolí je někdy zvědavé více, než by mělo. Nicméně dcera už je ve věku, kdy sama dokáže argumentovat a vše vysvětlit“*

Stručné odpovědi na totožnou otázku jsem získala od respondentů L1 a L3. L1 zmínila, že se o reakce okolí nezajímá. L3 je jediná respondentka pro lesní školu, která se setkává převážně s reakcemi pozitivními. *„Rodina i kamarádi naše rozhodnutí chápou a líbí se jim to. Vidí, že děti jsou spokojené a plné zážitků. Máme štěstí, že je naše okolí nastavené dost podobně, jako my.“*

Poslední z rozhovorových otázek, zkoumající, zda jsou účastníci spokojeni se svým rozhodnutím umístit své dítě na alternativní školu, obsahuje totožnou informaci ve všech odpovědích. Jedná se zde o shodu s respondenty, kteří byli dotazováni na předchozí alternativní školy. Z výpovědí lze vyvodit závěr, že účastníci jsou se svým rozhodnutím spokojeni. L1 k tomuto dodala: *„Ano, byl to naprosto správný krok. Určitě nelitujeme.“* Obdobně zde reagovala také L4: *„Rozhodně bylo tohle rozhodnutí správné.“*

6. Diskuse

Diplomová práce se zabývá pohledy rodičů na alternativní školy, přičemž pozornost je věnována takovým alternativním školám, které se nachází v Českých Budějovicích. V práci jsou podrobně rozebrány celkem čtyři tyto alternativní směry, kterými jsou: Montessori školy, Waldorfské školy, ScioŠkoly a lesní školy.

V této části bude provedena diskuze na základě informací, uvedených v teoretické části práce, vyplývající z největší části z literárních zdrojů. Dále bude diskuse uskutečněna především na základě analýzy rozhovorů s respondenty, kteří se mého výzkumu zúčastnili.

První výzkumná otázka zní následovně: *Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?* Mnoho autorů, jejichž díla byla využita k teoretické části této práce, uvádí velké množství důvodů, které mohou zapříčinit nespokojenost společnosti s klasickým školským systémem. V návaznosti na tuto skutečnost následuje potřeba změny, a pátrání po alternativních možnostech. Mnoho respondentů se dle jejich výpovědí ztotožňuje s výroky těchto autorů. Jen prostý nesouhlas s nastavením klasického školského systému vedl některé z účastníků k rozhodnutí zvolit jednu z alternativ.

Alternativní školy se obecně vyznačují odlišným přístupem, vedoucí k individualizaci žáků, svobodě a rozvoji osobnosti dítěte. V každém alternativním směru jsou tyto zásady uplatňovány odlišně, ovšem i přes to lze identifikovat obdobné myšlenky, které alternativní školy spojují v jedno. Ve výzkumu se toto potvrdilo, jelikož sdělení o přístupu alternativních škol bylo podobného rázu u respondentů ze všech zkoumaných alternativ. Účastníci často vyzdvihovali pojmy, jako svoboda, respektující přístup, vnitřní motivace, nebo rozvoj osobnosti. Zmíněné pojmy představují důležitou náplň programu všech rozebíraných alternativních škol.

V mnoha případech bylo identifikováno ztotožnění respondentů s myšlenkou alternativního směru, který pro své dítě zvolili. Když bychom se podívali na Montessori pedagogiku, tak je známo, že rozvíjí osobnost dítěte mnoha způsoby. Důraz je kladen na samostatnost a odpovědnost jedince. Dítě se učí objevováním a přirozeným způsobem rozvíjí své znalosti a dovednosti (Ludwig, 1997). Z rozhovorů vyplynulo, že respondenti v mnoha případech souzní s nastavením Montessori škol, což byl důležitý podnět pro zvolení tohoto alternativního směru. V tomto bodě však může nastat spor, kdy rodič zvolí pro dítě alternativní školu bez dostatečného vzdělání a povědomí o konkrétním směru. Tato myšlenka se objevila u některých z respondentů pro Montessori a Waldorfské školy.

Waldorfské školy zase pracují na principu antroposofie a osobnost žáků je zde vnímána nejen po stránce fyzické, ale i duchovní (Keller 2018). Mnozí dotazovaní jsou s tímto přístupem ztotožnění, a souznění s myšlenkou Waldorfské pedagogiky bylo dostatečně podmiňující pro zvolení tohoto směru. Samotné vyučování na těchto školách zahrnuje mnoho odlišností od klasického školství, kdy respondenti, vyjadřující se k Waldorfské škole, připisovali velkou váhu neznámkování a menším skupinám dětí při vyučování, které je navíc bez pevného rozvrhu.

Lesní škola je respondenty volena zejména pro její program, který umožňuje dětem pohyb ve venkovním prostředí. Výzkum ukázal, že pro rozhodnutí účastníků pro lesní školu byla často dostačující samotná myšlenka lesních škol a jejich systém výuky. Většina respondentů sdílela obdobné nastavení, a program lesních škol je jim blízký.

Důvodů o umístění dítěte, které vyplynuly z výzkumu, bylo více, než pouze samotné souznění s myšlenkou dané alternativní školy. Nejvíce rozmanité názory byly identifikovány v rozhovorech s respondenty o ScioŠkolách.

ScioŠkoly představují modernější alternativní směr, jak ho vnímají někteří z dotazovaných. Z výzkumu vyplývá, že velmi malý počet účastníků zvolil pro své dítě ScioŠkolu na základě souznění s jejich myšlenkou, jako tomu bylo u mnoha respondentů pro Montessori, Waldorfské a lesní školy. Z rozhovorů lze potvrdit, že byla ScioŠkola dotazovanými volena zejména z jiných důvodů. Z výzkumu je patrné, že mnozí respondenti se rozhodli pro ScioŠkolu až posléze, tedy že jejich děti nejdříve navštěvovaly klasickou státní školu, a až poté přišel přestup na ScioŠkolu. Ve výpovědích je často možné identifikovat konkrétní důvody, vedoucí k rozhodnutí o umístění dítěte na ScioŠkolu.

V některých z případů se potvrdilo, že děti účastníků se potýkaly s různými problémy na klasické základní škole, což nakonec vedlo rodiče k rozhodnutí pro alternativní směr. V tomto případě je potřeba znovu zmínit myšlenku některých dotazovaných o Montessori a Waldorfské škole, kteří se obávají o nesouznění rodičů s daným alternativním směrem, které může představovat komplikaci. Tito respondenti se dále shodli, že mají zkušenosti s případy, kdy rodič zvolil alternativní směr zcela z jiného důvodu, než pro souhlas s jeho nastavením. Ve výpovědích se objevovala tvrzení nesoucí obdobné názory na tuto problematiku, a ve všech je možno si povšimnout obav z rozhodnutí, která nebyla usnesena na základě souznění s myšlenkou daného alternativního směru. Respondenti, kteří se tohoto tématu dotkli, se obávají narušení přirozeného chodu dané alternativní školy, které může přicházet ze strany rodičů, kteří o alternativním směru nejsou dostatečně vzdělaní.

Druhá výzkumná otázka sleduje, zda se očekávání rodičů naplnila, či nikoliv. Tato otázka navazuje na první výzkumnou otázku, kdy se respondenti na základě různých podnětů rozhodli pro daný alternativní směr. Respondenti na počátku tedy měli utvořenou představu o zvolené alternativní škole. Účel této otázky je prozkoumat, zda se v praxi potvrdila očekávání, která na počátku respondenti měli. Druhá výzkumná otázka je v přesném znění následující: „*V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?*“

Výzkum ukázal, že si dotazovaní stojí za svým rozhodnutím o umístění dítěte na alternativní školu, a ani časté negativní ohlasy okolí, se kterými se většina respondentů setkává, je neodrazují od jejich názoru. Z rozhovorů je patrné, že sdělení respondentů ze všech zkoumaných alternativních škol, týkající se naplněných či nenaplněných očekávání, sdílí obdobné pohledy na věc. Očekávání dotazovaných jsou dle výzkumu často propojena s jejich důvody pro zvolení alternativní školy. Lze tak usoudit na základě úzké spojitosti výpovědí, spojené s druhou výzkumnou otázkou, s výpověďmi, které zahrnovala první výzkumná otázka. Výpovědi dotazovaných obsahovaly často myšlenky a konkrétní sdělení totožného rázu.

Z reakcí respondentů lze rozpoznat převažující pozitivní ohlasy. V mnoha případech se respondentům potvrdilo užití teorie v praxi, a jsou schopni identifikovat provázání myšlenky dané alternativní školy s reálným provozem. V rozhovorech byly mnohokrát opětovně vyzdvihnuty pojmy, jako je svoboda, motivace, či radost z poznání. Tyto pojmy, jak je již zmíněno výše, jsou spojeny se všemi zkoumanými alternativními školami, a respondenti zdůrazňovali jejich naplnění v praxi.

Dotazovaní, pro které byla myšlenka dané školy hlavním důvodem pro umístění dítěte na alternativní školu, často podotkli konkrétní důvody, vedoucí k naplnění jejich očekávání. Mnozí respondenti jsou spokojeni s danou alternativou na základě toho, že škola dodržuje zásady, které vyplývají z teorie.

Při výzkumu druhé otázky se někteří z respondentů dotkli jedné konkrétní problematiky, která nejčastěji souvisí s nenaplněnými očekáváními. Tito dotazovaní se shodli, že se již setkali s nedostatečným dodržováním zásad dané alternativní školy. Ve sděleních se objevovaly zkušenosti s pedagogy, kteří působí na alternativní škole, ale nevyučují dle nastavení této školy. Výsledkem je promítání přístupových a vyučovacích prvků z klasických základních škol do škol alternativních. S touto myšlenkou přišli někteří z respondentů pro Montessori a Waldorfské školy, kterým na dodržování zásad vybrané alternativní školy záleží. Zároveň přišla respondentka M2 s utvrzením, že vše je o lidech, jelikož na klasické škole se může objevit učitel, prosazující alternativní prvky, a na alternativní škole může působit pedagog, který s alternativním směrem

není dostatečně souzně. Toto může souviset s tvrzením, které bylo zmíněno v této kapitole výše, týkající se rodičů, kteří neberou v potaz nastavení daného alternativního směru, a snaží se o prosazení odlišných přístupů.

7. Závěr

Diplomová práce se věnovala vybraným alternativním pedagogickým směrům, které se nacházejí v Českých Budějovicích. Teoretická část práce zahrnuje údaje, týkající se alternativního školství obecně, a některé konkrétní události minulosti, které stály za vznikem alternativních škol. Dále představuje čtyři alternativní směry více do hloubky. Jedná se o Montessori školy, Waldorfské školy, ScioŠkoly a lesní školy.

Cílem praktické části práce bylo nalézt odpovědi na dvě výzkumné otázky, týkající se pohledů rodičů na alternativní školy, které pro své děti zvolili. Výzkum probíhal formou rozhovoru, přičemž účastníků výzkumu bylo celkem 35. Většina dotazovaných byly ženy ve věku mezi 30 až 40 let. Rozhovory byly téměř ve všech případech uskutečněny osobní schůzkou. Respondenti sdíleli své odpovědi na konkrétní rozhovorové otázky. Údaje byly poté převedeny do písemné formy a zanalyzovány. Celý tento proces vedl následně k výsledkům výzkumného šetření.

Podíváme-li se blíže na výsledky výzkumu, lze si povšimnout, že údaje ve výpovědích respondentů ze všech čtyřech alternativních škol obsahovaly mnoho shodných prvků. Na první výzkumnou otázku lze vyvodit závěr, že co se důvodů pro umístění dítěte na alternativní školu týče, tak valná většina dotazovaných se ztotožňuje s myšlenkou vybrané alternativní školy, což bylo nakonec podnětem k jejímu zvolení. Těchto sdělení si lze nejčastěji povšimnout u výpovědí pro Waldorfské a Montessori základní školy, kdy respondenti často projeví jejich soulad s myšlenkou školy. Ve výpovědích je často možné zpozorovat propojení teorie s praxí, které se mnoha účastníkům díky návštěvě školy, nebo vyprávění dětí, potvrdilo.

Mnozí respondenti vyzdvihovali konkrétnější důvody, které je na dané alternativě zaujaly. U Montessori škol se jednalo především o vedení dětí k samostatnosti a odpovědnosti. Waldorfské školy zase pro jejich uchopení osobnosti dítěte, a více uměleckých předmětů. Lesní škola byla často volena pro možnost pobytu dětí ve venkovním prostředí, a Scioškola například pro pestrost výuky, projektové vyučování a mnoho výjezdů a exkurzí.

Dalšími důvody pro zvolení alternativy byl prostý nesouhlas s nastavením školského systému na státních školách. Tito dotazovaní nacházeli nejčastěji prvotní impuls právě v jejich nesouhlasu, což je vedlo k pátrání po jiných možnostech. U některých dotazovaných plyne nesouhlas s klasickým školstvím z jejich negativní zkušenosti, či z negativní zkušenosti jejich dětí.

Co se druhé výzkumné otázky týče, zde lze vyvodit závěr, že účastníci cítí spokojenost, a jejich očekávání byla v mnoha případech naplněna. Je patrné, že velké množství respondentů bylo spokojeno na základě toho, že se jejich důvod pro zvolení alternativní školy prokázal v praxi.

Spokojenost dotazovaných také potvrzuje jejich utvrzení v názoru, že zvolení alternativní školy byl správný krok, a jsou schopni své rozhodnutí obhájit také před okolím, které je často nerespektující a plné pochybností.

Seznam použitých zdrojů

- BENEŠ, E. (1947). *Demokracie dnes a zítra*. Praha: Čin.
- CACH, J. (2002). *Reformní (alternativní) pedagogika*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
- GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E. (1996). *Waldorfská škola*. Olomouc: Hanex.
- HENDL, J. (1999). *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum.
- HENDL, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- HRDLIČKOVÁ, A. (1994). *Alternativní pedagogické koncepce*. České Budějovice: Jihočeská Univerzita.
- JŮVA, V. (2007). *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido.
- KELLER, G. (2018). *Škola srdce(m)*. Praha: Malvern.
- LUDWIG, H. (2000). *Vychováváme a vzděláváme s Marií Montessoriovou*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
- KAKÁČ, B. (1986). *Kdo byl Eduard Štorch*. Praha: Albatros.
- MAŇÁK, J. (1997). *Alternativní metody a postupy*. Brno: Masarykova univerzita.
- MAREŠ, J., GAVORA, P. (1999). *Anglicko-český pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- MIHOLA, J. (2014). *Přehled českého školství*. Praha: Občanské sdružení Melius.
- MONTESSORI, M. (1946). *The 1946 London Lectures*. Montessori-Pierson Publishing Company.
- PODLAHOVÁ, L. (2001). *1+100 osobností pedagogiky a školství v českých zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- POL, M. (1995). *Waldorfské školy*. Brno: Masarykova univerzita.
- PRŮCHA, J. (1996). *Alternativní školy*. Praha: Portál.
- PRŮCHA, J. (2001). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál.
- RÝDL, K. (1994). *Alternativní pedagogická hnutí v současné společnosti*. Brno: Marek Zeman.
- SPALOVÁ, O. (1960). *Z lavice za katedru*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- SVOBODOVÁ, J., JŮVA, V. (1995). *Alternativní školy*. Brno: Paido.
- ŠEĐOVÁ, K., ŠVAŘÍČEK, R. (200). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

VÁŇOVÁ, R. (1995). *Československé školství ve 30. letech (příhodovská reforma)*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Internetové zdroje

EDWIN, Otta. Waldorfská škola má naději. *Českobudějovický deník*. 2008, roč. 17, č. 31, s. 2. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0084562-Waldorfska-skola-ma-nadeji/

JAKSCHOVÁ, Lucie. Montessori Centrum zahájilo provoz. In: *Českobudějovický deník*. 2009, 19(163), s. 3. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0155378-Montessori-Centrum-zahajilo-provoz/

KOZLOVÁ, Kateřina. Waldorfská škola zve veřejnost na adventní jarmark. In: *Českobudějovický deník*. 2009, 19(276), s. 9. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0190551-Waldorfska-skola-zve-verejnost-na-adventni-jarmark/

KUČEROVÁ, Adéla. Otevíráme svobodnou základní školu. *Lesní noviny*. 2017, roč. 5, č. 5, s. 1 až 4. Dostupné z:

https://www.domavlese.cz/files/f483/files/noviny/lesni_noviny_11_2017.pdf

LUNDÁK, Petr. Waldorf už také v Budějovicích. *Českobudějovický deník*. 2008, roč. 17, č. 206, s.1. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0125871-Waldorf-uz-take-v-Budejovicich/

Montessori ČR: [online]. ©2024 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z:

<https://www.montessoricr.cz/>

Montessori Kampus: [online]. ©2024 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z:

<https://www.montessorikampus.cz/>

ScioŠkoly: [online]. ©2024 [cit. 2024-01-21]. Dostupné z:

<https://www.scio.cz/scioskoly>

ScioŠkola České Budějovice: [online]. ©2024 [cit. 2024-01-18]. Dostupné z:
<https://budejovice.scioskola.cz/>

SKÁLOVÁ, Klára. Waldorfskému lyceu dalo ministerstvo stop: marné snahy o zřízení nové střední školy v Českých Budějovicích trvají tři roky. In: *Českobudějovický deník*. 2017, 148, s. 1 a 3. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0857241-Waldorfskemu-lyceu-dalo-ministerstvo-stop/

SKÁLOVÁ, Klára. Waldorfské lyceum dostalo po čtyřech letech zelenou. *Českobudějovický deník*. 2018, roč. 27, č. 128, s. 1 a 3. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0924590-Waldorfske-lyceum-dostalo-po-ctyrech-letech-zelenou/

VLČKOVÁ, Milena. Waldorfská škola vznikla díky filozofovi. *Českobudějovický deník*. 2011, roč. 20, č. 173, s. 3. ISSN 1802-0798. Dostupné z:

https://katalog.cbvk.cz/arl-cbvk/cs/detail-cbvk_us_cat-0351766-Waldorfska-skola-vznikla-diky-filozofovi/

Přílohy

Výzkumné otázky

1. RQ1: Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

- d) Otázka č. 1: Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?
- e) Otázka č. 3: Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy, namísto klasické státní základní školy?
- f) Otázka č. 2: Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

2. RQ2: V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

- f) Otázka č. 1: V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?
- g) Otázka č. 2: Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?
- h) Otázka č. 3: Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?
- i) Otázka č. 4: Jak pohlíží vaše okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?
- j) Otázka č. 5: Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Přepis rozhovorů s účastníky

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru se SC1

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v prostředí Náměstí Přemysla Otakara II.

Datum realizace rozhovoru: 7. 12. 2023

Délka rozhovoru: 30 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne. Syn předtím chodil jen do státní mateřské školky, pokud se počítá i toto. Na státní základní školu před Scio nechodil.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Vůbec ne, už jsme se o Scioškolu začali zajímat, když byl syn předškolák. Probírali jsme to doma hodně, i s ním. Pro nás bylo jasné, že ho nechceme dát na klasickou základní školu, a těch dalších možností tu zase tolik není.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Tak na tohle vám s naprostou jistotou můžu říct, že to byly hlavně vlastní zkušenosti s povinnou školní docházkou, kdy jsme museli téměř nepřetržitě sedět v lavicích. Asi to také znáte, ne? Dále pro nás byl rozhodující přístup. Na jiných školách se nám zdá, že je více respektující přístup, než na klasice. Takže toho bylo hodně, ale jak říkám, ta vlastní zkušenost byla prostě to hlavní.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Za nás tedy zatím splnila všechna očekávání. Rozložení učiva, styl výuky, přístup k žákům. Oceňuji vstřícnost k rodičům a spolupráci s rodinou. To si myslím, že pro klasické základky není úplně typické. Díky ScioŠkole jsem se seznámila se zajímavými lidmi a taky jsem se vlastně sama toho hodně naučila.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hlavně nejdříve z internetu. Pak jsme s manželem využili osobní setkání. Nejvíce jsme si ale asi odnesli z tréninkového týdne, který škola pořádala. Jak jsem říkala, komunikace se školou je perfektní, a byla o začátku, což nám hodně pomohlo při shánění informací. Byli jsme samozřejmě i na dni otevřených dveří.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, můžeme se přijít podívat a využila jsem toho. Výuka probíhala, řekla bych až nad očekávání. Aktivity byly zábavné, líbilo se mi, jakým způsobem byly rozložené, a všechno zapadalo do úseků práce. Velkou roli tam má při výuce hra, což se mi líbí. Plus jsem v praxi viděla respektující přístup průvodců, který byl neskutečný.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

No, tady se setkávám spíše s nepochopením. V naší rodině je více dětí podobného věku a samozřejmě dochází ke srovnávání dětí vzdělávajících se klasicky s tím naším. Situace vypadá tak, že naše dítě oproti ostatním zaostává. Většina našich přátel, známých i rodiny si myslí, že je naše dítě pozadu a v budoucnu bude mít na střední škole problémy. Okolí to tedy často vůbec nechápe a nerespektuje.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, rozhodně. Někdy je těžké se v tom utvrdit vzhledem k názorům okolí. Jde tu ale hlavně o názory lidí, kteří se o vzdělávání nijak nezajímají. Berou státní školství jako jedinou tradiční možnost. Kvalita, množství nebo způsob výuky pro ně není něco, co by chtěli řešit.

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v prostředí Sokolského Ostrova v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 10. 10. 2023

Délka rozhovoru: 35 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, syn chodil na klasickou základní školu do páté třídy.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ne, Scio byla jediná alternativní škola v okolí, která v daný okamžik připadala v úvahu. Syn byl v těžké situaci, kdy se opakovaně potýkal se šikanou, a potřebovali jsme pro něj sehnat jinou školu. Do klasické základní jsme ho už dávat ale nechtěli, tak jsme hledali jiné možnosti, kam s ním.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Hlavě se nám líbil přístup k osobnosti dítěte, celkově větší svoboda, nebo podpora vnitřní motivace k učení, což na klasické základce syn vůbec neměl,

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Splnila naprosto naše očekávání. Tato škola vlastně zachránila situaci, v které syn byl. Kvůli přístupu některých učitelů na jeho bývalé škole se učitelů kolikrát i bál, a nechtěl do školy chodit. To samé spolužáci, neměl to nikdy vůbec lehké. Když přišel sem, do nového kolektivu, tak rozjezd byl samozřejmě takový nejistý. Moc se neprojevoval, a bál se pořádně se projevit. Pak ale zjistil,

že děti a průvodci jsou tady úplně jiní, a poměrně rychle si našel kamarády. Takže abych odpověděla na otázku, naše očekávání o lepším a respektujícím přístupu se splnilo, tak jsme rádi. Jediné co, tak hůře vnímám lokalitu, kde je škola umístěna, a celkově její prostory. To se ale nedá nic dělat, je to spíše vedlejší.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Domluvili jsme si osobní schůzku s vedením školy, a tam jsme se dozvěděli nejvíc. Takže přímo od zaměstnanců a taky jsme koukali hodně na internet.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, máme povoleno a ve výuce se někdy ukážu, ale to je spíš náhodou. Ze začátku jsem měla ty tendence více, ale teď už se syn rozpovídal, a vím, že je všechno v pořádku. Hlavně škola s námi komunikuje, a kdyby byl problém, nebo cokoliv, tak se to dozvím

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

No, to už je složitější, protože reakce jsou víceméně negativní. Skoro nikdo z našeho okolí o Scio škole neslyšel, a nechápou, proč jsme ho vůbec někam přesouvali. Málo lidí si dokáže tu situaci představit a netuší o alternativních školách vůbec nic. Je nám to ale už jedno, dříve jsme to řešili více, ale dnes už ne.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, to nejlepší!

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru se SC3

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v prostředí Náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 23. 10. 2023

Délka rozhovoru: 25 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, přihlásili jsme dceru rovnou na ScioŠkolu. Věděli jsme, že pro ni chceme něco jiného, než státní základní školu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl vůbec, měli jsme jasno už dlouho před jejím nástupem.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Bylo to vlastně všechno. Hlavně tedy individuální a respektující přístup, celkově jiná forma vzdělávání. Myslím, že tu mají děti větší svobodu a flexibilitu a neomezuje je to tolik, jako čistě sezení šest hodin denně někde v lavicích.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Scio myšlenka je úžasná, proto jsme se pro tuhle školu rozhodli. Jasně, všechno není pokaždé úplně na 100%, ale to asi nikde. Možná jsme lehce zklamaní z nezkušenosti některých průvodců, protože nám to potom občas připadá spíše jako chaos, hlavně podle toho, co slyšíme od dcery.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hodně informací máme z internetu a konkrétně z webových stránek školy. Před nástupem dcery jsme šli také na osobní pohovor.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Máme, můžeme do školy bez problému přijít. Já jsem to ale nikdy nevyužila, i když nad tím přemýšlím. Možná někdy během jara bych mohla využít.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Tohle je složité, protože reakce jsou různé. Když bych to měla nějak zestručnit, protože jinak bychom tady byly do večera, tak někdo souhlasí, a někdo se prostě diví, že investujeme do základního vzdělání

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Rozhodně bereme. I přes těch pár skulinek je to fajn škola a dcera je spokojená, což je pro nás moc důležité.

Příloha č. 4 : Přepis rozhovoru se SC4

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v prostředí sídliště Vltava v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 5. 9. 2023

Délka rozhovoru: 25 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, dcera chodila na klasickou státní základku pět let, a až na druhý stupeň jsme jí přemístili na ScioŠkolu. Říkali jsme si, že nejlepší čas na přestup bude takhle po ukončení páté třídy. Současně na ScioŠkolu nastoupilo více nových dětí současně s ní, což bylo fajn.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl vůbec, měli jsme vybráno už nějakou dobu, něco jsme si zároveň zjišťovali i o jiných soukromých školách, ale Scio nakonec vyhrála.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Tak hlavně alternativní přístup, a líbí se nám i moderní forma výuky, která je tu využívána mnohem více, než na klasické škole, kde dcera byla předtím. Pomůže jí to více do života,

myslím si. Scio má vlastně to co od školy očekáváme už ve svých základech, v klasické škole záleží pouze na vedení, nebo konkrétním učiteli, a ti jsou dočasní, jestli víte, co myslím.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Jsme spokojeni, škola se nám, a hlavně i dceři líbí. Jediné co, tak škola i průvodci byli pro nás k 1. září překvapení, a nebyli jsme úplně mile překvapeni jedním průvodcem. Nyní už mají ale jiného průvodce, a vše je dobré. Tak se bojím, aby tam ke změnám nedocházelo častěji, ale snad ne. Chtěla bych, aby si na svého průvodce více zvykla, to by bylo moc hezké.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce toho víme od známých. Jejich děti tam také chodí, a všechno nám řekli, jak dospělí, tak i samy děti, což nám hodně pomohlo při rozhodování a hlavně v utvrzení, že to bude to ono.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, povolené to je, a neměl by s tím být problém. Já, ani manžel jsme toho ale ještě nevyužili, uvidíme někdy v budoucnu. Nechceme tím moc dceru znervózňovat, nebo tak něco.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Tohle je hodně různé, ale většinou se spíše setkávám s tím, že klasická základní škola je v pořádku a alternativní školou se cítíme být lepší. Je to něco, co moc lidí neznají, samozřejmě kromě těch, od kterých víme informace. Takže je občas těžké si názor prosadit, a vysvětlvat, o čem Scioškola je, a proč jsme tam dceru přemístili. Vždy tu ale budou lidi, co si musí rýpnout.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Určitě ano, už podle toho, co jsem zmiňovala, tak vše klape, jak má. Když nastane nějaká komplikovanější situace, v pohodě se dá vyřešit, jsme opravdu spokojeni s výběrem a neměnili bychom.

Příloha č. 5 : Přepis rozhovoru se SC5

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Lannova v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 15. 12. 2023

Délka rozhovoru: 23 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, naši dva synové navštěvovali klasickou základní školu. Ten starší tam byl do páté třídy, a mladší jen do druhé. Pak, když jsme se rozhodli o přesun, tak jsme dali na Scio školu rovnou oba dva.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Spíše ne, měli jsme s manželkou už dlouhou dobu pochybnosti o základní škole, kam naše děti chodily, a řekněme, že jsme se připravovali na tu možnost, že děti přesuneme. Takže jsme měli Scio školu vybranou už dopředu, a poté, když na to opravdu došlo, ta nebyl přesun moc komplikovaný.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Klasická státní škola, na kterou děti dříve chodily, neplnila dlouhodobě naše očekávání, a to ohledně způsobu výuky, komunikace, celkově vývoje dětí, spolupráce a možnosti prosadit svoji myšlenku, atd. Je toho skutečně spousta, co bych mohl zmínit. Nám ale záleží na našich dětech, a víme, že ve škole tráví spousta času, tak jsme měli potřebu udělat v tomhle změnu.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Spíše se nám škola líbí, než nelíbí. Děti se tu učí více spolupracovat, prezentovat svůj nápad, stát se za svým, obhájit svůj postoj. Kooperují navzájem mezi třídami, a také se hlavně učí se formou hry, takže nejde jen o biflování nazpaměť.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Informace máme hlavně od známých, kde už s touhle školou mají zkušenosti. Řekli nám o ní snad všechno, a nám se to hodně líbilo. Děti byly samozřejmě taky nadšené, když slyšely všechny ty příběhy ze Scio školy od dětí, které tam chodí. Nedá se to vůbec srovnat s klasickou základní školou, tedy alespoň s tou, se kterou máme zkušenosti my.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Do školy jsme se přišli podívat, ale zatím jen před nástupem dětí na den otevřených dveří. To jsme šli společně s dětmi a byla to skvělá zkušenost. Od té doby jsme ve škole nebyli, ono vlastně nebylo proč. Uvidíme někdy v budoucnu, líbí se nám projektové dny, tak bychom se mohli třeba zúčastnit jednoho z nich a někam s dětmi vyjet.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Pro nás to není zase tak důležité, protože je jasné, že se vždy objeví někdo, kdo bude mít řeči, protože o tom niv neví. Pro nás je ale důležité, že rodina sdílí nadšení ze spokojenějších dětí. Ty mají spoustu příběhů a zážitků ze školy a dokáží tím přesvědčit okolí, že je jejich škola fajn, jsou tam spokojené, a na tom přeci záleží.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, bereme. Nemám k tomu moc co dodat, ty důvody už jste určitě sama pochopila.

Příloha č. 6 : Přepis rozhovoru se SC6

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Lannova v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 13. 1. 2024

Délka rozhovoru: 29 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Na ScioŠkolu chodí obě dvě mé děti- dcera a syn. Syn je mladší, a na ScioŠkolu chodí od první třídy. Dcera je starší, ta chodí už do sedmé třídy, a na klasické základní škole byla do čtvrté třídy.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Spíše jsme využili možnosti, že je ScioŠkola v našem městě, ale už v minulosti jsme několikrát zvažovali alternativní školu. Nebyli jsme si jistí, tak jsme starší dceru dali na klasickou základní školu, ale nakonec jsme usoudili, že to byla chyba.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Bylo toho více, ale hlavně inspirativní osobnosti, letité zázemí fungující Scio organizace, pak práce s vnitřní motivací, příprava osobnosti dětí do života a rozvoj jejich hodnot a kompetencí. Prostředí je také úplně jiné, nazvala bych ho přijímající a respektující, dospěláci jsou vlastně jako další role models, děti je můžou následovat, což je skvělé když se vám vydaří narazit na zkušeného průvodce, který je opravdu na svém místě. I já sama se kolikrát inspiroji, a jsem nadšená z toho, jak tam všechno klape.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Musím říct, že aktuálně Scio splňuje vše, o co nám jde. Jen si říkám, že zlomové bude potom u dcery, která je v sedmé třídě, přijetí na vysněnou střední školu. Děti jsou sice na škole spokojené, ale ty znalosti si nejde pokaždé úplně ověřit. Tak uvidíme, snad to bude vše v pořádku.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Vše jsme si našli my sami. Využili jsme i osobních setkání přímo na této škole, což nám hodně pomohlo v utvrzení se, že Scio bude pro naše děti dobrá škola.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, této možnosti jsme využili, a to nejen jednou. Měla jsem tu dokonce možnost i sama učit. Manžel se zase účastní expedice starších dětí, to znamená, že s nimi pravidelně jezdí na „středy jinak“. Mají projektové dny, z nich jsme nadšení snad nejvíce. Manžela to oslovilo hodně, takže když má volno, jede s nimi, a vůbec to není pro nikoho žádný problém.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Na začátku hlavně blízká rodina toto rozhodnutí shazovala a neviděli smysl v přesunu dětí do alternativní školy. Pak se to úplně vymklo kontrole, protože se to snažili hlavně před nimi shazovat a podkopávat naše rozhodnutí s cílem, aby tam děti nechtěly přejít. My jsme to ale od začátku vše s dětmi komunikovaly a ony se spolu s námi rozhodly pro Scio. Dnes jsou nám už názory víceméně jedno, ale tahle zkušenost byla skutečně těžká.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, bylo to správně.

Příloha č. 7 : Přepis rozhovoru se SC7

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online přes Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 27. 11. 2023

Délka rozhovoru: 38 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, dcera chodila na klasickou státní školu dlouho, byla tam šest let. Pak už to ale dál nešlo, měla tam spoustu problémů jak s učiteli, tak v kolektivu, tak jsme museli udělat změnu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Trochu ano, zjišťovala jsem si styly, které by byly pro dceru vhodné. Moc jsem se v jiných školách nevyznala, a dlouho jsem ani nevěděla, že něco jiného existuje. Pak když dcera potřebovala jinou školu, našli jsme, že jsou tady i alternativní školy, a Scio se nám líbila nejvíce.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Asi hlavně respektující přístup k žákům, menší počet studentů ve třídě, ochota dialogu školy s rodiči, možnost nahlédnout do vyučování, méně sezení v lavici. Dále věřím, že učitelé na státních školách, kteří prošli pedagogickou fakultou a celý život jen učí, jsou tak trochu mimo. Dále mě vyděsil přístup školy a pedagogů k dětem v době Covidu, jak slepě poslouchali nařízení a kdyby stát nařídil řezat dětem nosy, tak by snad ani nemrkli a řezali by.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Splnila. Možná vnímám nedostatek předmětů ze šuplíku umění. Také v hodnocení studentů mi připadá škola příliš měkká- jsou vyzdvihovány dobré výsledky a na ty špatné, jako by se zapomínalo.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce informací jsme našli na internetu. Potom nám pomohli rodiče dětí, které školu už navštěvovaly.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, povoleno to je. Nevyužila jsem, a už asi ani využívat nebudu. Stačí mi, že mi dcera říká hodně věcí, tak není moc důvod chodit osobně so školy sledovat vyučování.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Známí se nediví, většinou také mají děti v alternativní škole. Příbuzní s naším rozhodnutím moc nesouzní, ale co se dá dělat.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, jsme si jistí, že je to správné a neměnili bychom. Dcera určitě také ne, má se zde lépe, než se měla v předchozí škole.

Příloha č. 7 : Přepis rozhovoru se SC8

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v Panské ulici v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 3. 11. 2023

Délka rozhovoru: 45 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Mám čtyři děti, a tři z nich klasickou státní školu normálně navštěvovaly. Náš nejmladší syn je od začátku na ScioŠkole.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Vůbec ne, o SciŠkole jsem hodně slyšela, než jsem konečně dostala tu možnost jí alespoň nejmladšímu synovi dopřát.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Klid a mír, velmi zjednodušeně řečeno, a to pro syna, i pro nás rodiče. To se také potvrdilo a jsem vděčná, že jsme měli tu možnost. Syn je čtvrté z našich dětí - pro starší děti ta možnost v dosahu dojíždění nebyla. Bylo to těžké, s mnoha peripetemi, což by bylo spíš na román nebo hodně dlouhé povídání. Je toho mnoho.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Jsme velmi nadšení především z toho, jak škola a průvodci komunikují jak se synem, tak i s námi. Líbí se nám na škole celkový způsob výuky, neznámkování, spojené ročníky, mnoho výjezdů a výletů.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Vzhledem k tomu, že už jsem i já sama na sobě citlivě vnímala, jak se na mě české školství podepsalo a vyhnalo ze mě touhu po dalším vzdělávání, chtěla jsem hned prvního syna tohoto ušetřit, a kdyby tehdy byla ta možnost, určitě bychom volili jinou cestu než klasickou základku. Tedy ten vzdělávací systém a jeho nešvary je moje téma prakticky už od mého dětství, jen jsem si to postupně popsala a přirozeně toužila toho svoje děti ušetřit.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Po tomhle jsem se nikdy vlastně moc nepídila, ale předpokládám, že by má návštěva nebyla problém.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Jak kdo - sourozenci se radují, dcera se dokonce rozbřečela, když jí syn vyprávěl o své škole. Vzpomněla si na to, jaké to měla ona těžké, jak ji někteří učitelé ponižovali, jak byla často "nemocná". Babička s dědou z jedné strany jsou šťastní, druhá babička má stále se opakující poznámky a otázky plné skepse ve smyslu, že se tam nic nenaučí..

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano! A třikrát hurá za tu možnost! Přestože to pro nás není finančně jednoduché, jdeme do toho, i za cenu, že možná budeme muset prodat auto - tohle je ta jasná priorita. Syn dokonce jednou, když sedl do auta, zasněně pravil: tohle je první škola, kam se fakt těším. Já namítla, že se přeci těšil i do té předchozí, což byla sice klasická základka, ale malotřídka s vlídným pedagogickým sborem. Odpověděl, že to jo, ale tam se těšil jen na děti, sem se těší do školy.

Příloha č. 7 : Přepis rozhovoru se SC9

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online přes Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 22. 1. 2024

Délka rozhovoru: 24 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, oba dva synové chodili prvně na klasickou základní školu, kterou máme kousek od baráku. Všechno ale bylo špatně, změna byla nutná. Jeden syn tam vydržel až do šesté třídy, a ten druhý měl větší štěstí, protože šel odtud pryč už ve třetí třídě.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Tolik ne, spíše pro nás rozhodovala dostupnost v širším okolí.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Hlavně naprostá nespokojenost s přístupem a systémem vzdělávání v místní základní škole. Dále nebiflování se učiva, bez známek, bez stresu, a také respektující přístup. Je toho více, ale hlavně v tom jsou ty naše zážitky s původní základní školou, kam synové chodili.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Zatím naprosto splnila, nemám co víc dodat. Jsme všichni spokojení.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce informací jsme měli z internetu a také jsme se rozhodli přijít na osobní návštěvu. Všechno nám vysvětlili, a všichni byli opravdu moc milý. Takový přístup jsem málokde zažila.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Povolené to je, ale já sama jsem tam nešla. Možná ještě tu možnost někdy využiji, třeba na jejich pravidelné střední projekty. Jinak spíše nepotřebuji.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Část to schvaluje a souhlasí, a část si myslí, že děti zbytečně řeším. Je to občas unavující, moc se mi nechce na to myslet. Vyslechli jsme si o tom už hodně, ale naučili jsme se to spíše neřešit, určitě mi rozumíte, jak to myslím.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Jednoznačně ano, byl to super krok.

Příloha č. 10 : Přepis rozhovoru se SC10

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online přes Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 3. 10. 2023

Délka rozhovoru: 20 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, syn je od první třídy na ScioŠkole. Druhý syn ještě chodí do školky, ale na ScioŠkolu ho potom také dáme.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl, věděla jsem od začátku, že je na klasickou základní školu dávat rozhodně nebudu.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Líbí se mi, že to není jen sezení v lavicích, jako na klasické základní škole. Syn je po mě velký introvert, a věděla jsem, že to nebude mít ve škole moc jednoduché, nebo jsem se toho spíše bála. Takže když byl ještě ve školce, hledala jsem možnosti, kde by mu mohlo být potom být

dobře, nechtěla jsem, aby to pro něj bylo složité. Když jsem si načetla o programu ScioŠkoly, tak jsem si říkala, že to by mohlo být ono.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Chtěla jsem, aby byl syn spokojený, a on je. To byla jediná největší priorita. Takže očekávání je splněné.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Něco jsem si našla na internetu, a potom jsem do školy sama zašla. Měla jsem schůzku s vedením, což bylo hodně přínosné. Hodně mi toho o škole řekli, a já měla jasno.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Máme, přímo nás i pozvali, než syn nastoupil, teď už tu potřebu nemám. Účastnila jsem se i na jedné ze střeďních exkurzí „středy jinak“. Rozhodla jsem se, že pojedu, až v ten den, a mohla jsem jet také, nebyl to pro školu problém.“ Užila jsem si to, tak třeba pojedu ještě jednou někdy.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Někdo si myslí, že je to speciální škola. Třeba moji rodiče to moc nechápou. Ale říkají si, že já musím přeci vědět, co je pro moje děti dobré. Jinak moc negativních reakcí není.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, určitě byl.

Příloha č. 11 : Přepis rozhovoru s M1

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně na Piaristickém náměstí v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 21. 7. 2023

Délka rozhovoru: 27 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, dcera chodila 3 roky na státní základní školu, než jsme se rozhodli pro přesun.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Tolik ne, zjišťovali jsme si, co je v okolí, a Montessori se nám zalíbila ze všech těchto škol nejvíce.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Byla to hlavně osobní nespokojenost se systémem státního vzdělávání. V podstatě tu o nic jiného tak úplně nešlo.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Mou potřebu naplnila především v přístupu k dětem. Chovají se tam k nim opravdu jinak, než jak je to běžné na klasických základních školách. Dává mi to mnohem větší smysl. Někdy ale postrádám důslednost a důraz na vzdělání jako takové. Občas mi to přijde, jako kdyby se tolik neučili, ale bůhví, jak to skutečně je, dcera toho navyklá spousta.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Všechny informace o Montessori mám od mojí kamarádky.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, můžeme se přijít podívat a jednou jsem sama přišla. Bylo to asi před rokem, byla jsem tam na dvě hodiny.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Ze začátku byly reakce otřesné, ale dneska už to naštěstí přestává být tak divné.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, určitě bych naše rozhodnutí brala zpětně jako správné.

Příloha č. 12 : Přepis rozhovoru s M2

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Široká v Českých Budějovicích

Datum realizace rozhovoru: 5. 2. 2024

Délka rozhovoru: 39 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Mám dvě děti. Obě dvě chodili do alternativních škol, které bylo toho času dost v plenkách. Oba dva začínali v nově vznikající škole a školce. Starší dcera chodila do klasické školky 2 roky a poté přešla jako předškolák do školky Montessori. První třídu chodila do waldorfské školy. Pak byla založena v našem městě Montessori škola, jejíž způsob výuky nám byl bližší a tak přešla sem a pokračovala až do páté třídy. Druhý stupeň absolvovala v klasické základní státní škole. Mladší syn začal rovnou chodit do nově vzniklé lesní školky. První třídu navštěvoval Montessori školu stejnou jako dcera, pak ale přešel do klasické státní školy.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Úplně ne. Tehdy byly alternativní školy nově vzniklé (Montessori škola a lesní školka), pro mě jasná volba. Složitě bylo si své rozhodnutí obhájit nebo spíše ustát před blízkou rodinou, kdy zvláště starší generace mých rodičů byla silně proti a nechápala to.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Jiný přístup k výuce, dětem, a systém, který byl pro mě mnohem logičtější, než biflování v klasické škole. Proto jsem ho chtěla svým dětem dopřát. Synovi v lesní školce zase pobyt v přírodě, dobrodružství, pohyb, a muže, kteří školku vedli.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Došla jsem k poznání, že vše je o lidech a jejich přístupu, o lidech/učitelích. Kvalitní vzdělání a jiný přístup může mít i učitel v klasické škole a naopak alternativní škola není zárukou kvality. Ne každému typu dítěte alternativní školství sedí. Dcera byla od malička zvědavá, alternativní škola to v ní podpořila, naučila se zde zodpovědnosti a dokončovat věci, které potřebuje dodělat, naučila se být komunikativní a svým způsobem i sobec, že se umí postavit za sebe. V dnešní době super dovednost. Na druhou stranu někdy je fajn i něco ošidit, ale to mám pocit, že jí moc nejde. Každopádně to, že neměla známky, bylo dle mého pro ni plus, protože by si díky nim na sebe nastavila větší tlak, jak být dobrá. Tím, že škola začínala a v první třídě byly jen 4 děti, hodně se tam řešily vztahy. To si myslím, že se s větším kolektivem může lépe eliminovat. Ale holčičky k tomu obecně inklinují, že vše řeší a vztahy mezi sebou hodně. Kluci to mají jinak. Když přešla na druhý stupeň klasické základní školy, tak jsem se jí ptala na rozdíly, a jak je vnímá ona. Říkala, že je pro ni fajn rozdělení jednotlivých předmětů, každý trvá 45 min, ona se může na to soustředit, každý má extra sešit- tento systém jí dával smysl. Nechácala, proč se děti neučí a vyrušují. Syn je naopak lenoch, který si svou vnitřní motivaci teprve nachází. Pro něj první rok v Montessori škole byl o tom, že nic nemusí, takže nic nedělal. Když přestoupil do druhé třídy klasické základky, chyběl mu systém. Jako, že se píše na nový řádek, otáčí se list, píše se nějaký nadpis On měl v tomto pel mel, a psal, jak ho to napadlo, otočil 5 stránek místo jedné a tak podobně. Nějak jsem vnímala, že je pro něj důležité vidět, že nějaké věci člověk prostě udělat musí, i když se mu nelíbí, a že v tom není sám. Nicméně mu ve škole vadil hluk, a to jak v alternativní tak i v klasické. Rád má svůj klid.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Knihy a Montessori kurzy, které jsem absolvovala, když byly dceři 3 roky. Mě to zajímalo vždy. Teď je těch zdrojů daleko více. Před dvaceti lety jich bylo pomálu.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, mohla jsem být na vyučování i jsem ve škole částečně pracovala a pomáhala tvořit s dětmi. Vedla jsem kroužek vaření, kdy jsme jednou týdně vařily se třemi dětmi pro ostatní. Kuchtíci se střídali. Pomáhala jsem tvořit výukové pomůcky a to mě moc bavilo...obdivovala jsem, jak hezky a názorně to mohou pobírat, pokud ale chtějí. Což ne každé dítě chtělo a oceňovalo. Braly to jako běžnou věc. Asi, i kdyby měli jinou zkušenost, nejdříve klasiku, pak by možná měli jiný přístup v této alternativní škole. Další poznatek byl i vliv finančního zázemí rodin. Přeci jen alternativní školství se platí a to ne málo. Někdy jsem měla pocit, že tam rodiče daly své děti i proto, že na to mají finančně, že je to in, ne že by chtěli jiný systém vzdělávání.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Okolí zvláště starší generace to nechápalo. Byl to pro ně rozmar, zbytečnost, ale zase to bylo před 15 lety. Nyní je situace už jiná, alternativních škol je více, jsou vidět i výsledky, děti, které tím prošly. Doba postoupila.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, beru to jako výbornou a cennou zkušenost, no ale i drahou. Nelituji toho, a vím, že je mi jiný způsob vzdělávání bližší. Na druhou stranu je super, že mladí učitelé, tak jak je má syn v klasické škole, jsou otevření, tvoří a přistupují k nim jinak, to mě moc těší a ráda je podpořím. Více vnímám cestu, kdy se i my rodiče máme zasadit za změnu klasických škol, než utíkat do alternativních.

Příloha č. 13 : Přepis rozhovoru s M3

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v prostorách nákupního centra Igy v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 28. 10. 2024

Délka rozhovoru: 38 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

V našem případě ne, vždy jsme měli blízko k něčemu alternativnějšímu, už když jsme syna dávali do lesní školky, tak bylo jasné, že ani škola nebude ta klasická.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl, váhali jsme jen mezi Lesní a Montessori. V lesní školce se synovi moc líbilo, ale neslyšela jsem nejlepší recenze na lesní školu. Proto jsme se také potom začali rozhodovat, o dále a nakonec vyhrála Montessori škola.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Hlavně to byly zkušenosti a vzpomínky na prožité roky na základní škole, když jsem byla malá já. Samozřejmě, vše je o lidech, ale myslím si, že na alternativních školách mají pedagogové lepší podmínky k rozvoji individualit každého dítěte. Takže přístup k dětem. A nedokázala jsem si představit, že by můj synek, který chodil do Lesní školky v Třísově, najednou seděl čtyři hodiny v lavici. Důležité také bylo, co o té škole říkali ostatní rodiče. Možnost se se školou řádně seznámit ještě před zápisem.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Prakticky ve všech ohledech jsme spokojeni. Synek je v první třídě a vůbec to pro něj není jednoduché. Ale škola nám vychází velmi vstříc a pomáhají nám, co mohou.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Samozřejmě z webu, několikrát jsme školu i navštívili, a byli jsme napojení na rodiče dětí, které už do Montessori školy chodily.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, můžeme po dohodě kdykoliv přijít dívat se na výuku. Ale vzhledem k tomu, že kvůli synovým problémům navštěvujeme školu celkem často, tak jsme této možnosti ještě nevyužili. A také jsem o tom mluvila se synkem a ten si nepřál, abychom do výuky chodili.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Snad kromě mé maminky, která si myslí, že za základní vzdělání je nesmysl platit, s tím nemá nikdo problém. Nebo o tom nevím.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, bylo to skvělé rozhodnutí. Nevěděli jsme, že bude nástup do školy pro syna takový problém, tak jsme moc rádi, že nám tato škola opravdu hodně pomáhá, a vše se pomalu zlepšuje.

Příloha č. 14 : Přepis rozhovoru s M4

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Široká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 10. 1. 2024

Délka rozhovoru: 25 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, do klasické základní školy jsme dítě nedali, šlo hned od první třídy do Montessori školy. Teď je tam už třetí rok, a jsme všichni moc spokojení.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl vůbec, měli jsme skoro hned jasno.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Volili jsme pedagogiku Montessori, protože se nám líbí způsob výuky, metody výuky, pomůcky. Naopak na státním školství se nám nelíbí opravdu hodně věcí, jako třeba nepružnost státního školství, velký počet dětí ve třídě, memorování a učení se bez souvislostí, známkování, a tak dále. To by bylo opravdu na dlouho.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

V našem případě splnila všechna naše očekávání. Moc k tomu nemám, co dodat. Očekávali jsme od školy to, co jsme si vyčetli, a to škola také plní. Jsme moc rádi za tuhle možnost.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Byli jsme na dni otevřených dveří, osobně jsme se aktivně účastnili školení v oblasti Montessori pedagogiky. Všechno tohle se dělo ještě, než jsme měli děti, ale pracovali jsme s dětmi a systém Montessori nás nadchl, jak v přístupu k dětem, tak i třeba ve způsobu komunikace s dětmi.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, byli jsme několikrát ve škole podívat se na způsob výuky. Z toho taky vyplývá moje reakce na spokojenost. Opravdu se nám výuka líbila.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Někteří jsou v obraze, a ví, o čem to je, a tudíž s námi souhlasí. Někteří ale nahlízejí na soukromé vzdělávání obecně jako na nekvalitní. Takže reakce jsou dobré i špatné. Pokud je někdo ochoten naslouchat, a vyslechne si, o čem je Montessori pedagogika, tak nám dá za pravdu, že to má smysl.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Myslím, že už je jasná moje odpověď. Určitě ano.

Příloha č. 15 : Přepis rozhovoru s M5

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Lannova v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 16. 6. 2023

Délka rozhovoru: 34 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, dcera chodí od začátku do Montessori školy.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Důležité je mít dostatečně argumentů- je to pro budoucnost dcery, bavilo mě to studovat, věnovala jsem tomu dost energie a posunulo mě to taky. Proces to byl dlouhý, ale ne v negativním slova smyslu, je správné tomu věnovat čas, když je to pro budoucnost dítěte.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Šlo hlavně o jiný přístup, jiný styl učení- učí se v souvislostech, mají větší zodpovědnost. Například v písance musí být do prosince na určité straně. Dcera si sama došla k tomu, jak co dělat, a rozvrhnout si jednotlivé aktivity. Sama si umí plánovat, myslet si na všechno, a má bližší vztah ke spolužákům a pedagogům.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Naprosto všechna očekávání splnila- samostatnost, zodpovědnost a další priority, které jsme při nástupu dcery měli. To, co nás na škole mrzí je fakt, že ne všichni rodiče tam dali děti z Montessori přesvědčení.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Zajímala jsem se obecně o alternativách – knihy, články- poté jsem hledala možnosti v Českých Budějovicích – vyhrála Montessori.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, a dokonce tu můžeme strávit i celý den. Navíc, před nástupem dcera měla možnost přijít do školy a strávit tam jednu hodinu. To bylo hodně dobré, byla nadšená.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Víte o, už je mi to jedno. Rodina byla přesvědčena, že tato varianta je dobrá, díky pokrokům dcery. Někdo říká, že nás za to obdivuje – ale proč? Dále lidé říkají: „My bychom nešli do nejistoty.“ To tedy znamená, že to, co není velký, a je to jiné než standard, je nejistota? Dále lidé říkají: „My jsme to taky nějak přežili.“ Ale zase tolik negativních reakcí nepřišlo. Ještě teda slýchám tohle: „Tam se nic nemusí, takže se jí tam bude líbit.“ Lidi to ale jinak respektují. Někteří známí, co tam mají děti, si dokonce ubrali ze svého komfortu, aby uplatili školné

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, krok ro byl za nás určitě správný.

Příloha č. 16 : Přepis rozhovoru s M6

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online formou přes Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 17. 6. 2023

Délka rozhovoru: 30 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, dceru jsme přihlásili už do první třídy na Montessori školu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ano, protože v ní sama pracuji. Zvažovala jsem, jestli dceři bude dobře, když bude ve škole se mnou, ale moc si to přála.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Je toho více, ale hlavně neznámkování, Montessori pomůcky, alternativní přístup k dětem, možnost volby, a skvělá komunikace s pedagogy.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Naplnila v přístupu, otevřené komunikaci, skvělému prostředí, hezkým prostorám, pomůckám pro děti a tak dále. Občas je problém v rozdílném nastavení pedagogů, ale to je asi všude. Zažili jsme vysoká očekávání od jednoho učitele vůči dceři. Nezvádala to, ale nakonec se nám to podařilo vyřešit.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Všechny informace jsem měla hlavně od kamarádky. Ještě před nástupem do práce.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, možnost zde je. Osobně jsem ji u dcery v jiném trojročí nevyužila.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Je to různé. Někdo říká, že se máme, někomu to přijde zbytečné. Ale to neřeším, je to věc každého.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Určitě. Kdybych byla odvážnější, volila bych dnes svobodnou školu. Do klasické školy bych své dítě nedala. Maximálně do alternativní malotřídky na vesnici, které ve svém okolí také znám. Hodně to ale vychází z povahy mé dcery a nastavení, které máme.

Příloha č. 17 : Přepis rozhovoru s M7

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v okolí Piaristického náměstí v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 5.6.2023

Délka rozhovoru: 20 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, syn předtím na klasickou školu nechodil, dali jsme ho rovnou do Montessori. Už je tam čtvrtým rokem. Já sama pracuji na ScioŠkole, ale nechtěli jsme, aby syn byl na stejné škole, jako já. Navíc jsem tam začala pracovat až když jsme syna do Montessori školy přihlásili.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Složitě to pro nás docela bylo, moc jsme o alternativních školách nevěděli, ale chtěli jsme pro syna něco jiného, než klasickou základní školu. Tak jsme hledali, jaké jsou možnosti v okolí, a našli jsme jako první tuto Montessori školu, pro kterou jsme se nakonec rozhodli.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Hledali jsme školu, kde bude jiný přístup k dětem, a celkově hodnotový systém pedagogů a školy, a taky nám šlo o obsah ŠVP.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Naplnění je v přístupu, v hodnotách, a vstřícnosti. Takže vlastně skoro ve všem, co jsme od Montessori očekávali, se potvrdilo. Lehké zklamání je v nezkušenosti některých pedagogů, a občas se mi zdá, že ve škole panuje chaos.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce jsme si vyčetli přímo na webových stránkách školy a rozhodli jsme se také přijít se do školy osobně podívat.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, do školy přijít můžeme, a já sama jsem se jednou podívat přišla. Z toho vlastně usuzuju to, co jsem zmínila před chvílí, že se mi občas ve škole zdál chaos, ale jinak se mi tam líbilo, a viděla jsem, jak styl vyučování funguje. Byla to zajímavá zkušenost.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Pohledy okolí jsou většinou bez problémů, jasně, občas někdo něco má, ale moc ses tím neseťkáváme.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Jednoznačně ano, i přes to, že občas něco vrzne, jsme spokojeni. Nikde to přeci není dokonalé. Hlavně, že je syn spokojený.

Příloha č. 18 : Přepis rozhovoru s M8

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online formou přes Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 23.7.2023

Délka rozhovoru: 23 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, syn chodil na státní základní školu dva roky a poté jsme se rozhodli pro přestup na jinou školu. Našli jsme Montessori, kterou jsme nakonec vybrali, a jsem moc rádi.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Moc ne, líbila se nám ta myšlenka, a chtěli jsme prostě něco jiného. Četli jsme si různé názory lidí, kteří tam svoje děti už mají, a bylo o hodně přesvědčující. Hlavně je to alternativa, která už funguje v zahraničí dlouho, a má žáky, které už Montessori dostudovali. Je to podložené, a prostě je nám to takové bližší.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Hlavně jiný, lepší přístup k dětem. Na klasických základních školách se k dětem mnohdy nepřistupuje úplně dobře, vůbec se nekouká na individuální přístup. Děti tam tráví tolik času, a nemají možnost si k tomu prostředí vytvořit nějaký vztah. Ty alternativní školy mi v tomhle přijdou mnohem lepší, nebo alespoň je to můj názor.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Líbí se mi velký všeobecný přehled, tedy to, jak se přistupuje k probíranému učivu. Děti tu hodně dělají praktické věci, což mi přijde dobré do budoucna, ve světě se potom neztratí, a dokáží si poradit v hodně situacích. Montessori je podporuje v rozvíjení potenciálu a pomáhá jim rozvíjet svoje schopnosti.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hodně jsme si toho načetli na internetu. Tam jsme v podstatě získali skoro všechny informace, co jsme potřebovali.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Povolené to je, ale nikdy jsme do školy nepřišli, nemyslím si, že je to nutné.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Asi takhle- někdo tomu fandí, někdo ne. Pohledy lidí jsou různé, většinou záleží, jestli se s tím člověk předtím už setkal a je trochu nakloněný poznat něco jiného. Když ne, tak jsou většinou reakce negativnější.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, určitě toho nelitujeme.

Příloha č. 19 : Přepis rozhovoru s M9

Rozhovor vedla: Markéta Vopelková

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v okolí Náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 24. 5. 2023

Délka rozhovoru: 33 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, syn tam byl dokonce pět let, než jsme se rozhodli pro změnu. Je to nadané dítě, a klasická škola mu nesvědčila. Už je na Montessori dva roky.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl, inspirovali jsme se z více zdrojů, a díky tomu jsme si utvořili názor, který nám potom pomohl v rozhodnutí.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Šlo hlavně o jiný, lepší přístup k dětem a učení celkově.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenasplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenasplnění?

Jak jsem zmiňoval, máme chytré dítě a v normální škole ho to nebavilo, tady je spokojený. Říká, že je to lepší, než v klasické škole. Myslím si tedy, že škola splnila naše očekávání.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hodně toho bylo na internetu, zkoukli jsme nějaká videa a hlavně jsme přišli i na osobní návštěvu do školy.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, přijít můžeme, a jednou se manželka přišla podívat. Líbilo se jí.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Už si zvykli. Složitě bylo si své rozhodnutí obhájit nebo spíše ustát před blízkou rodinou, kdy zvláště starší generace mých rodičů byla silně proti a nechápala to.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, bereme určitě. Syn je spokojený a vše klape, jak má. Názory okolí nás už nezajímají, a je fajn, že jsme našli tuhle možnost.

Příloha č. 20: Rozhovor s W1

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Hradební v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 17. 9. 2023

Délka rozhovoru: 30 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, syn byl od začátku na Waldorfské základní škole a nikdy nebyl na klasické.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Výběr složitý nebyl, od první chvíle jsme věděli, že je to pro našeho syna to pravé.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Seminář waldorfské pedagogiky jsem studovala pár let předtím, než jsem měla děti, je to filozofie, která je mi vnitřně blízká, jsem naprosto srozuměna s pohledem na vývoj dítěte z antroposofického hlediska. Nebylo tedy co řešit.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Naprosto ve všech ohledech škola splňuje moje očekávání. O waldorfské pedagogice toho vím poměrně dost, a byla jsem příjemně překvapena, že škola skutečně vše naplňuje.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce informací jsem získal během svého studia na seminářích waldorfské pedagogiky. Ty mi daly jednoznačně nejvíce.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, pracuji tady, ale i kdybych tu nepracovala, tak po domluvě, nebo v rámci dnů otevřených dveří ano.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Občas nějaké komentáře slyším, ale ustojím si to, mám v tom jasno.

d) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, rozhodnutí bylo naprosto správné a našeho rozhodnutí nelituji.

Příloha č. 21: Rozhovor s W2

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Lannova v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 27. 5. 2023

Délka rozhovoru: 42 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, naší starší dceru jsme do Waldorfu přihlásili hned od začátku, takže na klasickou školu nikdy nechodila. Dnes je tam už čtvrtým rokem a je to skvělé.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ne, waldorfské školy se naprosto ztotožňují s naším nastavením, takže výběr složitý vlastně vůbec nebyl. Nechtěli jsme pro dceru jen klasické drilování, jako se dělá na normální základní škole. Waldorf nabízí úplně jiné možnosti.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Celkově se mi myšlenka Waldorfu hodně zamlouvá, a nesouhlasím, aby moje dítě jen sedělo v lavici a učilo se mnohdy nesmyslné výklady, které stejně posléze zapomene. Waldorf se zaměřuje na děti úplně jinak, je i fajn, že je tam více uměleckým hodinám v běžné výuce se a rozvíjí se talent a osobnost žáka.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Škola splnila skoro všechna naše očekávání. Líbí se nám, že Waldorf se obejde bez běžného známkování, a děti se učí v blocích. Hodiny jsou kreativní a průběh učení je o něco pomalejší. Naprosto skvělé.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Zdrojů jsme využívali poměrně dost. Nejdříve to byl internet, kde jsme se toho dozvěděli spoustu. Ale potřebovali jsme v těch informacích utvrdit, tak jsme školu samozřejmě i navštívili, a povedlo se nám seznámit se s některými rodiči, kteří tam svoje dítě už mají. Od nich jsme se potom dozvěděli spoustu dalších klíčových informací, které nám nakonec pomohli se rozhodnout.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Do školy přijít po domluvě můžeme, já jsem ještě na žádné vyučování za synem nepřišla, ale školu jsem navštívila ještě před jeho nástupem. Byla jsem ráda za tu možnost, jak vstřícní všichni byli.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Rozporuplně- někomu se to zamlouvá, a někomu ne. Ale zvykli jsme si, je to naše věc, že?

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, bylo to velmi dobré rozhodnutí. Po hodinách studia a hledání vhodné alternativy jsme zvolili tuto školu, a dnes víme, že to bylo velmi správně.

Příloha č. 22: Rozhovor s W3

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v okolí Náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 24. 5. 2023

Délka rozhovoru: 33 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Máme dvě děti, starší dcera už chodí do školy, a začala právě na Waldorfu, takže na klasickou základní školu nikdy předtím nechodila. Ta mladší je ještě ve školce a také jí potom plánujeme dát na Waldorf, jako je její sestra.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ne, věděli jsme už, když byla dcera ve školce, že ji nechceme umístit na klasickou státní školu. Waldorf se nám zamlouval nejvíce.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Líbí se mi uchopení dítěte jako komplexní osobnosti nejen fyzicky a intelektuálně, ale včetně jeho duševnosti a duchovnosti. S tímhle se ztotožňuji a jsem opravdu hodně ráda že je zde taková škola, která nabízí tenhle přístup. Je to pro nás spolu s neznámkování, menších skupinek a tak dále ten nejdůležitější faktor.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Škola splnila ve všech ohledech má očekávání. Takže jsem ráda za neznámkování, individuální přístup, malé skupiny dětí ve třídách a jinak nastavená výuka. Lbí se mi, že učivo je redukováno, a v blocích. Předměty jsou vzájemně provázané, což je moc fajn, to na klasické škole taky moc není. Nebo spíše tam učivo není moc propojené s reálným životem.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Byly to hlavně dny otevřených dveří, tam jsme se dozvěděli hodně pro nás důležitých informací, a hlavně se tam s námi dcera mohla vydat, a prozkoumat prostředí sama, sama říct svůj názor. Dále jsem se zúčastnila besedy s učiteli, kterou pořádali, to také bylo moc fajn. Půjčila jsem si v knihovně i nějaké knihy o waldorfské pedagogice.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, je to tady vítáno, a ano, využila jsem to mnohokrát. Pokaždé naprosto skvělá zkušenost, mě samotnou to obohatilo a nebylo to nikterak divné, že jsem tam s dětmi celý den byla.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Okolí na nás pohlíží velmi různě, někdo to vůbec neřeší, někdo se diví. Ale musím říct, že už s menšími předsudky, než dřív, někdo měl potřebu to hodně řešit.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Rozhodně ano. Už když byla dcera ve školce, tak jsme hledali vhodnou alternativní školu, a myslím, že jsme uspěli.

Příloha č. 23: Rozhovor s W4

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Široká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 13. 6. 2023

Délka rozhovoru: 23 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, rozhodli jsme se hned od první třídy pro Waldorf, nechtěli jsme pro naše děti státní základní školu, která by úplně pohřbila jejich osobnost. Starší syn je nyní na Waldorfu pět let, a vše klape dobře, jsme spokojeni. Mladší dcera je tam prvním rokem, a zatím vypadá taky vše na jedničku.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ne, byla to jistota. Moc nemám, co více dodat, o téhle škole jsme věděli už nějakou dobu a věřili jsme, že to bude to pravé.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Přístup profesorů je tu skvělý, a poskytuje volné prostředí pro růst osobnosti dítěte. Pedagogové jsou vstřícní, upřímní. A když máte ve škole skvělé lidi, kteří provází vaše dítě, nabere celé základní vzdělání úplně jiné hodnoty.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Splnila vše, co jsme od ní čekali. A taky hlavně to, že se obě děti těší do školy.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hodně jsme čerpali z internetových stránek školy a hledali jsme si informace o Waldorfu obecně. Pak máme štěstí, že máme v okolí lidi, kteří mají podobný názor na školy, a dva známi nám dali o Waldorfu hodně informací, dost nám to také pomohlo.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, přijít můžeme a se ženou jsme oba přišli, když byl syn ve škole první rok. Přesvědčili jsme se, že vše klapě dobře, a dále jsme už potřebu chodit tam znovu neměli.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Větší část se staví k této škole negativně, už se nesnažím jim něco vysvětlovat, hodně lidí to stejně nepochopí, když tomu nejsou otevření. Takže asi takto.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, byli jsme si jisti od začátku, a jsme stále.

Příloha č. 24: Rozhovor s W5

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online setkáním přes Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 12. 9. 2023

Délka rozhovoru: 34 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Na Waldorfu máme dítě čtyři roky, nikdy na státní náš syn nechodil, vůbec s tím tedy nemáme zkušenosti.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl, něco jsme si o různých alternativních školách zjistili, ale Waldorf vyhrál skoro okamžitě.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Šlo nám o to, aby si syn vytvořil dobré vazby s lidmi okolo. Je jedno, jestli jde o spolužáky, nebo i o učitele, prostě jsme chtěli, aby trávil čas v příjemném prostředí, kde děti povedou ke zdravým vztahům. Waldorf má taky větší osobní přístup, líbil se nám i celkový pohled na svět a společnost.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

V drtivé většině, práce se sociální skupinou, v tomhle ohledu nás škola opravdu překvapila. Myslím, že i kolektiv se povedl, synek si k nám domů chce často zvat kamarády ze školy, což vnímáme jako skvělou odezvu, že je v kolektivu spokojený.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hodně jsem se dočetla sama, takže samostudium. Potom jsem dost informací dostala přímo od pedagogů školy. Hodně mi ukázaly vlastní zkušenosti ze zahraničí, kde Waldorf poměrně dlouho funguje. Byla jsem v Německu, a zrovna jsem měla štěstí na zasetou školu, kde jsou pedagogové skutečně profesionálové, byla to skvělá zkušenost.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, byla jsem se dvakrát, myslím, podívat. Jednou jsem tam byla asi na dvě hodiny, trochu jsem při hodinách i pomáhala. Podruhé jsem jela se školou na výlet, bylo to perfektní. Určitě bych ještě někdy v budoucnu chtěla přijít, domluva byla snadná a nikomu, ani dětem, ani učitelům, to nevadilo.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Myslím, že máme štěstí na lidi kolem nás, protože naše okolí tohle rozhodnutí respektuje, a někteří se dokonce i hodně zajímají. Hodně lidí ví, že se o něco takového zajímám už dlouho, tak to pro ně nebylo moc překvapení, že jsme na Waldorf syna přihlásili.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, už díky znalostem o této pedagogice jsem si byla jistá, že toto rozhodnutí bude stát za to. A myslím, že se to potvrdilo, takže za nás rozhodně velká spokojenost a školu můžeme jen doporučit.

Příloha č. 25: Rozhovor s W6

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Široká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 12. 9. 2023

Délka rozhovoru: 40 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Od první třídy máme obě děti na waldorfské základní škole. Dcery jsou tam šťastné, a nemáme tedy důvod je dávat na klasickou základní školu, nebo cokoliv měnit.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ne, ze začátku jsme akorát malinko váhali mezi lesní a Waldorfem, ale nakonec se nám program této školy líbil více. Věděli jsme, že holky nechceme dát na klasickou základní školu, protože se nám tenhle systém nelíbí, a když jsou tu jiné, lepší možnosti, tak nám přijde škoda, aby holky vlastně promarnily dětství někde, kde do nich budou nalévat učivo skoro bez hlavy a paty.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Roli pro nás hrála hodně, kromě toho, co jsem řekla, i dostupnost, školu máme totiž hodně blízko. A slyšeli jsme dobré doporučení od přátel.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Waldorfská škola zatím naplnila všechna očekávání. Tlak na dítě je mírnější, myslím, že se tu rozvíjí jeho dovednosti, a hlavně pedagogové respektují veškeré odlišnosti. Holky do školy chodí rády, nemají s tím problém a našly si tam kamarádky.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce od přátel, jak jsem už říkala. Ty nám o škole řekli hodně potřebného.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, můžeme do školy přijít, a jednou jsem byla, když na Waldorf nastoupila starší dcera. Chtěl jsem přijít spíše ze zvědavosti, abych se sama podívala, jak vypadá výuka na alternativní škole. No, co vám budu povídat, trochu to holkám závidím. Já chodit na takovou školu, tak se tam taky těším.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Zpočátku byly nějaké pochybnosti, ale nyní již velmi dobře, někteří dokonce říkají, že měli také dát děti do alternativní školy.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Rozhodně ano, i přes počáteční váhání jsme nakonec udělali dobře. Oběma holkám tenhle styl sedl, což je taky důležité, protože to nemusí být úplně pro každého. Za nás ale super, můžeme vám tuhle školu jen doporučit.

Příloha č. 26: Rozhovor s W7

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v prostředí sídliště Máj v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 20. 7. 2023

Délka rozhovoru: 43 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

V našem případě nikdy, starší syn je na waldorfské škole úplně od začátku, dneska už vlastně studuje na střední škole. Mladší syn příští rok nastupuje také, takže taky nezažije klasickou základní školu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Když se na to tak podívám zpětně, tak vlastně moc nebyl. Nějaké informace jsme dostali od přátel, a to byl i první impuls k zamyšlení se nad tím, kam my sami jednou naše dítě máme. Tehdy jsme měli zatím jen jednoho syna, a téma to bylo velké, hlavně když byl potom v předškolním věku.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Když jsme si o škole s kamarády povídali, tak nás s manželkou nejvíce zaujal právě ten jiný systém výuky, který je úplně jiný než na klasické základní škole. Líbilo se nám, jak je to tam vše nastavené, a taky hlavně přístup pedagogů, protože to je taky hodně důležité, kdo bude vaše děti jednou učit, a když je ta možnost si vybrat školu, kde jsou učitelé trochu alternativnější, jdeme do toho. Poslední věc, co hrála roli, byla i dostupnost. Chtěli jsme školu, která bude kvalitní, a nebude moc daleko, což se nám nakonec povedlo.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Hodně se nám zamlouvá celková atmosféra během studia, a myslím, že souhra učitel-žák tu funguje perfektně. Výuka podle nás splňovala předpoklady pro další přestup na střední školu. Syn je nyní už jinde, a nezaregistrovali jsme nějaký problém s nástupem na střední školu.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Jak jsem říkal, všechny důležité informace máme od přátel, kteří na Waldorfu dítě předtím také měli. Takže oni nám vše vysvětlili a dali nám ten první podnět k přemýšlení nad tímhle tématem.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, přijít můžeme, a byl jsem ve škole dvakrát. Jednou i s manželkou, a jednou bez ní. Vzpomínám na to v dobrém, ukázalo mi to náplň výuky a utvrdilo to naše přesvědčení.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Dnes už převažuje pozitivnější pohled okolí, ale ze začátku jsme samozřejmě slýchali hodně narážek od lidí, kteří o Waldorfu, nebo alternativách obecně, nic netušili.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Rozhodně ano, měli jsme jasno už dlouho, a stále máme, protože druhý syn příští ro nastupuje a ten první úspěšně a spokojeně dostudoval.

Příloha č. 27: Rozhovor s W8

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Lannova v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 30. 5. 2023

Délka rozhovoru: 34 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, nikdy, waldorfská škola je jediná, kam dcera kdy chodila. Dneska je tam už pátým rokem, a za nás opravdu skvělé rozhodnutí.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

To celkem ano, nebyli jsme si jisti, kterou z alternativních škol zvolit, a jestli vůbec. Moc jsme o tomhle tématu nevěděli, a nechtěli jsme udělat unáhlené rozhodnutí, které by nakonec nemuselo dopadnout dobře, protože víme, že alternativní školy nejsou pro každého, a jak jsem říkala, my sami jsme si nejdříve museli najít spoustu informací.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Šlo nám samozřejmě v první řadě o to, aby bylo dítě spokojené. Líbil se nám tím pádem jiný přístup k dětem a ke vzdělávání. Přišlo nám, že se tam může tím jiným stylem výuky naučit mnohem více, než jenom sezením v lavici bez žádných extra podnětů.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Zatím mě nenapadá, v čem by škola neplnila naše požadavky nebo očekávání. Jsme spokojeni se vším všudy, protože hlavně dcera je spokojená. Finanční stránku moc neřešíme, není to levná záležitost, ale počítali jsme s tím, a šli jsme s tím do toho.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

První informace, co jsem se o Waldorfu dozvěděla, jsou už ze školy, když jsem studovala na teologické fakultě. Něco nám tam o alternativních školách říkali, a já jsem si něco zapamatovala o Montessori, a o Waldorfu. Pak když přišla tedy otázka, kam dáme naší dceru do školu, vzpomněla jsem si na tyhle semináře, že jsem tam něco slyšela o jiných možnostech vzdělávání. Prohledala jsem internet, kde bylo informací hodně, tak jsem si tam našla v podstatě všechno.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Tohle povolené je, což je moc fajn. Jednou jsem toho využila, byla jsem ve škole jeden pátek, kdy se sice děti zrovna tolik neučily, ale to nevadilo, místo toho dělaly hodně zajímavých věcí. Pracovaly na nějakém projektu a hodně zrovna i tvořily. Líbil se mi přístup učitelů k věci, za mě super zkušenost.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Okolí to bere dobře. Jsou překvapení, že se můžou učit děti i jinak, než na klasické škole. Takže reakce jsou většinou spíše pozitivní, akorát se lidi hodně ptají, což je občas už unavující. Ale asi se s tím musí počítat.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, jsme zpětně velmi rádi, že jsme se rozhodli zvolit alternativní školu.

Příloha č. 28: Rozhovor s W9

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Široká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 13. 10. 2023

Délka rozhovoru: 32 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, dcery jsme dali hned od první třídy na Waldorf, protože předtím chodily na Waldorfskou školku, tak jsme chtěli, aby pokračovaly. Jsou dva roky od sebe a nyní jsou už obě na Waldorfské základní škole.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Jak jsem říkala, tak děti chodily do Waldorfské školky. Složitý výběr to tedy vůbec nebyl.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Líbil se mi přístup k dětem ve školce, kam dobře děti chodily. To stále není samozřejmost, tak jsem chtěl využít situace, že tu máme i Waldorfskou základní školu, a děti jsme tam přihlásili.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Ve všech ohledech splnila mé očekávání, nemám co vytknout, nic mě vůbec nenapadá, co by se škole tak moc nedařilo, že bych to teď měla potřebu zmínit.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Hodně nám toho řekli už ve školce, kde jsme se radili i s jinými rodiči. Hodně z nich se taky rozhodlo pro Waldorf, atak tam dcera alespoň měla kamarády už od první třídy. To samé druhá dcera. Hodně jsme se dočetli z webových stránek školy, a YouTube taky pomohl.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, po domluvě není problém, využila jsem před nástupem mých dětí do školy.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Ze začátku si občas rýpli, pochybovali, posmívali se. Časem přestali. Je to asi ten úděl, co se dá dělat.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, jsem ráda, že jsme se rozhodli pokračovat ve vzdělávání na Waldorfu.

Příloha č. 29: Rozhovor s W10

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Česká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 20. 6. 2023

Délka rozhovoru: 35 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, obě děti jsou na waldorfské základní škole úplně od začátku, starší syn už sedm let, a mladší syn teď pátým rokem, takže s klasickou základní školou nemá ani jedno naše dítě zkušenosti.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Spíše ne, líbilo se nám, co obecně alternativní školy nabízí, a Waldorf měl ještě přidanou hodnotu v jejich specifickém přístupu, který se nám hodně zamlouval. Rozhodli jsme se tehdy poměrně rychle,

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Hlavně to asi byla představa, že by děti nemusely ztratit zájem o vědění kvůli známám a přístupu. To bylo to, proč jsme pro děti chtěli něco jiného, lepšího. Důležitá pro nás byla dostupnost v místě, kdyby byla tahle škola v jiném městě, tak tam děti nedáme, rozhodli bychom se asi pro Montessori. Ale ve městě Waldorf je, a není moc daleho od našeho bydliště, tak je to takový bonus k tomu všemu.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Myslím, že máme relativně štěstí, protože děti jsou spíše spokojené. Co se týče výuky a zájmu dětí, tak stejně vždy jde hlavně o učitele – někteří jsou skvělí, a splňují zásady waldorfských škol, ale někteří moc ne. Pak je asi jedno, jestli je to Waldorf, nebo ne. Takže víceméně spokojenost v takových vlnách. Zdá se mi, že je na škole umístěno celkem dost "speciálních" dětí a pokud se dlouhodobě jejich problémy řeší, ubírá to ostatním, ať už v učení, nebo psychicky apod.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce jsme se dočetli na internetu a hodně nám pověděli i známí, kteří s touhle konkrétní školou měli zkušenosti, takže zdrojů bylo více.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, a jednou jsem ve škole byla. Nevím, jestli nebyly děti z mé návštěvy rozhozené, tak už jsem tam potom nechodila. Ale na druhou stranu říkaly, že je to běžné, když občas takhle někdo přijde. Zkušenost to byla dobrá, s pár věcmi tolik nesouhlasím, ale asi to nikdy nemůže být perfektní, a jak jsem říkala, hodně je to o lidech.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Většina bohužel nic moc. Hlavně lidé, co o tom nic neví, mají nejvíce připomínek.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Zatím těžko hodnotit. Chvillemi ano, chvílemi ne. Uvidíme spíš, až se budou chtít děti dostat na střední a do života. U staršího syna asi ano, u mladšího asi ne - jde taky o povahu a náuru dětí a zejména učitelů a kolektivu, co se sejdou. Jinak ale myšlenky, přístupy a celkové založení školy se mi líbí, akce školy, více barev, a tak - takže shrnutím - asi ano. Každé má asi něco dobrého i špatného. Za Covidu tragédie pro nás - děti doma, bez on-line výuky, my v práci, večer moc času na učení nezbývalo.

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v okolí Náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 3. 6. 2023

Délka rozhovoru: 47 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, jak mladší syn, tak starší dcera ještě nedávno chodily na klasickou základní školu. Nebyli jsme ale už delší dobu spokojeni s klasickým školským systémem, a také s přístupem některých učitelů na této škole.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Ano, bylo pro nás těžké porovnat a udělat si jasno, do jaké školy naše dvě děti přemístit. Nechtěli jsme, aby nastala situace, že budeme děti přesouvat někam znovu a znovu. Tak jsem se hodně dlouho zabývali tím, jak se rozhodneme.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Celkově lepší, individuální, holistický přístup k dítěti. Nadšení učitelů vykonávat svou vlastní práci s chutí a co nejlépe. Pak taky vlastní výuka, zaměřující se na jedno téma v průřezu předmětů. Tím je dáno, že se znalosti a dovednosti lépe uloží v paměti. Žák si díky tomuto přístupu naučí mnohem více a pamatuje mnohem déle probíraná témata, učí se pro život, ne pouze na test. Výuka je proložená rukodělnými činnostmi a hudbou. Třeba předmět eurytmie, je to cvičení pro duši- úžasné. Děti se jeden k druhému chovají mnohem lépe.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Škola předčila naše očekávání. Doufali jsme, že se dětem bude ve škole líbit. Díky vynikajícím učitelům a jejich nadšení k práci chodí děti do školy rády. Neustále se vrací domů plné zážitků z nových poznatků a zkušeností. Co víc si můžeme jako rodiče přát?

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejprve z internetových stránek školy, kde jsme shlédli řadu videí představující školu z různých úhlů pohledu- rodiče, žáci, škola, a tak dále. Následně jsme navštívili školu osobně a měli možnost se zúčastnit vyučování a nasát atmosféru školy a třídy.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, je zde možnost navštívit vyučování a využili jsme ji při výběru školy.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Než jsme děti na školu dali, bylo naše okolí spíše skeptické a zrazovalo nás z takové volby. Dnes děti chodí již sedm měsíců na tuto školu a i naše okolí změnu školy přijalo a jsou příjemně překvapeni z toho jak celkově dobře škola funguje. Například, když babičky, dědové, střečci a tetičky četli slovní hodnocení v pololetí, nezmohli se jen divit, co zajímavého se děti ve škole učí.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Určitě, mohu jen doporučit. Za mne Waldorfská základní škola zachraňuje reputaci českého školství! Naše děti mají velké štěstí, že ji mohou navštěvovat. Ze srdce bych přála právo na takovou školu všem dětem!

Příloha č. 31: Rozhovor s L1

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Česká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 12. 11. 2023

Délka rozhovoru: 32 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Na státní školu nikdy syn nechodil, je mu sedm a první rok chodí na lesní školu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl. Syn navštěvoval Lesní školku v Třísově. Byl moc spokojený, a my také. Výběr byl tedy jasný. Má tam i kamarády, kteří s ním do školky chodili.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Toho je více, ale určitě přístup vyučujících, projektové vyučování, rozvoj osobnosti, a tak dále. Za nic na světě bych nevyměnila přístup vyučujících, který je kolikrát velmi individuální a hlavně respektující. Líbil se mi program lesní školy. Je zde hodně projektového vyučování. Myslím, že právě to je klíč k rozvoji kreativity a celkově osobnosti dítěte. Mají větší svobodu a možnost výběru, to nese i určitou zodpovědnost.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Splnila v tom všem, co jsem už uvedla. To, co nespĺnila, no, nemohu nic uvést. Jsme spokojeni, je to tedy teprve první rok, tak ještě uvidíme, ale snad všechno půjde dál, jako doteď.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejdříve jsme hledali informace samozřejmě na internetu, na webových stránkách je toho poměrně hodně. Pak jsme ale ještě potřebovali informační schůzku přímo ve škole a měli jsme možnost mít nějaké osobní rozhovory s rodiči, které tam své děti už mají.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano máme, je to běžné pouze v první třídě. Já osobně jsem do školy ještě nepřišla, přijde mi to zbytečné.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Tohle mě zrovna moc nezajímá, neřeším to.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, byl to naprosto správný krok. Určitě nelitujeme.

Příloha č. 32: Rozhovor s L2

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem online formou pře Google Meets.

Datum realizace rozhovoru: 13. 9. 2023

Délka rozhovoru: 34 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ano, syn tam byl dva roky. Klasický systém nebyl pro něj stavěný, jsme rádi, že jsme se před dvěma lety rozhodli potom pro přesun na lesní školu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Moc ne, měli jsme hodně informací a máme rádi přírodu, i syn je zvyklý trávit spoustu času venku, tak se nám lesní škola líbila nejvíce.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Malý počet dětí ve třídě, individuální přístup k dítěti, zaměření na radost z poznání, a hodně dalšího. Která jiná škola, než tahle, by dokázala v dětech probudit zájem o přírodu. Věřím, že si tu děti skutečně můžou udělat k přírodě silné pouto.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Plní zatím vše. Tím, že děti nejsou ve velkých skupinách, se jim pedagog více věnuje, a celkově k nim přistupuje více jako někdo, kdo by měl být vzorem. Děti samozřejmě tráví většinu času venku mimo budovu školy, což se nám hodně zamlouvá.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Skoro všechno jsme si našli na internetu, hlavně pak na webových stránkách této konkrétní školy.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Přišel jsem se podívat na dvě odpoledne. Poprvé, když syn nastoupil a potom znovu za půl roku. Akorát jsem nebyl moc nadšený z občasné nekázně žáků, kterou učitel spíše neřešil. Ale konec konců, tohle se děje i na klasické škole.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Okolí je někdy zvědavé více, než by mělo. Nicméně syn už je ve věku, kdy sám dokáže argumentovat a vše vysvětlit.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Ano, jednoznačně.

Příloha č. 33: Rozhovor s L3

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Česká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 15. 6. 2023

Délka rozhovoru: 46 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Naše dcera chodí od první třídy právě na lesní školu, teď je tam třetím rokem. Na klasickou základní jsme jí předtím nedávali.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Nebyl. Lesní školu jsme si vybrali, už když byla dcera ve školce. Měli jsme jasno.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Faktorů je více, třeba respektující přístup, svobodný pohyb, vztah k přírodě, vnitřní motivace, nepotlačení zvědavosti a tak dále. Opravdu jsem šťastná, že je moje dcera šťastná jen za tu možnost, že v ten den poznala něco nového. Může to být třeba i naprosto běžná věc, ale vždyť i na maličkostech záleží. Chtěla jsem jen našemu dítěti dopřát více svobody, což jsem věděla, že mu lesní škola umožní.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Ve všech ohledech si myslím, že zatím splnila. Občas se mi ale bohužel zdá, podle toho, co dcera říká, že ve škole panuje chaos. Nevím, možná je tam pár hůře zvladatelných dětí, a učitelé s nimi mají problémy. Ale to ve výsledku může být všude.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Na internetu a díky osobní schůzce s vedením, kdy nás prostorami školy provedli, a dali nám hodně důležitých informací, zodpověděli všechny otázky a opravdu nám v rozhodování pomohli.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, to máme. Zajímala mě samozřejmě výuka v praxi, byla jsem zvědavá, jak to funguje, tak jsem se jednou přišla podívat. Moc jsem si to užila, byl to fajn den, a dceři takovou možnost trochu závidím

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Pohledy jsou vlastně spíše pozitivní. Rodina i kamarádi naše rozhodnutí chápou a líbí se jim to. Vidí, že děti z této školy jsou spokojené a plné zážitků. Zároveň si uvědomujeme, že máme štěstí, že je naše okolí nastavené dost podobně, jako my.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Asi už vyplývá z toho, co jsem řekla, že odpověď bude ano. I přes těch pár nedostatků, o kterých jsem mluvila, jsme za tu možnost rádi, a snad to bude všechno dobré až do konce.

Příloha č. 34: Rozhovor s L1

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v ulici Česká v Českých Budějovicích.

Datum realizace rozhovoru: 20. 6. 2023

Délka rozhovoru: 42 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Ne, náš starší syn už chodí do školy, a rozhodli jsme se právě pro lesní. Přišel sem z klasické mateřské školy, chtěli jsme, aby byl co nejvíce venku. Mladší syn ještě chodí do školky, ale do lesní, a když vše klapne, půjde za dva roky za bratrem také na lesní školu.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Vůbec ne, bylo pro nás důležité nedat dítě na klasickou základní školu, protože se nám nelíbí zdoluhavé sezení v lavici. Lesní škola pro nás představovala velmi zajímavý koncept, synovi se tento nápad také hodně líbil.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Mimo to, co jsem už zmínila, nám přišla důležitá možnost předat dětem více zodpovědnosti tím, že si samy většinou volí, co a kdy se budou učit. Takže to, co je nejvíce zajímavé. Dále hlavně svoboda, to spolu souvisí. Takže asi takto, líbí se mi, že na škole, jako je tato, mají děti možnost volby a svobody.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Očekávání splnila v ohledu minima povinnosti pro děti, svobodného projevu, a jako bonus i přátelského kolektivu.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Nejvíce nám dalo osobní jednání s vedením školy, kdy jsme měli možnost se na cokoliv zeptat a podívat se na prostory, které škole patří. V ten den jsme se dozvěděli všechno na jednom místě a byli jsme v podstatě rychle rozhodnutí.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, povolené to myslím je, ale nikdy jsem toho ani já, ani manžel nevyužili. Byli jsme tam tedy jen před synovo nástupem, společně s ním, od té doby ne.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Na začátku tomu nikdo nevěřil, lidi často odsuzovali naše rozhodnutí. Po čase se ošklivé ohlasy už tolik neobjevovaly. Dnes už máme skoro klid, dcera je spokojená a plná zážitků ze školy, což si většinou lidi všimnou a nemají potřebu dále rýpat.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Rozhodně bylo tohle rozhodnutí správné.

Příloha č. 35: Rozhovor s L5

Rozhovor přepsala: Markéta Vopelková

Rozhovor byl veden výzkumníkem prezenčně v obci Roudné u Českých Budějovic.

Datum realizace rozhovoru: 10. 9. 2023

Délka rozhovoru: 50 minut

1. Jaké důvody vedou nejčastěji rodiče k rozhodnutí umístit své dítě na vybranou alternativní školu?

a) Navštěvovalo Vaše dítě státní školu před nástupem do alternativní školy?

Mám dvě děti a obě dvě, jak starší syn, tak mladší dcera chodily do lesní školky. Dcera tam stále ještě chodí. Syn je už třetím rokem na lesní škole, protože jsme ho nechtěli zavřít do klasické základní školy, kde by jen seděl šest hodin na zadku a skoro nic by z toho neměl.

b) Byl pro vás výběr konkrétní alternativní školy složitý?

Vůbec ne, díky zkušenostem z lesní školky jsme měli jasno. Probírali jsme to i se synem, a on byl nadšený z této možnosti, že může na podobném principu navštěvovat i školu. Navíc tam šlo i pár jeho kamarádů, tak pro něj byl přechod do školy o to snazší a bez zbytečného stresu.

c) Jaké faktory byly rozhodující pro zvolení alternativní školy namísto "klasické" státní školy?

Skoro všechno, co tato alternativa nabízí. Takže pobyt venku v přírodě, poznávání všeho, co je okolo, možnost volby a hlavně svoboda, což se odvíjí od samotného názvu školy. Je toho mnoho, proč jsme se takto rozhodli. V dnešní době, kdy je hodně lidí spíše zalezlých doma je podle mě důležité v dětech pěstovat vztah přírodě, ať nám to tady v budoucnu nedopadne tak, že děti nepoznají ani brouka od motýla, chápete.

2. V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

a) V jakých ohledech splnila alternativní škola očekávání, a v jakých došlo naopak k jejich nenaplnění?

Chtěla jsem, aby se syn pohyboval i nadále hlavně venku, což mu tahle škola umožňuje. Líbí se mi, jak jsem říkala, že škola buduje vztah k přírodě. Trochu se bojím, že ne každý učitel je zde na tento způsob výuky správně nastavený, ale převaha pedagogů si myslím, že spíše jsou, což jsme velmi rádi.

b) Z jakých zdrojů jste získali adekvátní informace o programu vybrané alternativní školy?

Vše se už odvíjí od toho, jak děti chodily na lesní školku. S majiteli tohoto spolku se znám osobně, a vím o lesních školách snad všechno.

c) Máte povoleno nahlédnout do vyučování? Pokud ano, využil/a jste někdy této možnosti?

Ano, přijít můžeme. Ve škole jsem na vyučování nebyla, přišla jsem mimo, ale bylo to spíše přes tu známost. Pomáhali jsme tam s manželem rekonstruovat. V lesní školce jsem se byla podívat několikrát, miluji to prostředí a děti jsou tam bezvadné.

d) Jak pohlíží okolí na skutečnost, že Vaše dítě navštěvuje alternativní školu?

Když jsme o tom řekli rodině, nikdo to moc nechápal, občas jsme už ani neměli chuť lidem vysvětlovat, o čem to všechno vlastně je. Jakmile je něco jiné, alternativní, a navíc když se to týká škol, je to rychle odsouzené s tím, že se tam děti nic nenaučí, když si dělají, co chtějí.

e) Berete zpětně rozhodnutí zvolit pro Vaše dítě alternativní školu jako správný krok?

Určitě, jsme všichni moc spokojení!